

DE STER

91STE JAARGANG   NUMMER 8   DE KERK VAN JEZUS CHRISTUS VAN DE HEILIGEN DER LAATSTE DAGEN   AUGUSTUS 1991

DE STER

AUGUSTUS 1991

Op de omslag:

Dit zendelingskoppel in Tonga zet het werk voort dat honderd jaar geleden op die eilanden van start is gegaan. Ter herdenking van dat eeuwfeest, vertellen we over het leven van een aantal Tongaanse heiligen en het geloof dat hun is doorgegeven. Zie blz. 36. Fotograaf: William Floyd Holdman.

ARTIKELN

BOODSCHAP VAN HET EERSTE PRESIDIUM	
VERSTERK UW RINGEN PRESIDENT EZRA TAFT BENSON	1
'IK HEB HET WARE PRIESTERSCHAP GEVONDEN'	
ANN LAEMMLEN LEWIS	8
OP STRAAT IN HET OUDE JERUZALEM MARVIN K. GARDNER	17
DE HEILIGEN IN TONGA: EEN ERFGOED VAN GELOOF	
ERIC B. SHUMWAY	36
NOOIT TE OUD STEPHEN K. CHRISTIANSEN	46

VOOR DE JONGEREN

LIISA'S VRIENDEN RICHARD M. ROMNEY	12
STIPPEL JE KOERS ERMEE UIT OUDERLING RICHARD P. LINDSAY	18
'KNIP M'N HAAR NOU MAAR!' JERRY MCKEAN	32

RUBRIEKEN

INGEZONDEN BRIEVEN	1
VRAAG EN ANTWOORD	
HET DOEL VAN HET LEVEN ALS ONGEHUWDE VROUW	22
HUISBEZOEKBOODSCHAP	
NAASTENLIEFDE: EEN ONBAATZUCHTIG DIENEN	25
LEIDRAAD VOOR HET GEZIN	
OMGAAN MET STRESS EN ONTMOEDIGING	26

DE KINDERSTER

VERHALEN UIT HET BOEK VAN MORMON	
ABINADI EN KONING NOACH	2
VEEL PLEZIER!	
HOOFDSTEDEN AAN EEN RIVIER	
LOGICAPUZZEL	
DE VISSERTJES	7
PARTICIPATIEPERIODE	
OPRECHT BIDDEN LAUREL ROHLING	8
AARDS GEZIN KIMBERLY A. LITTLE	10
VRIENDEN IN DE KERK	
JOSHUA DENNIS: EEN SCHAT AAN GELOOF SHANNON W. OSTLER	14

INGEZONDEN BRIEVEN

ZO GELUKKIG

Toen mijn dochter van huis ging om in Idaho een zending te vervullen, voelde ik me zo verdrietig en alleen. Ik bad tot mijn Vader in de hemel om troost en kreeg de hulp en kracht die ik zo broodnodig had door de *Liahona* (spaanstalig) te lezen. Nu heb ik dat prachtige tijdschrift steeds bij me, waar ik ook ben. Ik ben er zo gelukkig mee!

Edna Liquidano
Wijk La Ciénega
Los Angeles (Californië)

GEINSPIREERD

De *Liahona* is werkelijk een geïnspireerd blad. Ik respecteer het als een belangrijk blad, een blad dat de ware boodschap van het evangelie bij ons thuis brengt. De toespraken en artikelen die erin staan, leren ons beginselen die ons niet alleen van

nut zijn in ons dagelijks leven, maar die ons ook voorbereiden op de eeuwigheid.

Dankuwel dat wij de *Liahona* maand na maand thuis kunnen ontvangen.

Carmen María Tolentino
Gemeente Curaçao
Zendinggebied Caracas,
Venezuela

ZEGENINGEN

WAARDIG ZIJN

Wij hebben in ons gezin een groot getuigenis van het evangelie ontwikkeld en weten dat het Boek van Mormon waar is. Wij zouden zo graag willen dat al onze broeders en zusters in de hele wereld het boek met een eerlijke bedoeling lezen, zodat zij het ware evangelie van Christus en de levende God konden leren kennen. Ik weet dat Hij ons liefheeft, dat het Hem bedroeft wanneer wij van

zijn pad afdwalen, en dat Hij bereid is ons een nieuwe kans te geven zodat wij vooruitgang kunnen blijven maken. Mogen wij die zegeningen waardig zijn!

Juan Ignacio Pulido Escobar
Ring Villahermosa Mexico
Reforma Chiapas, Mexico

WAARDEVOLLE ILLUSTRATIES

Ik ben zo dankbaar dat ik iedere maand de *Liahona* kan lezen vanwege het waardevolle materiaal dat ik thuis en in de kerk kan gebruiken.

Ik ben lerares geestelijk leven in mijn wijk en maak dikwijls gebruik van voorbeelden, verhalen of schriftuurlijke aanhalingen uit dat tijdschrift. Maar waar ik in het bijzonder van geniet zijn de prachtige illustraties – de foto's en de tekeningen – die veel indruk maken en een uitstekend leermiddel zijn.

Daarom, en omdat ik weet dat veel leden er net zo'n gebruik van maken als ik, stel ik u voor de jaarlijkse index uit te breiden met een aparte thematische index van de illustraties. Het zou nuttig zijn als u ook de grote illustraties die een hele bladzijde, of soms twee bladzijden, in beslag nemen eveneens in die index opnam. Ik heb dikwijls urenlang een voor een de nummers moeten doorbladeren op zoek naar een bepaalde illustratie. Een index zou de oplossing zijn voor dat probleem.

Ik ben heel dankbaar voor allen die aan het tijdschrift werken.

Celsa Sánchez de Riquelme
Wijk Godoy Cruz Centraal
Mendoza, Argentinië

Redactie: Dankuwel voor uw idee. De index was al klaar toen wij uw brief ontvingen, maar wij zullen uw voorstel in gedachten houden voor de toekomst.

DE STER

Augustus 1991 91ste jaargang Nummer 8

Officiële Nederlandstalige uitgave van De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen.

Eerste Presidium:

Erza Tatt Benson,
Gordon B. Hinckley,
Thomas S. Monson

Raad der Twaalf:

Howard W. Hunter, Boyd K. Packer,
Marvin J. Ashton, L. Tom Perry,
David B. Haight, James E. Faust,
Neal A. Maxwell, Russell M. Nelson,
Dallin H. Oaks, M. Russell Ballard,
Joseph B. Wirthlin, Richard G. Scott

Adviseurs:

Rex D. Pinegar, Gene R. Cook,
John E. Groberg, Robert E. Wells

Redacteur: Rex D. Pinegar

Director of Church Magazines:
Thomas L. Peterson

Director van de afdeling leerplannen:
Ronald L. Knighon

International Magazines:

Zakelijk redacteur: Brian K. Kelly
Assistent: Marvin K. Gardner
Adjunct-redacteur: David Mitchell
Assistent-redacteur De Kinderster:
DeAnne Walker
Art-director: Scott D. Van Kampen
Leidinggevend art-director:
M. Masato Kawasaki
Vormgeving: Shari Cook

Vertaling, nieuwsredactie

en administratie:
J. P. van Oudheusden
Kerkelijk Vertaalbureau
Postbus 224
NL-3430 AE Nieuwegein
Telefoon: 0 (031) 3402-40260

Uitgever:

Kirche Jesu Christi der Heiligen
der Letzten Tage, Industriestrasse 21,
Postfach 1549, D-6382 Friedrichsdorf 1
Telefoon: 0 61 72 71 03 34

© 1991 by Corporation of the President
of The Church of Jesus Christ of
Latter-day Saints

Alle rechten voorbehouden

De tijdschriften van De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen verschijnen maandelijks in het Chinees, Deens, Duits, Engels, Fins, Frans, Italiaans, Japans, Koreaans, Nederlands, Noors, Portugees, Samoaans, Spaans, Tongsans en Zweeds; eens in de twee maanden in het Indonesisch, Tahitiaans en Thais; en eens per kwartaal in het IJslands.

Informatie voor abonnees in de V. S.:

DE STER (ISBN 1044-3401) is published monthly by The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, 50 East North Temple, Salt Lake City, UT 84150. Second-class postage paid at Salt Lake City, Utah. Subscription price \$10.00 a year.

\$ 1.00 per single copy. Thirty days notice required for change of address. When ordering a change, include address label from a recent issue; changes cannot be made unless both the old address and the new are included. Send USA and Canadian subscriptions and queries to Church Magazines, 50 East North Temple Street, Salt Lake City, Utah 84150, United States of America.

Subscription information telephone number: 801-240-2947.

POSTMASTER: Send address changes to DE STER at 50 East North Temple Street, Salt Lake City, Utah 84150, United States of America.

Jaarabonnement:

Nederland: f31,00

België: Bfr. 540,00

USA/Canada: US \$ 10,00

Andere landen (per zeepost):
cheque in tegenwaarde van f33,00

Het abonnement kan elk gewenst moment ingaan en wordt automatisch verlengd, tenzij twee maanden voor vervaldatum schriftelijk is opgezegd. Opgave van een nieuw abonnement te richten aan de administratie; wacht met betalen tot u een acceptgiro ontvangt.

Versijnt twaalf maal per jaar
Printed by
Friedrichsdorf Printing Center,
Germany

PBM A 9108 DU

91988120
Dutch

Versterk uw ringen

President Ezra Taft Benson

De term *ring* is symbolisch. U moet daarbij denken aan een grote tent, die overeind wordt gehouden met lijnen die vastzitten aan in de grond gedreven tentharingen. ['Ring' is de gekozen vertaling voor het Engelse woord 'stake', wat letterlijk 'tentharing' betekent, vert.]

De profeten hebben het Zion van de laatste dagen vergeleken met een grote tent die de hele aarde omspant. Die tent werd overeind gehouden met lijnen die aan tentharingen bevestigd waren. De tentharingen stellen de ringen voor die overal op aarde georganiseerd worden.

Om u het doel van een ring duidelijk te maken, zal ik enkele teksten aanhalen:

'En verder, voor zoverre er in Zion, of in één van de ringen van Zion, die georganiseerd zijn, ouders zijn, die kinderen hebben, en deze niet onderwijzen in de leer van bekering, geloof in Christus, de Zoon van de levende God, en van doop, en de gave des Heiligen Geestes door het opleggen van handen, wanneer zij acht jaar oud zijn, dan zij de zonde op het hoofd der ouders.

'Want dit zal een wet zijn voor allen, die in zion wonen, *of in alle georganiseerde ringen daarvan*' (Leer en Verbonden 68:25-26, cursivering toegevoegd).

Hier zien we een belangrijk doel van een ring. Hij wordt georganiseerd om de ouders die 'kinderen in Zion' hebben, te helpen hun het evangelie van Jezus Christus te onderwijzen en om de heilsverordeningen te bedienen. Een ring wordt georganiseerd om de heiligen te vervolmaken, en dat vervolmakingsproces begint thuis met doelgericht evangelieonderwijs.

Pas na de organisatie van een ring mag het volledige kerkelijke programma in dat gebied uitgevoerd worden. Dat houdt in: priesterschapsquorums voor jonge en volwassen mannen, en de programma's van de hulporganisaties van de kerk. Deze zijn in het leven geroepen om gezinnen en alleenstaanden te helpen een getuigenis van het evangelie te krijgen en te versterken, en hen in staat te stellen om in hun aardse proeftijd geestelijk te groeien.

In een andere openbaring zegt de Heer: 'Want Zion moet in schoonheid

De functie van een ring is zijn leden één te maken en te vervolmaken, een banier van deugdzaamheid te zijn, een bolwerk tegen het kwaad, en een toevlucht tegen de stormen die komen.

en in heiligheid toenemen, haar grenzen moeten worden uitgebreid, haar ringen moeten worden versterkt, ja, voorwaar zeg Ik u: Zion moet verrijzen en haar prachtgewaden aantrekken' (LV 82:14).

Hier noemt de Heer nog een doel van een ring: een prachtig symbool voor de wereld zijn. De zinsnede 'haar prachtgewaden aantrekken' doet natuurlijk op de innerlijke heiligheid die elk lid dat zich heilige noemt, moet bereiken. Zion is 'de reinen van harte' (LV 97:21).

De ringen in Zion worden versterkt en Zions grenzen worden uitgebreid naar de mate waarin de leden de norm van heiligheid die de Heer van zijn uitverkoren volk verwacht, in hun leven tot uiting laten komen.

'Bekleed u met sterkte' is een uitdrukking die de profeten door de eeuwen heen gebruikt hebben. De profeet Joseph Smith heeft dit als volgt geïnterpreteerd:

[Dit slaat op] hen, die God in de laatste dagen zou roepen, die de macht van het priesterschap zouden bezitten om Zion weder te brengen, en de verlossing van Israël teweeg te brengen; *met het aantrekken van haar sterkte wordt de aanvaarding van het gezag van het priesterschap bedoeld*, waarop zij, Zion, wegens haar afkomst recht heeft' (LV 113:8; cursivering toegevoegd).

In weer een andere openbaring van de Heer staat deze uitleg van het doel van een ring:

'Voorwaar zeg Ik tot u allen: Staaf op, en laat uw licht schijnen, opdat het een banier voor de natiën moge zijn;

'En opdat de vergadering in het land Zion en in zijn ringen tot toevlucht en ter verdediging moge zijn tegen de storm, en tegen de toorn, wanneer deze onvermengd over de ganse aarde zal worden uitgestort' (LV 115:5-6).

Deze openbaring bevat een gebod om ons licht te

laten schijnen, opdat het een banier voor de naties zal zijn. De heiligen moeten een banier van heiligheid zijn die de hele wereld kan zien! Dat is de schoonheid van Zion.

Dan openbaart de Heer dat de ringen van Zion 'tot toevlucht en ter verdediging mogen zijn tegen de storm, en tegen de toorn, wanneer deze onvermengd over de ganse aarde zal worden uitgestort'. Een ring vormt een verdediging voor de heiligen tegen zichtbare en onzichtbare vijanden. Die verdediging bestaat in de leiding via de priesterschapskanalen, die het getuigenis en de eenheid in het gezin sterkt en deugdzaamheid bevordert.

In het voorwoord van de Heer bij zijn openbaringen in de Leer en Verbonden waarschuwt Hij: 'De dag [komt] spoedig; de ure is nog niet, doch is nabij, wanneer vrede van de aarde zal worden weggenomen en de duivel macht zal hebben over zijn eigen gebied' (LV 1:35).

Nu, zo'n 160 jaar na deze openbaring, zien we de vervulling van die profetie. Satan toont nu in ongetemde furie zijn macht over 'zijn eigen gebied' – de aarde. Nooit is zijn invloed zo groot geweest, en alleen zij die de Heilige Geest als gids hebben genomen en de raad van hun priesterschapsleiders opvolgen, zullen de verschrikkingen van zijn duivelse invloed ontlopen.

In die inleidende openbaring zegt de Heer ook dat Hij 'macht [zal] hebben over Zijn heiligen; Hij zal in hun midden regeren' (LV 1:36). Hij doet dat door middel van zijn gezalfde dienstknechten en de leiders in de ringen en wijken.

De profeet Nephi in het Boek van Mormon voorzagt de tijd dat de heiligen over de hele wereld verspreid in ringen georganiseerd zouden zijn. Hij zag hoe de Heer hen beschermde tegen de gesel der verwoesting die hun bestaan bedreigde. Hij zegt:

We moeten naar kansen zoeken om met anderen over het evangelie te praten. Zendingswerk door leden zal de sleutel zijn tot de groei van de kerk.

‘En ik, Nephi, zag de macht van het Lam Gods nederdalen op de heiligen van de kerk van het Lam en op het verbondsvolk des Heren, dat over de gehele aarde was verspreid; en zij waren gewapend met gerechtigheid en met de macht Gods in grote heerlijkheid’ (1 Nephi 14:14).

Door openbaring weten we dat er in de laatste dagen gevaren, rampen en vervolgingen zullen zijn, maar door deugdzzaam te leven kunnen de heiligen gespaard worden. De belofte van de Heer in het Boek van Mormon staat vast: ‘Hij [zal] de rechtvaardigen door Zijn macht bewaren’ (1 Nephi 22:17).

FUNCTIES

Uit de openbaringen leren we dat een ring ten minste vier functies heeft:

1. Elke ring, die gepresideerd wordt door drie hogepriesters en gesteund door twaalf mannen die de hoge raad vormen, wordt voor de heiligen in een geografisch gebied een kerk in het klein. Het doel is de leden die binnen de grenzen wonen één te maken en te vervolmaken door hen de programma’s, verordeningen en leerstellingen van de kerk te bieden.

2. De leden van de ring zijn een voorbeeld, een bannier van deugdzzaamheid.

3. Een ring moet een bolwerk zijn. Hij wordt dit als alle leden achter hun plaatselijke priesterschapsleiders gaan staan en zich geheel aan hun plicht en hun verbonden wijden. Als zij die verbonden naleven, zullen die hen beschermen tegen dwaling, kwaad en rampspoed.

Een tempel wordt alleen in een ring gebouwd. De zegeningen en verordeningen van de tempel bereiden ons voor op onze verhoging. Natuurlijk kan er niet in

elke ring een tempel gebouwd worden, maar op het ogenblik zien we hoe er op het gebied van de tempelbouw in verschillende delen van de wereld opmerkelijke, zelfs wonderbaarlijke ontwikkelingen zijn. Zo ontvangen de leden van de kerk alle zegeningen die de Heer voor hen bestemd heeft.

4. De ring is een toevlucht voor de storm die over de aarde zal worden uitgestort.

DE VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE LEDEN

Met deze functies voor ogen wil ik graag spreken over de verantwoordelijkheid die het wonen in een ring met zich meebrengt.

1. Wij moeten een ‘licht’ zijn voor anderen en het evangelie van Jezus Christus uitstralen. De Heiland heeft geboden: ‘Welke soort mensen behoort gij daarom te zijn? Voorwaar zeg ik u: Zoals Ik ben’ (3 Nephi 27:27).

2. We moeten naar kansen zoeken om met anderen over het evangelie te praten. Zendingswerk door leden zal de sleutel tot de groei van de kerk zijn, en in hoge mate tot de groei van de leden zelf.

3. We moeten doen wat we kunnen om bij te dragen tot de voorbereiding van onze zonen en kleinzonen op een zending. Elke jongen moet een zendingsspaarrekening hebben.

4. Ons thuis moet een toevlucht zijn, waar liefde en harmonie heersen. Onder leiding van de vader moet elk gezin bidden, het evangelie bestuderen en gezinsavond houden.

5. We moeten naar de zegeningen en verordeningen van de tempel streven. Dat wil zeggen dat we de geboden van de Heer onderhouden: eerlijkheid, integriteit, kuisheid, en het steunen van de priesterschapsleiders van de Heer. Dat wil ook zeggen dat

**Elke ring, die gepresideerd wordt
door drie hogepriesters en gesteund
door twaalf mannen die de hoge
raad vormen, wordt voor de heiligen
in een geografisch gebied
een kerk in het klein.**

de broeders waardig zijn om het Melchizedeks priesterschap te ontvangen.

6. Wij hebben de plicht om tempelwerk voor onze overleden voorouders te doen. Dat wil zeggen dat we hun namen opzoeken en naar de tempel sturen. We kunnen niet onze verhoging ingaan zonder voor eeuwig aan onze voorouders verbonden te zijn.

7. We moeten er als gezin naar streven zelfredzaam te zijn. Sinds 1936 wordt de leden van de kerk geleerd dat ze een jaarvoorraad voedsel, kleding en waar mogelijk brandstof moeten hebben. Op die manier zullen we het verlies van werk, inkomsten, of zelfs de rampen die in de openbaringen genoemd worden, overleven.

8. De priesterschapsdragers waken over quorumleden en hun gezin door het huisonderwijs. We moeten aandacht besteden aan elk medelid van de kerk aan wie we zijn toegewezen die niet geheel actief is in de kerk.

9. We moeten deelnemen aan de programma's en activiteiten van de kerk: de sabbat als heilige dag in acht nemen, onze vergaderingen bijwonen, de roepingen aanvaarden die ons gegeven worden en die roepingen grootmaken. Dien met gewilligheid; ik beloof u dat u grote vreugde zult hebben.

10. Elk volwassen lid moet een volledige tiende betalen en een royale vastengave bijdragen.

Ik getuig tot u dat dit het werk van de Heer is, het belangrijkste werk op de hele wereld. Moge God ons helpen om getrouw te zijn, en kloekmoedig in ons getuigen van dit geweldige werk.

Ik sluit met de oproep van Moroni, die geweldige profeet in het Boek van Mormon:

'Trek uw sierlijke kleden aan, o dochter van Zion; en versterk uw palen [ringen], en breid uw grenzen voor eeuwig uit, opdat gij niet meer moogt worden be-

schaamd, en de verbonden des Eeuwigen Vaders, die Hij met u heeft gemaakt, o huis Israëls, mogen worden vervuld' (Moroni 10:31). □

Uit een toespraak van president Ezra Taft Benson tot de ringen van de kerk.

MOGELIJKE GESPREKSPUNTEN

1. Er zijn vier redenen waarom de Heer ringen heeft ingesteld:
  - de heiligen die erin wonen, één maken en vervolmaken.
  - een voorbeeld van deugdzaamheid zijn.
  - als bolwerk voor de leden.
  - als toevlucht tegen de storm die de aarde zal geselen.
2. Het wonen in een ring legt de leden belangrijke plichten op:
  - een 'licht' zijn, met anderen over het evangelie praten, en zoons en kleinzoons op een zending voorbereiden.
  - van ons thuis een toevlucht maken waar liefde en harmonie heersen.
  - naar de zegeningen en verordeningen van de tempel streven, voor onszelf en onze overleden voorouders.
  - zelfredzaam zijn.
  - deelnemen aan de programma's en activiteiten van de kerk.
  - een volledige tiende betalen en een royale vastengave bijdragen.

'IK HEB HET WARE PRIES

Ann Laemmlen Lewis

Toen Fan Hsieh over de herstelling van het priesterschap las, wilde hij er beslist meer van weten. 'Voor het eerst sinds de dag dat ik van het priesterambt werd ontheven in mijn eigen kerk, kwam bij mij de gedachte op dat ik het priesterschap weer zou kunnen dragen', zegt hij.

Na achttien jaar werkzaam te zijn geweest als katholiek priester, was hij uitgetreden omdat hij 'een geestelijke leemte' voelde. En nu hij het herstelde evangelie bestudeerde, stond hij op het punt om het ware priesterschap van God te vinden.

Fan Hsieh is op 23 augustus 1922 geboren in Tayeh (China), een afgelegen boerendorp. Pas toen hij tien was ging hij voor het eerst naar school. Na vier jaar particulier onderwijs, ging hij naar een katholieke school, leerde daar over Jezus Christus en werd katholiek. 'Ik zag het voorbeeld van vele goede katholieke zendelingen', zegt hij, 'en meende dat China er wellicht nog wel meer kon gebruiken om de mensen over Jezus Christus te vertellen. Ik besloot priester te worden.'

Hsieh betrad daarmee een lange en moeilijke weg. Vier jaar lang bezocht hij een katholiek seminarie in Wahun. Daarna studeerde hij aan een katholieke universiteit in de hoofdstad Beijing (Peking). Een jaar later namen de communisten de stad in bezit. Hsieh vluchtte naar Shanghai, waar hij het jezuïetencollege Aurora bezocht. Toen de communistische legers Shanghai bereikten, trok hij verder naar het katholieke seminarie in Hong Kong. Later verhuisde het seminarie vanwege de politieke situatie naar Macao. Het was daar dat Hsieh tot priester in de katholieke kerk werd geordend.

Na zijn ordening werd hij in Rome geplaatst, waar hij vier jaar Italiaans, Latijn en rechten studeerde. Daarna

werd Parijs zijn standplaats, waar hij Frans, Grieks, Engels, Spaans en Duits studeerde, zodat hij de grondteksten en de verschillende vertalingen van de Bijbel beter zou kunnen begrijpen. Hij wilde zoveel mogelijk over de Heiland leren.

In 1967 kreeg hij dan eindelijk zijn oorspronkelijke wens: zijn eigen volk vertrouwd te maken met Jezus Christus. Kardinaal Yu Ping, de rector magnificus van de katholieke universiteit Fu Jen in Taipei (Taiwan),

vroeg hem als hoogleraar Frans en filosofie. In deze hoedanigheid begon hij zijn groeiende getuigenis van Jezus Christus kenbaar te maken.

'Ik kweet mij achttien jaar van mijn taak als priester en docent', zegt Hsieh. 'Ik had het heel druk, maar was niet gelukkig. Ik had in Europa gestudeerd; ik was student, geleerde, hoogleraar, kapelaan, en hoofd van een seminarie geweest. Ik leidde een afwisselend leven, maar er was een geestelijke leemte.'

En er waren regels en gebruiken in de katholieke kerk die Hsieh niet leek te gebruiken, zoals het leesverbod op bepaalde boeken – want hij las alles waar hij zijn hand op kon leggen. Een ander probleem dat hem niet losliet als geordend priester was de uitspraak van de Heer: 'Het is niet goed, dat de mens alleen zij' (Genesis 2:18).

'Deze tekst ging zoveel te meer voor mij leven toen ik een keer ernstig ziek was en er niemand was om mij te verzorgen. Ik voelde me heel alleen. Ik besefte dat ik een levensgezellin nodig had. Het werd mij duidelijk dat het niet goed was om voor eeuwig alleen te zijn.'

Deze gevoelens werden na verloop van tijd steeds sterker. In 1973 vroeg hij uiteindelijk ontheffing aan van de priestergeloften. Hij ging bij de Fu Jen universiteit weg en werd onmiddellijk aangetrokken door de nationale universiteit Cheng Chi in Taipei. Aan deze

'PRIESTERSCHAP GEVONDEN'

universiteit maakte Hsieh een jaar later een van zijn wetenschappelijk medewerkers het hof en trouwde met haar. Hij was toen ongeveer vijftig jaar.

'Maar het priesterschap opgeven was niet eenvoudig voor mij', zegt hij. 'Ik was zo lang priester geweest. Alles waar ik tot die tijd voor had geleefd, had ik opgegeven. Als priester droeg ik mijn kennis en begrip van het evangelie op anderen over, dat miste ik. Ik overwoog priester te worden in een kerk die hun geestelijken wél toestaat in het huwelijk te treden. Maar mijn geloof in de katholieke kerk stond mij niet toe die stap te doen.'

Drie jaar na zijn huwelijk was Hsieh alleen thuis toen er twee jongemannen aanklopten. 'Zij vroegen of zij mij konden spreken, maar ik zei hun dat ik geen tijd had en niet geïnteresseerd was in wat zij wilden bespreken – wat dat ook zijn mocht.

'Maar toen ik over hen nadacht, werd ik nieuwsgierig. Ik wilde weten wie zij waren en wat zij in Taiwan deden, dus keek ik vanaf mijn balkon de straat in en zag dat ze langs de deuren gingen. Ik wachtte vrij lang tot ze uit een van de flatgebouwen kwamen en riep ze toen terug.

'De eerste vraag die ik hun stelde, was of ze zendingen waren. Toen zij bevestigend antwoordden, vroeg ik hen naar hun geloof. Veel van mijn vragen werden niet beantwoord en ik kan niet zeggen dat ons eerste gesprek mij veel voldoening gaf.

'Toen ik hun bezoek die avond met mijn vrouw besprak, herinnerde zij mij aan een van de vermaningen van de Heer: 'Wacht u voor de valse profeten' (zie Matteüs 7:15).

Toen de zendingen weer langskwamen, was Hsieh niet van plan ze binnen te laten, maar hij wilde niet onbeleefd zijn. De hele avond legde Hsieh aan de zende-

lingen uit wat ware godsdienst inhoudt. Hij zei hun niet dat hij een katholiek priester geweest was, maar zij voelden zich gesterkt door zijn kennis van het christendom.

Een van de zendingen, Donald B. Cenatiempo, schrijft over de ervaring: 'Het leek net of wij onderwezen werden en hij de leraar was. We zagen wel dat hij heel intelligent en godsdienstig was.' De zendingen vroegen of zij mochten terugkomen.

Hsieh zei ja. De bezoeken groeiden uit tot een wekelijks ritueel.

'Ik wilde hen niet wegsturen', herinnert Hsieh zich. 'Ik dacht dat als hun kerk waar was, het een profeet en voortdurende openbaring moest hebben. Ik vroeg hun waarom hun kerk geen kruisen en crucifixen had. Zij antwoordden: "Omdat Christus verrezen is; Christus leeft. Zou u na het overlijden van een van uw vrienden of ouders een foto van hem of haar nemen en die aan iedereen laten zien?" Ik was onder de indruk van de wijsheid in hun antwoord.'

Hsieh begon het Boek van Mormon en de Leer en Verbonden te lezen. Vooral de laatste sprak hem erg aan, omdat de Heer zich daarin richt tot de mensen in deze laatste dagen. Hij vroeg om meer boeken. De zendingen gaven hem *Een wonderbaar werk en een wonder*, het boek van ouderling LeGrand Richards.

'Wij vertelden hem dat hij het priesterschap zou kunnen ontvangen en bepaalde taken met dat priesterschap zou kunnen uitvoeren', schreef ouderling Cenatiempo. 'Broeder Hsieh begreep beter dan wie dan ook in zijn fase van geestelijke vooruitgang wat het zou betekenen om het priesterschap te dragen – het ware priesterschap van God.'

Hsieh legde aan zijn vrouw uit wat hij had gelezen en zij vond het heel interessant. Zij begonnen samen te

Fan Hsieh, zijn vrouw, Shou-yi Lou, en hun zestienjarige zoon, Ya-way. Broeder Hsieh, een voormalige katholieke priester, was van 1986 tot 1990 werkzaam als raadgever in het presidium van de Taipei-tempel. Zuster Hsieh is in verschillende hulporganisaties werkzaam geweest, en is bovendien tempelwerkster en instituutslleerkracht.

Ya-way liet zich als diaken meer dan 2000 keer dopen voor de doden.

studeren en te bidden om begrip. Na verloop van tijd kregen de zendelingen van Hsieh's vrouw te horen: 'We hebben gebeden en denken dat het 't beste is als we ons samen laten dopen.' Zij werden in december 1977 gedoopt.

In de jaren die volgden op die bijzondere gebeurtenis in hun leven, hebben zij een sterk getuigenis ontwikkeld, waar zij anderen graag over vertellen.

'We hebben gezegd dat we bereid zijn te doen wat de Heer wil', zegt broeder Hsieh. 'En we proberen altijd elke gelegenheid aan te grijpen, en elk talent dat Hij ons geschonken heeft te gebruiken om het koninkrijk van God op te bouwen en het evangelie aan anderen over te brengen. Broeder Hsieh heeft daartoe een paar unieke kansen gehad. Hij heeft zeven keer een lezing gehouden tijdens de internationale conferenties voor christelijke professoren. 'Zij tonen interesse in de kerk omdat zij nogal nieuw en uniek is in het moderne christendom', zegt hij. 'De Heer heeft mij in staat gesteld vele malen mijn getuigenis te geven aan deze geleerden.'

Momenteel is broeder Hsieh, die lid is van de Wijk Mu Cha, werkzaam als hogeraadslid in de Ring Taipei-west Taiwan en hij is betrokken geweest bij de vertaling van de tweede Chineestalige uitgave van het Boek van Mormon.

'Het evangelie is de liefde van God', zegt hij. 'Het is belangrijk dat alle mannen en vrouwen deze boodschap horen. Wat we doen, doen we voor de heerlijkheid van God en het behoud van de ziel. Vriendschap sluiten met anderen is de manier om anderen over het evangelie te vertellen. Het uiteindelijke doel voor iedereen is het heil en de verhoging.' □

FOTOGRAF: M.M. KAWASAKI

LIISA'S VRIENDEN

Richard M. Romney

De dolfijnen hebben Liisa Roto geleerd dat de liefde, evengoed bij dieren als bij mensen, moet groeien uit vertrouwen.

Liisa Roto uit Tampere in Finland heeft een aantal vrienden die zij graag aan u wil voorstellen. Om ze te bezoeken hebt u echter een afspraak nodig. U zult papieren slofjes moeten dragen om te voorkomen dat u bacteriën meebrengt in hun woonverblijf. En Liisa moet met ze praten, ze kalmeren en ervan overtuigen dat u te vertrouwen bent.

Vervolgens zal Liisa aan de rand van een bassin gaan staan, haar beide handen boven haar hoofd heffen en op een fluitje blazen. Haar vrienden zullen dan door het water komen aanstormen als glanzende grijze torpedo's, zich als projectielen in de lucht lanceren en u daarbij behoorlijk bespatten.

Want Liisa's vrienden zijn dolfijnen.

'Het zijn geweldige dieren,' zegt Liisa. 'Wanneer je ze iedere dag ziet, met ze werkt en ze traint, leer je ze allemaal als aparte persoonlijkheden kennen.' Liisa roept iedere dolfijn met zijn eigen naam en ieder van hen reageert.

'Dit is Nasi,' vertelt ze. 'Ze vindt het leuk als er een foto van haar genomen wordt.' De dolfijn gaat dan ook heel gewillig poseren.

Toen Liisa, die nu 20 is, van de baan in het *Delfinaario* (het dolfinarium) hoorde, was ze heel opgewonden.

Ze had goede papieren. Ze had op school niet alleen biologie gedaan, maar ook wiskunde, natuurkunde en scheikunde.

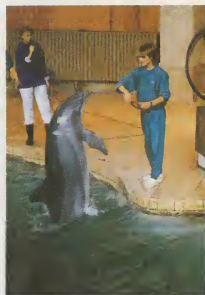
'Dat zijn allemaal aspecten van mijn werk,' vertelt ze. 'En ik ben ook altijd geïnteresseerd geweest in de dierenwereld.' Daarnaast zou de baan haar de kans geven geld te verdienen voor de studie die ze in Zweden wilde gaan volgen. Haar enthousiasme en achtergrond leverden resultaat op. Ze werd aangenomen.

Liisa heeft ervaren dat vriendschap met diepzeesoogdieren een kwestie is van dienstverlening. Iedere dag opnieuw maakt ze hun eten klaar, dient ze vitaminen toe, speelt ze met hen en neemt ze watermonsters uit hun bassins om de aanwezigheid van bacteriën op te sporen. Wanneer ze niet bij de dolfijnen is, is ze bezig de dagelijkse geschiedenis van elk dier op te tekenen met behulp van een tekstverwerker, de laboratoriumrapporten van de watermonsters te bespreken of vakbladen door te nemen.

Ze brengt ook tijd door met collega-trainers en -onderzoekers, en daarnaast is ze de presentatrice van de show voor de toeristen die in het amfitheater van het *Delfinaario* toestromen. Zo nu en dan heeft ze een afspraak met haar vader, Pekka Roto, die president is

FOTOGRAFIA: RICHARD M. ROMNEY

Iedere dag moet er hard worden gewerkt, maar samen werken voert tot grote kameraadschap. Het valt het publiek dikwijls op dat de dolfijnen en de trainers elkaar blijkbaar heel goed kennen.

van de Ring Tampere, om de stad in te gaan en door de beroemde overdekte markt van Tampere te slenteren, waar de ene kraam na de andere vol staat met producten uit de hele wereld.

'Ik eet nog steeds vis,' zegt ze, onder de kanttekening dat de dolfijn geen vis is maar een zoogdier, 'maar ik ben niet zo dol meer op haring. Die geven we de dolfijnen te eten.'

Liisa's lievelingsgerecht? 'Champignons.'

Haar liefde voor dieren is aangeboren. Als kind woonde ze op een boerderij en had ze een eigen paard. 'Ik weet nog dat ik me al heel jong afvroeg of de Heer wel evenveel van mijn paard kon houden als ik. Ik kwam tot de conclusie dat dat wel zo moest zijn, en dat ik ook van al zijn schepselen moest houden, omdat ze deel uitmaken van de wereld die Hij voor ons allemaal geschapen heeft.'

Wie met Liisa over dolfijnen spreekt, merkt dat ze er veel over weet. De dieren worden uit Florida en de Golf van Mexico naar Finland gebracht. Tijdens het transport naar hun nieuwe woonplaats worden ze met een bepaalde vloeistof ingesmeerd die uitdroging tegengaat. Dolfijnen zijn van nature niet gewend om dode vis te eten – dat moet hun worden geleerd – maar

babydolfijnen kunnen gevoed worden door melk in hun mond te spuiten. Als een van de dieren ziek is, leven de anderen mee en verzorgen het. Een dolfijn is bovendien een van de intelligentste dieren. Zij communiceren met elkaar door middel van hoge fluittonen en klikgeluiden, dat een beetje als vogelgekwetter klinkt. Zij vinden hun weg in het water door middel van hun ingebouwde echopeiling.

Liisa weet dat de dolfijn van nature graag springt en dat trainers die eigenschap gebruiken om hun nieuwe kunstjes te leren, zoals achteruit 'lopen' op hun staart. Dolfijnen spelen om zichzelf te amuseren. Trainers haken dankbaar in op die neiging wanneer zij de dieren leren een bal, hoepels en baskets te gebruiken.

Het is duidelijk dat Liisa veel van de dolfijnen houdt. Ze giet water in het bassin en laat zien hoe de dieren allemaal komen om de luchtballen op hun gezicht en hoofd te voelen. Ze laat de dolfijnen met hun vinnen in het water 'klappen', of omhoogkomen aan de rand van het bassin zodat ze ze kunt aaien. En steeds behandelt zij de dieren met het grootste respect.

'Het zijn mijn vrienden,' zegt ze. 'Ik weet dat onze Hemelse Vader graag wil dat wij hen goed behandelen.'

Iedere dag houdt Liisa een verslag bij van elke dolfijn. 'Ik hou gewoon bij wat mijn vrienden zoal uitspoken,' zegt ze.

Liisa heeft in de Parel van grote waarde gelezen dat de Heer de dieren van de zee schiep: 'En Ik, God, zeide: Dat de wateren overvloediglijk voortbrengen een gewemel van levende zielen' (Mozes 2:20). Ze weet dat de Heer 'alle dingen (. . .) geestelijk [heeft] geschapen, eer ze in hun natuurlijke staat op den aardbodem waren' (Mozes 3:5). En zij wijst ook op een vers uit de Leer en Verbonden: 'Want het is raadzaam, dat Ik, de Here, een ieder verantwoordelijk stel- le als rentmeester over de aardse zegeningen, die Ik voor Mijn schepselen heb geschapen en voorbereid' (LV 104:13).

'Het is me onmogelijk met de dolfijnen te werken en te geloven dat ze per ongeluk zijn geschapen,' zegt Liisa. 'Als ik de Schriften lees, weet ik dat het de wil van de Heer is dat wij de wereld delen met haar andere inwoners, zodat wij allemaal samen kunnen leven en vooruitgang maken.

Dat is een voorbeeld van de overtuigingen die ertoe geleid hebben dat Liisa's collega's haar respecteren, want ook zij houden van de dieren.

Natuurlijk is Liisa's leven niet uitsluitend op dolfijnen gericht. Ze gaat economie studeren en hoopt met- tertijd op dat terrein verder te gaan. Ze komt uit een fa-

milie die van haar houdt en haar bewondert, en daar- naast heeft ze een kerkroeping te vervullen. Ze praat over de mogelijkheid om op zending te gaan, om eens in de tempel te trouwen en een eigen gezin te stichten. En ze is nog steeds een geregelde bezoeker van de fa- milieboerderij aan de rand van de stad Tampere, want ze is net zozeer bevriend met de dieren die daar wonen.

Liisa beschouwt haar werk in het *Delfinaario* als een tijdelijke situatie. 'Ik vind het een heerlijke baan,' zegt ze, 'maar het is niet wat ik voor altijd wil doen.' Maar ondertussen leert ze veel over onderzoekingswerk en over trainen met liefde – 'dolfijnen weten echt wat je gevoelens voor hen zijn' – en over vriendschap, het soort vriendschap dat onze Hemelse Vader tussen dieren en mensen wilde laten bestaan. □

Noot van de redactie: Sinds dit verhaal geschreven werd, is Liisa als voltijdzendinge naar de Verenigde Staten geroepen, waar zij in het Zendingsgebied Ogden Utah werkt.

Marvin K. Gardner

OP STRAAT IN HET OUDE JERUZALEM

Het oude Jeruzalem. In de nauwe straten – eigenlijk niet meer dan stegen – verdringen zich mensen uit de hele wereld: toeristen in korte broek en een zonnebril op, priesters in de ambtskleding van diverse geestelijke orden, jonge soldaten met machinegeweren, joodse mannen en jongens met een keppeltje op het hoofd, en Arabieren in loshangend gewaad met *quhfiya* (hoofddoek) en *iqal* (ringband). Sommige vrouwen zijn gesluierd, terwijl andere gekleed gaan in mantelpak. En overal kinderen die tussen de mensen inge glippen.

We banen ons een weg door de *soek* (de overdekte markt), waar druk onderhandeld wordt. Het aanbod is overweldigend. De winkeliers adverteren met hun waren door ze voor hun zaak op straat uit te stallen. Er zijn manden vol noten, fruit en groente. Aan de wanden hangen lange, geborduurde jurken. De planken staan vol godsdienstige beeldjes gesneden uit

olijfhout. Er zijn ontelbare rijen messing potten en pannen, koperen en zilveren dienbladen, geglaazuurd Armeens aardewerk en Perzische kannen. En dan is er nog de bijna eindeloze uitstalling van gouden en zilveren sieraden, lammycoats, leren jasjes en oosterse tapijten.

Iemand maakt *falafel* (een mengsel van pittig gekruide, gemalen en gebakken groenten); iemand anders roostert *shish kebab*; de geur van versgebakken brood vermengt zich met het aroma van onbekende specerijen. De kooplieden staan bij de deur van hun zaak en nodigen ons naar binnen. Muziek uit verschillende culturen schalt uit de radio's.

Mijn vrouw Mary en ik blijven staan bij een klein zaakje met godsdienstige voorwerpen die waarde hebben voor christenen, joden en mohammedanen. Terwijl we rondkijken, legt de eigenaar – een kleine, magere Arabier – de betekenis en het gebruik van verschillende voorwerpen uit. En passant vertelt hij ons ook over de koran.

Wij worden het eens over wat we

willen kopen en beginnen met het verwachte ritueel van loven en bieden. In de hoop een redelijke prijs te hebben bedongen, geven wij de man een aantal gloednieuwe bankbiljetten.

Hij telt ze en verrast ons door er één terug te geven.

'Het is er één teveel,' zegt hij. Twee van de nieuwe bankbiljetten waren aan elkaar gekleefd. We hadden meer betaald dan nodig was.

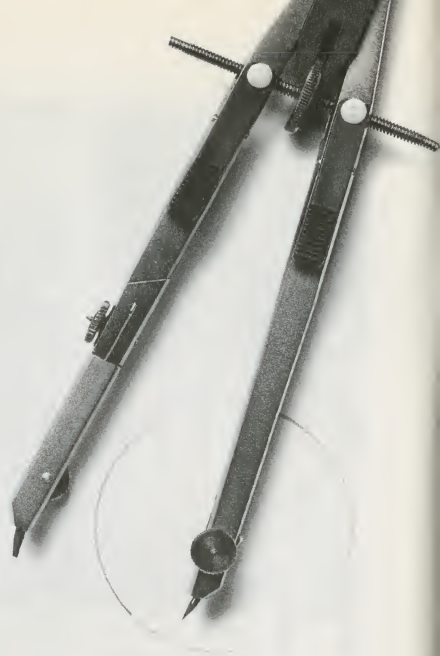
'Dankuwel,' zegt Mary. 'We stellen uw eerlijkheid op prijs.'

'O, maar ik doe het niet voor u,' antwoordt de winkelier. 'Ik doe het voor mezelf en voor m'n gezin. Ik wil geen eten voor m'n vrouw en kinderen kopen met geld dat niet eerlijk is verdiend!'

We keren terug naar de drukte en het lawaai van de straat in het besef dat we meer hebben gekregen dan we bedongen hadden: de herinnering aan een Arabische vriend die niet bereid was zichzelf te verkopen voor een gloednieuw biljet van een dollar. □

STIPPEL JE KOERS ERMEE UIT

Ouderling Richard P. Lindsay
van de Zeventig

Je patriarchale zegen kan je je hele leven leiden

Ik was nog jong toen mijn vader aan een longontsteking overleed. Mijn broer van veertien overleed een paar dagen later aan een andere ziekte. We stonden aan het begin van de jaren dertig, midden in de crisistijd in de Verenigde Staten. Werk was schaars, geld ook. Mijn moeder, die verpleegster was, had de grootste moeite om de vijf overgebleven kinderen te onderhouden. Voor geen van ons was het een makkelijk leven, en ik vroeg me vaak af hoe alles zou aflopen.

In die moeilijke tijd gebeurde er

iets wat ik me nog als de dag van gisteren kan herinneren, iets wat mij moed en hoop gaf.

Ongeveer een jaar na mijn vaders dood, kwam zijn neef bij ons. Israël Bennion kwam niet alleen als familielid op bezoek, maar ook als ringpatriarch. Wij, de kinderen, schoongeboend en gekleed alsof we naar de kerk gingen, wachtten onze beurt af om onder de handen van deze waardige man een patriarchale zegen te ontvangen.

Ik was nog maar zeven, niet oud genoeg om te begrijpen hoe belangrijk die gebeurtenis was. (Tegenwoordig raadt de kerk je aan om met een patriarchale zegen te wachten tot je wat ouder bent.) Maar ik voelde wel grote eerbied,

hetzelfde gevoel als bij een vastenen getuigenisdienst. De instructies die hij me gaf waren kort, maar ik kan ze me nog steeds herinneren. Hij zei dat mijn zegen een leidraad voor me zou zijn, iets waarmee ik de koers van mijn leven kon uitstipelen.

Hoewel ik nog jong was, maakten de uitspraken van broeder Bennion tijdens mijn zegen diepe indruk op me. Hij zei dat de Geest des Heren bij me zou zijn op mijn weg naar volwassenheid, dat het evangelie in mijn hart zou zijn, dat ik van het werk van de Heer zou houden, en dat de Heer me zou zegenen.

Hij sprak over de toekomst, dat ik eens rechter in Israël zou zijn, dat ik kinderen zou krijgen, dat ik een

Hoe krijg je een patriarchale zegen? Je begint door met je bisschop te praten. Hij kan je vragen beantwoorden en je helpen bij de voorbereiding. Als je klaar bent, geeft hij je een aanbeveling.

De bisschop heeft de instructie gekregen om alleen aanbevelingen te geven aan mensen die oud genoeg zijn en lang genoeg in de kerk zijn om de heiligheid van de zegen te begrijpen.

De zegen wordt in besloten kring gegeven; er mogen enkele familieleden worden uitgenodigd. Ga naar je afspraak in een geest van nederigheid en gebed. Het kan goed zijn om te vasten.

Ga geen zegens vergelijken of aan anderen voorlezen, behalve aan directe familieleden. Een patriarchale zegen wordt niet in kerkdiensten of openbare bijeenkomsten voorgelezen.

Een patriarchale zegen is geen waarzeggerij. Naarmate je geestelijk volwassen wordt, zal blijken dat hij een leidraad voor je is. Net als met alle zegens, hangt de vervulling van je patriarchale zegen af van de mate waarin je het evangelie naleeft en dicht bij de Geest blijft.

Ik kan in alle eerlijkheid zeggen dat mijn patriarchale zegen mijn hele leven lang een baken voor mij is geweest.

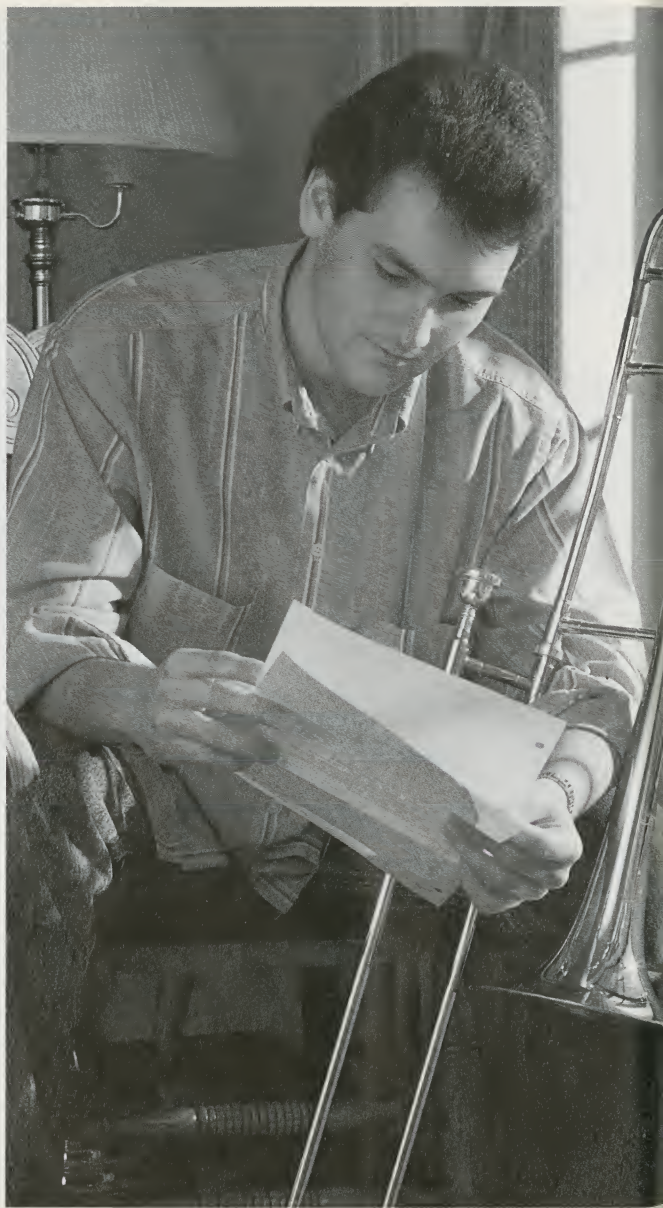
gezond lichaam en een sterke geest zou hebben.

Maar het belangrijkste was dat hij iets in mij wakker maakte. Door hem ging ik beseffen dat ik letterlijk een zoon van God was. De Heer wist wie ik was en wat ik deed. Als ik goed leefde, zou de Heer me helpen.

Mijn patriarchale zegen telt maar 263 woorden. Toch maakt die zegen altijd diepe indruk op me. In de loop der jaren heb ik hem vaak gelezen en overdacht, en dat gevoel is nooit minder geworden.

Voor een kind van zeven was de term 'rechter in Israël' onbegrijpelijk. In mijn tienerjaren werd mij duidelijk dat er bisschop mee bedoeld werd. Ik zag mezelf geen bisschop worden, maar ik wist dat als ik dat ambt zou bekleden, ik moest zorgen dat ik het waardig was. Ik stippelde een koers uit van eerlijkheid, hoge normen en zedelijke reinheid. (Uiteindelijk werd ik ook als bisschop geroepen, door mannen die niets van die patriarchale belofte afwisten.)

Mijn hele diensttijd in de Amerikaanse marine tijdens de Tweede Wereldoorlog droeg ik m'n patriar-

chale zegen bij me. Ik was opgegroeid in Taylorsville (Utah), beschermd en verlegen, en ik was in alle opzichten het produkt van een rustige pioniersgemeenschap. Nu was ik in een ruwer leven terechtgekomen, waar grove taal en godslastering heel gewoon waren, en waar sommige mannen elke dag opschepten over hun seksuele avonturen. Maar weer diende mijn patriarchale zegen als baken. De beloften die erin stonden, gaven me de hoop dat ik rein kon blijven, dat ik de oorlog kon overleven en mijn Hemelse Vader in zijn koninkrijk kon dienen.

Toen ik in Europa op zending was, herinnerde een zin in mijn patriarchale zegen over het prediken van het evangelie mij eraan dat ik zaakwaarnemer van de Heer was en dat ik dus met gezag moest spreken. Toen ik thuis kwam en uitkeek naar een metgezel, wist ik dat ik iemand moest vinden die me zou helpen volgens het evangelie te leven; tenslotte stond er in mijn patriarchale zegen iets over vreugde in een rechtvaardig nageslacht. Nu vind ik het heerlijk om met mijn zes kinderen en hun metgezel naar de tempel te gaan, en ik heb werkelijk vreugde in mijn nageslacht.

Erstaat één zin in mijn patriarchale zegen die me altijd geïntrigeerd heeft: 'U zult zien hoe het werk des Heren grote vooruitgang maakt; want Zion zal het hoofd zijn en niet de hiel.' Tegenwoordig moet ik vaak aan die zin denken, als ik de groei en vooruitgang van de kerk van de Heer over de hele wereld zie.

Ik kan in alle eerlijkheid zeggen dat mijn patriarchale zegen, hoewel die kort is, mijn hele leven lang een baken voor mij is geweest.

Jouw patriarchale zegen kan dat ook voor jou zijn, als je die vaak leest en gebruikt om je koers te bepalen. Als je in deze moeilijke tijd geconfronteerd wordt met verleidingen, of pogingen om je over te

halen je overtuiging los te laten, zal een patriarchale zegen een bron van grote kracht voor je zijn die je geloof in een liefdevolle, persoonlijke Hemelse Vader zal vergroten. □

Zegeningen in zegeningen

En patriarchale zegen is niet alleen voor de toekomst. Het ontvangen ervan is een zegen op zich, een indringende ervaring waarbij je ontdekt hoe belangrijk en geweldig je in de ogen van de Heer bent. Toch zit je misschien met bepaalde dingen.

1. *Ik weet niet of ik oud genoeg of klaar ben voor een patriarchale zegen.*

Praat er 's met je ouders of je bisschop over. Vraag hun of zij vinden of je oud genoeg of klaar bent.

2. *Kunnen mijn ouders mij over hun patriarchale zegen vertellen?*

Als je ouders hun zegen hebben ontvangen, kun je ze vragen of er stukken zijn die ze aan je willen voorlezen. Je zult waarschijnlijk zien dat *jij* een van de zegeningen bent die aan *hen* werden beloofd. Bijvoorbeeld, als hun een rechtvaardig nageslacht beloofd is, ben *jij* een belangrijk stukje daarvan.

3. *Als mijn ouders nou geen lid van de kerk zijn of me niet steunen?*

Praat met je bisschop of je patriarch; misschien hebben zij suggesties om je ouders erbij te betrekken.

4. *Ik voel me niet waardig om een patriarchale zegen te ontvangen.*

Als je je onwaardig voelt, zorg dan dat je waardig wordt. Zet je leven op orde. Praat zo nodig met je ouders en je bisschop. Maar bedenk dat we allemaal moeten leren en groeien. Een belangrijke reden voor een patriarchale zegen is leiding en kracht te krijgen.

5. *Ik ben bang dat de Heer me zal zeggen wat Hij van me verwacht, en dat ik er dan niet meer onderuit kan.*

In feite is het zo dat de Heer je al veel dingen gezegd heeft die Hij van je verwacht: deugdzaamheid, gehoorzaamheid, naastenliefde, eerlijkheid. Je hele leven hoor je daar al over. En je hebt ook al beloften gedaan – bij je doop, elke keer dat je van het avondmaal neemt, en toen je het priesterschap ontving. Bedenk dat een patriarchale zegen een verwoording is van de liefde van de Heer voor jou persoonlijk. En bovenal zal hij je helpen om door de Geest je eigen grandioze potentieel te zien, en enkele zegeningen die de Heer voor je klaar heeft liggen als je zijn geboden onderhoudt. □

HET DOEL VAN HET LEVEN ALS ONGEHUWDE VROUW

Ik heb geleerd dat vrouwen geen hoger doel in het leven hebben dan echtgenote en moeder zijn. Wat is dan het doel of de waarde van mijn leven als ongehuwde vrouw?

Het antwoord op vragen van algemeen evangeliebelang geldt als leidraad en niet als officiële uitspraak over het beleid van de kerk.

Mary Ellen Edmunds, plaatsvervangend hoofd opleidingen van het opleidingsinstituut voor zendelingen in Provo (Utah) en lid van het algemeen bestuur van de zustershulpvereniging.

Er zijn veel ongehuwde heiligen der laatste dagen die zich zorgen maken over diezelfde zaak. Een juist perspectief zal echter een belangrijk verschil maken in de kijk die wij hebben op onze intrinsieke waarde als vrouw en op onze mogelijke vooruitgang en bijdrage.

In Mozes 1:39 laat de Heer ons weten dat het zijn werk en zijn heerlijkheid is 'de onsterfelijkheid

en het eeuwige leven van de mens tot stand te brengen.' Wij zijn zijn eigen geestkinderen. Onze waarde hangt niet af van omstandigheden en zelfs niet van ons persoonlijk niveau van gehoorzaamheid of rechtschapenheid. Het maakt deel uit van ons ergoed als kind van God. Geen enkele toestand, handeling, houding of gedachte kan de liefde die Hij voor ons voelt, of de waarde van onze ziel in zijn ogen of in zijn plan, veranderen of verminderen. Onze *waardigheid* om bepaalde zegens of zegeningen te ontvangen, kan veranderen, maar in de ogen van onze alwetende, volmaakt liefdevolle Hemelse Vader is onze *waarde* eeuwig en onveranderlijk.

Als ongehuwde vrouw zou ik een ernstige fout begaan als ik de liefde van mijn Hemelse Vader voor mij, en hoe Hij mijn waarde beoordeelt, zou afmeten aan het feit of ik al dan niet op een bepaald moment gehuwd ben of kinderen heb. Boven-

dien is het niet waar dat een huwelijk en kinderen automatisch zullen betekenen dat ik gelukkig ben, evenmin als het waar is dat zij die niet getrouwd zijn en geen kinderen hebben, ontstoken zijn van enige waarde of doel. Er zijn veel vrouwen met kinderen die het gevoel hebben door het leven overdonderd te zijn, die een gebrekkelijk gevoel van eigenwaarde hebben en zich eenzaam, moe en gefrustreerd voelen.

Het is zo jammer dat sommige ongehuwde leden van de kerk ontmoedigd raken, zich van het leven terugtrekken, hun gevoel van eigenwaarde en hun zelfbeeld loslaten, zich bedrogen en overbodig voelen en alsmat met zichzelf bezig zijn. Gewoonlijk voert dat tot een grote mate van zelfmedelijden.

Ongehuwde vrouwen zullen er wellicht moeite voor moeten doen om geen muren op te trekken die hen van hun medemensen scheiden. Als we naar Satan luisteren, is het maar al te gemakkelijk wrok te gaan koesteren omdat anderen schijnbaar gelukkiger zijn dan wij en kennelijk meer kansen in het leven krijgen.

We doen er veel beter aan ons allerbeste beentje voor te zetten, zonder bijbedoelingen te werken en te dienen en iedere dag vreugde te putten uit hetgeen we meemaken.

Het is zeker waar dat alle anderen op aarde bepaalde dingen hebben die wij moeten ontberen – maar het is evenzeer waar dat *wij* het nodige hebben dat zij moeten ontberen. Anderen dienen kan er veel toe bijdragen het begaan zijn met onszelf, klagen en geestelijke pijnjes te genezen.

Er is ook veel dat wij niet kunnen leren als we andersmans gezelschap steeds ontlopen. Misschien gaat het ons maar al te goed bevallen alleen aan onszelf te denken en al onze eigen verlangens en behoeften voorop te stellen. Het kan dus zaak zijn ons best te doen om ons bij anderen te voegen zodat we *met* hen en *van* hen kunnen leren. Een van onze grote doelen in dit leven is leren samen te leven in een maatschappij die dankzij wederzijdse liefde en respect een eenheid vormt.

Het is zelfs ten dele ons doel in dit leven om te leren hoe we anderen moeten behandelen zoals onze Hemelse Vader ze zou behandelen en om onze medemens te achten als onszelf (zie Leer en Verbonden 38:24-27). Waarschijnlijk zijn we evenzeer rekenschap verschuldigd voor de manieren waarop wij anderen verheffen en tot zegen zijn, als voor de manieren waarop wij hen kwaad doen of grieven. In dat opzicht is het voor ons allemaal belangrijk om te beseffen hoeveel we kunnen doen om alleenstaanden – en vooral vrouwen – het gevoel te geven dat ze waardevol zijn, erbij horen en een belangrijke bijdrage leveren. Laten we voorzichtig en liefdevol zijn wanneer we algemene uitspraken doen en bij onze waarnemingen uitgaan van hetgeen het belangrijkste is in het leven.

En wat is dan het belangrijkste?

Dat we God en onze medemensen liefhebben en de gaven die wij van onze Vader hebben ontvangen met hen delen. Daarmee doen wij God het grootste genoegen. Het is belangrijk op elk moment in ons leven te weten dat wat we doen onze Hemelse Vader welgevallig is, dat we betrokken zijn bij bezigheden waarmee wij Hem helpen zijn werk te volbrengen, en dat we ertoe bijdragen de wereld voor te bereiden op de wederkomst van de Heiland. Niets kan ons grotere gemoedsrust geven.

Het is een leerzame ervaring, die tot onze heiliging zal bijdragen, om onze vele zegeningen te tellen en één voor één te noemen. O, wat zijn we onze Hemelse Koning, die onze zegeningen mogelijk heeft gemaakt, toch een dank, lof, vertrouwen en dienstbetoon verschuldigd!

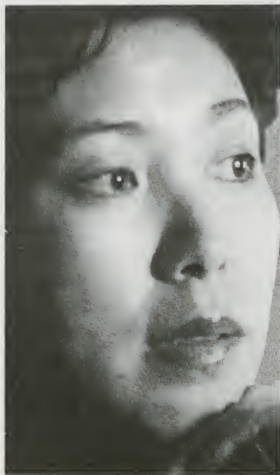
Het leven geeft zoveel meer voldoening wanneer we ons concentreren op alles wat we wèl hebben en niet op alles wat we niet hebben. We hebben geloof, we hebben

hoop, we hebben liefde. We hebben een lichaam, de kans om ons te bekeren en te veranderen, en de kans om te worden zoals God. We hebben tijd en keuzevrijheid en schoenen en water. Daarbij kunnen we lezen, denken en bidden. Al die zegeningen zeggen ons: 'God heeft u lief. De waarde van uw ziel is groot in de ogen van uw Hemelse Vader.'

Wij hebben de belofte dat Hij gaven voor ons heeft weggelegd die ons begrip te boven gaan. President Ezra Taft Benson heeft opgemerkt dat 'niet alle vrouwen in de kerk de kans zullen krijgen om op aarde te trouwen en moeder te worden. Maar als u, die zich in die situatie bevindt, volgens het evangelie blijft leven en getrouw volhardt, bent u verzekerd van alle zegeningen van een goede en liefdevolle Hemelse Vader – met nadruk zeg ik *alle zegeningen*.

'Ik verzeker u dat zelfs als u tot het volgende leven moet wachten op de zegen van een fijne metgezel, God dit in alle opzichten zal compenseren. Tijd bestaat alleen voor de mens. God heeft uw plaats in de eeuwigheid voor ogen' ('Aan de alleenstaande zusters in de kerk', *De Ster*, januari 1989, blz. 85).

Wij moeten ervoor waken dat wij ons geluk of gevoel van eigenwaarde laten bepalen door de een of andere omstandigheid. Wij moeten streven naar het geloof, de dankbaarheid en het gezichtspunt om het er onder alle omstandigheden goed af te brengen. Dan zullen wij op het punt komen dat wij voor honderd procent vertrouwen op onze Hemelse Vader en ons ten diepste bewust zijn van zijn liefde voor ons en van onze waarde en ons doel in zijn ogen. □

Van het gebiedspresidium

De wet van vasten

President Albert Choules jr.

Tweede raadgever in het presidium Gebied Europa

'En op deze dag moet gij niets anders doen dan alleen uw voedsel met eenvoudigheid des harten bereiden, opdat uw vasten volmaakt zij, of met andere woorden, opdat uw vreugde volkomen zij. Voorwaar, dit is vasten en gebed, of met andere woorden, verheuging en gebed' (Leer en Verbonden 59:13-14).

De Heer heeft ons vele geboden gegeven. Gehoorzaamheid aan elk gebod brengt de daaraan verbonden zegeningen met zich mee. Een van deze geboden is de wet van vasten.

Wie dit beginsel op juiste wijze in acht neemt, zal zegeningen ontvangen. De wet van vasten heeft drie doelen. Ten eerste verschaffen wij door de vastengave die wij bijdragen hulp aan de behoeftigen. Deze vastengave bestaat uit de tegenwaarde van de maaltijden die wij niet hebben gebruikt. Ten tweede is het vasten heilzaam voor ons lichaam. Ten derde draagt het vasten bij, en de daarmee gepaard gaande onderwerping van onze begeerten, tot een toename in geestelijkheid.

President David O. McKay gaf ons met de volgende uitspraak meer inzicht in het vasten: 'Het vasten zoals dat is vastgesteld bestaat uit het één keer per maand overslaan van twee maaltijden. De tegenwaarde van deze twee maaltijden wordt vrijwillig afgestaan voor de verlichting van de hongerigen of anderszins verdrukten. De

oprechte naleving van deze regel houdt geestelijk in dat het goddelijke beginsel van dienstbetoon tot uiting komt en dat de belofte van de Meester die daar verband mee houdt, verkregen wordt: "(...) in zoverre gij dit aan één van deze mijn minste broeders hebt gedaan, hebt gij het Mij gedaan"' (in: Verslag van de aprilconferentie 1932).

Laten wij in het kort het driedelgige oogmerk van het vasten doornemen. Ten eerste is wie zich de benarde toestand aantrekt van de minder-bedeelde twee mensen tot zegen: de gever en de ontvanger. In de ware geest van het vasten geven wij royaal naar wat wij kunnen missen. President Kimball adviseerde ons: 'Ik denk dat we in plaats van het exacte bedrag dat we uitsparen door twee maaltijden te vasten, veel, veel meer zouden moeten geven; misschien wel tien keer zoveel als we dat kunnen' (in: Conference Report, april 1974, blz. 184). De priesterschapsleiders die betrokken zijn geweest bij de distributie van deze gaven onder de armen zullen

verklaren dat deze methode van armenzorg vergezeld gaat van goddelijke inspiratie.

Ten tweede is het vasten heilzaam voor ons lichaam. Bekwame medische autoriteiten hebben verklaard dat zo nu en dan vasten ons lichaam ten goede komt. Moeders met een zogende baby, kinderen of mensen met een slechte gezondheid moeten in dit opzicht verstandig zijn. Waar het om gaat is dat het vasten, wanneer we daartoe in staat zijn, met zegeningen gepaard gaat.

Ten derde, en wellicht het belangrijkste, is de geestelijke versterking die ons deel is als wij onze begeerten onderwerpen. Ons vasten moet altijd vergezeld gaan van nederig gebed en onze overgave aan de wil van onze Hemelse Vader. Ons vasten is de tijd om geestelijke kracht op te doen. Onze gebeden en ons geloof kunnen versterkt worden als zij vergezeld gaan van vasten. Ook is het goed om met een doel voor ogen te vasten. Wij kunnen onze Hemelse Vader nederig bidden om de zegening die wij verlangen en Hem danken

voor de zegeningen die we al hebben ontvangen. De toename in geestelijkheid die voortvloeit uit een juist vasten leert ons het verschil tussen vasten en het overslaan van twee maaltijden. Het verschil is groot!

Others behoren hun kinderen het goede voorbeeld te geven en hen ervan te door-dringen dat vasten een zegen is. Als de kinderen ouder worden, kunnen zij leren vasten zoals de Heer dat heeft aangegeven.

Vasten en gebed bevordert meditatie. Naarmate wij naderen tot God zullen wij ontvankelijker zijn voor de ingevangen van de Heilige Geest, de stille, zachte stem waardoor de Heer spreekt.

Door te vasten komen wij dichter tot onze Hemelse Vader. Onze gebeden zullen oprechter zijn en onze gedachten vrij van wereldse zaken. De afstand tussen onze Hemelse Vader en ons zal verminderen. Mogen wij allen de wet van vasten in acht nemen en de zegeningen ontvangen die voortvloeien uit dit gebod. Dan zal onze 'vreugde volkomen' zijn. <

Zelfonderzoek

Helen Ringger

Al vroeg besefte ik dat ik in mijn leven meer met mijzelf te maken zou krijgen dan met wie ook. Ik wilde zo leven dat ik altijd in goed gezelschap zou zijn als ik alleen was.

James E. Talmage

Bovenstaande uitspraak slaat op ons gedrag als we alleen zijn - wanneer niemand ons kan zien. Vaak vertellen wij onze kinderen dat alles wat zij doen eens aan het licht zal komen, dat niets verborgen kan blijven voor het oog van God. Het achterliggende idee is natuurlijk dat het zinloos is om verstoptertje met God te spelen en dat de waarheid op een dag geopenbaard zal worden.

Vaak genoeg hebben wij ook de neiging om ons bij andere mensen mooier voor te doen dan we in werkelijkheid zijn. De ouderen onder ons weten uit ervaring dat een onevenwichtige persoonlijkheid soms in elkaar stort als een kaartenhuis. Door het evangelie leren wij voortdurend dat we ernaar moeten streven onze gedachten, woorden en daden te laten harmoniëren en daardoor te bereiken dat wij eerlijk zijn met onze Hemelse Vader, met onze medemens en met onszelf. Het is van wezenlijk belang dat wij er tijdens ons leven naar streven de kloof te dichten tussen onze verschijning en de werkelijkheid.

Dit is een proces dat een heel leven voortduurt.

Ouderling Richard L. Evans heeft in een artikel met de titel 'Zelfonderzoek' de volgende vragen gesteld:

'Als u iemand moest kiezen die u kon vertrouwen, zou u uzelf kiezen? Zou u uzelf willen ontmoeten als u in moeilijkheden bent? Zou u afhankelijk willen zijn van uw eigen barmhartigheid? Als huizen, schuren of bankgebouwen niet op slot konden, zou u dan ooit ergens naar binnegaan waar u niet naar binnen mag? Als er geen verslagen, geen borgstellingsfondsen, geen rechtbanken, geen gevangnissen waren, geen eerverlies - niets van de gebruikelijke angsten behalve uw eigen ziel - zou u dan ooit wat wegemen waar u het recht niet toe had? Zou u een man zonder invloed even eerlijk dienen als een man met invloed? Zou u iemand die gedwongen was iets te verkopen net zo'n goede prijs geven als iemand die dat niet hoeft? Zou u een mondelinge afspraak net zo trouw nakomen als een schriftelijke? Als u iets vond zonder dat

iemand daar ook maar iets van afwist, zou u het terugbezorgen of zou u het in uw eigen zak stoppen?

'Zou u het niet zo nauw nemen met een vraag over goed en kwaad? Praat u niet zo vriendelijk over uw vrienden als ze er niet zijn als u doet als ze er wel zijn? Als u een fout maakt, geeft u dat dan toe, of geeft u voor niets fout gedaan te hebben, zelfs als u weet dat u fout bent geweest? Kunt u in een plaats waar men u niet kent net zozeer vertrouwd worden als in de plaats waar men u wel kent? Denkt u dat de wereld u een inkomen verschuldigd is of bent u oprecht van mening dat u moet werken voor wat u wilt? Probeert u oprecht uw werkprestatie te verbeteren of hoopt u op een onterechte salarisverhoging of positieverbetering? Probeert u uw taak af te krijgen of loopt u de kantjes eraf uit angst dat u teveel moet doen? Zou u uzelf in dienst nemen? Zou u uzelf in uw eigen bedrijf willen hebben? Als u uw eigen partner was, zou u uzelf kunnen vertrouwen?

'Laten we nog eens kijken,

in de binnenkamer: zou u voor uzelf willen werken? Zou u met uzelf kunnen leven? Ik geef toe dat dit een onverbidelijke scorekaart is. Maar soms is het goed om onszelf binnenstebuiten te keren en naar onszelf te kijken alsof we iemand anders waren.'

Als leidsters en adviseuses van de jonge vrouwen, alsmede als leden van de wijken en ringen, hebben wij de verantwoordelijkheid altijd naar deze eerlijkheid en geloofwaardigheid te streven. Jonge mensen zijn kritisch omdat zij zichzelf in hun groei en ontwikkeling met recht veel vragen stellen. Zij kunnen gemakkelijk door de woorden van de ouderen heenprikkelen als die niet in overeenstemming zijn met hun daden.

Die eerlijkheid leidt tot meer begrip voor elkaar en tot innerlijke harmonie. Ook vloeit er vrede uit voort, zoals Zacharia schrijft (zie SV, Zacharia 8:16).

Moge onze Hemelse Vader ons de kracht en het begrip geven om innerlijke harmonie tot stand te brengen. <

De kerk helpt in Roemenië

'Zuivere en onbevleete godsdienst voor God, de Vader, is: omzien naar wezen (...)' (Jakobus 1:27).

De distributie van de giften, ter beschikking gesteld door de Westeuropese en Amerikaanse heiligen, onder hun Oosteuropese burens is een grote bron van vreugde voor het team hulpverleners in Roemenië. De wezen zijn getroffen en getroost door de giften in de vorm van kleding en beddegoed, bekoord door het speelgoed, de pakketten toiletartikelen en doe- en leermiddelen. Hun leven is verrijkt door de vaardigheden die zij van hun begeleiders hebben geleerd.

De kwaliteitskleding voor kinderen en volwassenen is gedistribueerd over de kindertehuizen en instellingen die zich het lot van kinderen aantrekken. Warme dekens en quilts fleuren de bedden op in de slaapzalen, de instellingen voor gehandicapten en ziekenhuizen.

Een luidruchtige groep weesmeisjes nam opgewonden en enthousiast de pakketten toiletartikelen in ontvangst. De meisjes hadden zich om de auto van het team gedrongen en schreeuwden 'Mijn? Mijn?' voordat er ook maar een pakket was uitgedeeld. Hun werd verzekerd dat de pakketten voor hen waren. Na ontvangst van hun zak, renden de meisjes naar

de dichtsbijzinde bank om de zak om te keren en de inhoud te bewonderen. Voor één ogenblik had elk meisje een schat voor zichzelf.

Heel anders ging het bij de meisjes van de school voor

de stof, de schaar en accessoires uit het tasje met ritsluiting haalde. Hoewel er nog steeds stilte heerste in de kamer, gingen hun handen opgewonden heen en weer. Kushandjes werden gul ge-

roepen als lid van het Tweede Quorum der Zeventig, red.) aangeboden aan een school voor weeskinderen. De presentatie liep enigszins uit de hand toen veel van de kinderen pardoes in de dozen met

Bij de school voor slechthorenden wordt apparatuur afgeleverd.

slechthorenden. Zij kusten hun naaidoos, een gift die zij kregen omdat zij uit de grote lakens die Hotel Utah had gedoneerd lakens voor één-persoons- en kinderbedjes hadden gemaakt. Iedere jonge vrouw leek diep onder de indruk toen zij het patroon,

geven en tranen vulden hun ogen.

Een ander soort doe- en leermiddelenpakketten werd door president en zuster Neuschwander van het Zendingengebied Wenen-Oost Oostenrijk [broeder Neuschwander is april j.l. ge-

pakketten doken. De zendingen zagen toen met eigen ogen dat het mogelijk is om een rolletje snoep in een keer in een kindermondje te zien verdwijnen. Daarna leerden de verzorgers de kinderen zorgvuldig hoe zij hun nieuwe tandenborstel moesten ge-

bruiken.

De kinderen zongen met heldere stem voor de zendingen, waarna de zendingen met hen de Roemeense vertolking van Jingle Bells meezongen. In een groots moment zongen de zendingen toen 'Ik ben een kind van God', terwijl de kinde-

waren.

De directeurs, leraren en psychologen van de weeshuizen (veel kinderen in de weeshuizen hebben ouders die niet voor hen kunnen zorgen) en de moeders van gehandicapte kinderen hebben positief gereageerd op cursussen pedagogie. Hun die-

Veel kinderen hebben een medisch onderzoek ondergaan en waren in opmerkelijk goede gezondheid. De instellingen die er behoefte aan hadden, hebben medicijnen en medische apparatuur ontvangen.

Verschillende moeders van gehandicapte kinderen zijn betrokken geraakt bij groepen die voor korte tijd bijspringen in de tehuizen. Op dit moment worden mensen van het Secretariaat voor gehandicapten en van de Vereniging voor moeders van gehandicapte kinderen opgeleid tot permanente groepsleiders.

De Vereniging van moeders en het revalidatiecentrum in Titan, die het team hulpverleners in hun werk steunen, maken goed gebruik van hun nieuwe kopieermachine. Over heel Roemenië worden brochures en educatief materiaal verspreid. De kopieermachine is hun op hun eerste verjaardag geschenken. De ASCHF was de eerste vereniging die na de revolutie in januari 1990 werd gesticht. Nu al hebben zij duizenden kopiën gemaakt. Als de machine niet gebruikt wordt, krijgt deze een plaatsje hoog op de enige kast die de vereniging rijk is, en wordt deze afgedekt met de bijgeleverde stofhoes. Bovendien leggen ze er nog een geel kleedje overheen.

Tot grote vreugde en met instemming van alle groepen gehandicapten is er op 1 juni j.l., de nationale kinderdag in Roemenië, voor het eerst een speciale Olympische Spelen en een tentoon-

stelling van door gehandicapte kinderen gemaakte kunstwerken gehouden. Daar is veel planning aan vooraf gegaan. De deelnemers hebben er met volle teugen van genoten.

De directeur van de school voor slechthorenden is door het hulpfonds voor Roemenië in staat gesteld een studie aan de University of Utah te volgen. Ook zal hij in Amerika andere instellingen voor slechthorenden bezoeken.

In een onlangs gehouden vergadering op het Secretariaat voor gehandicapten dankte een directeur het team hulpverleners voor de giften aan de kinderen. Zij zei een van de leden van het team: 'We weten wat u aan het doen bent. We krijgen het te horen als wij de instellingen en de verenigingen bezoeken.' Een assistent, werkzaam bij het Secretariaat voor gehandicapten, verwoordde ook zijn dank voor de donaties en de verleende hulp aan het eind van de vergadering, hij zei: 'Wat u gedaan hebt was goed, omdat u het op discrete wijze gedaan hebt, zonder er veel ruchtbaarheid aan te geven. Ik waardeer uw werken zeerste en hoop dat u er nog lang mee zult doorgaan. Het is goed, zeer goed werk. Het komt uit uw hart.'

De Europese en Amerikaanse heiligen kunnen niets anders dan dankbaar zijn dat hun welwillende hulp in Roemenië in goede aarde is gevallen en nederig denken aan Jezus' woorden: '(...) en uw Vader, die in het verborgene ziet, zal het u vergelden' (Matteüs 6:4). <

Een leerling van de vakschool voor slechthorenden.

ren toekeken in onschuldige bewondering voor hun weldoeners, of in verwondering dat zij toegezongen werden door zoveel volwassenen, die duidelijk geëmotionneerd

pe dankbaarheid komt tot uiting in hun enthousiasme waarmee zij de nieuwe vaardigheden in praktijk brengen en in hun verzoeken om meer cursussen.

548 aanwezigen in St.-Niklaas

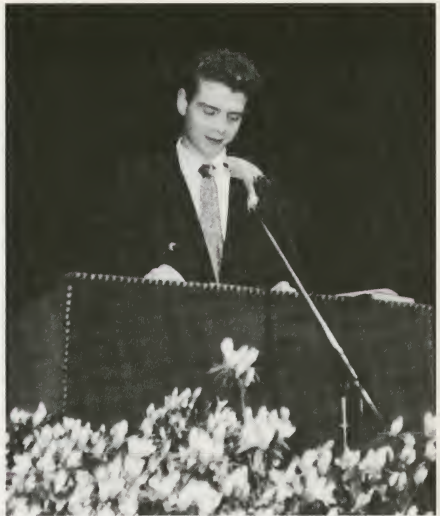
Conferentie District Antwerpen

Mark Schiltz

Op zondag 21 april 1991 vond in St.-Niklaas de halfjaarlijkse conferentie van het District Antwerpen plaats. Er waren maar liefst 548 aanwezigen, 70 meer dan op de vorige conferentie.

De sprekers waren achtereen: districtspresident J. Huysmans, die het district herinnerde aan het doel: 500 nieuwe leden en een ring in Vlaanderen. Broeder Jürgen Lepinoy, die spoedig een zending zal vervullen in de Frankfurt-tempel. Zuster Marie-Louise Willems sprak tot de kinderen. Tom de Bis-

schop uit St.-Niklaas vertelde hoe hij de kerk heeft leren kennen. Hij uitte zijn dankbaarheid dat Stefaan van Gijssel en hij spoedig een voltijdzending kunnen gaan vervullen. Zuster Nicole Krens vertelde dat ware vreugde in het evangelie gevonden wordt. Broeder Marc Deneyer, die onlangs in het huwelijk is getreden, sprak over de waarde van het tempelhuwelijk. Broeder J.P. Jongkees, regionaal vertegenwoordiger, gaf de aanwezigen de uitdaging om onder alle omstandigheden getrouw

Tom de Bisschop spreekt.

te blijven en hun geloof te oefenen. Als laatste sprak president B. Barrett over de kracht die het Boek van Mormon bezit.

De geest van deze conferentie werd bekrachtigd met het getuigenis van de sprekers. En dat is wat een conferentie zo bijzonder maakt. <

Het podium tijdens de conferentie. President Jean Huysmans aan het woord.

ZHV-conferentie in Antwerpen

Linda Buysse

De kapel van het kerkgebouw in Antwerpen was voor deze gelegenheid gevuld met lieve zusters van her en der.

Het thema van de conferentie was: 'Emotionele problemen oplossen op de wijze van de Heer'. Na het welkom van zuster Verheyen konden we allen genieten van een geestelijke morgen.

Eerst sprak zuster T. Barrett. Ze benadrukte dat om gelukkig te kunnen zijn we eerst van onszelf dienden te houden en daarbij te weten dat de Heer van ons houdt. Wanneer ons geluk van iets of iemand afhangt, kunnen we niet gelukkig zijn.

Zuster Barrett gaf ons de raad om iets te vinden dat voldoende geeft. Dat kan voor iedereen verschillend zijn. Ontwikkel uw talenten en word gelukkiger, zei ze. Ga aan sport doen, of iets met kunst, handwerken, koken of familiegeschiedenis. Neem af en toe eens tijd voor uzelf. Dat hoeft helemaal geen tijdverlies in te houden, maar zal hernieuwde energie geven. Ook dienstbetoon zal ons leven verrijken en onze problemen minder zwaar op ons doen drukken.

Soms kan het gewicht van zonden ons geluk verhinde-

ren. Bid tot de Heer om kracht om uw zwakheden te overwinnen. Zuster Barrett legde in haar toespraak nadruk op het belang van een geestelijke instelling.

Na genoten te hebben van een voortreffelijk muzikaal intermezzo van zuster DeBaene, sprak broeder Buysse. Ook hij ging in op het belang van een geestelijke instelling bij het oplossen van problemen. Hij ondersteunde zijn betoog met een levensgrote teddybeer. Hij noemde vijf stappen die wij kunnen nemen om onze moeilijkheden op te lossen:

1. Analyseer het probleem.
2. Stel vast of u het alleen kunt oplossen of er hulp bij nodig hebt.

3. Stel doelen en verbind er een tijdslimiet aan.

4. Stel een actieplan op.

5. Bid, vast en doe het!

Daarna gaf de ZHV-presidente, zuster Baetens, haar getuigenis. President Barrett sloot de ochtend af met een ontroerend getuigenis dat ieders hart geraakt heeft.

's Middags werden we verast door een heus amateur-toneelgezelschap dat een spannend toneelspel opvoerde.

Kortom, de ZHV-conferentie was fantastisch. <

Vergadering voor districtszendingen in Brussel

Jos Peeters

Op zaterdag 6 april verzamelden zich veertien districtszendingen uit het District Antwerpen in het kerkgebouw in Brussel voor hun tweede zendingsdag van het district.

In weerwil van wat het weerbericht die ochtend voorspelde, was de zon ook van de partij.

Na de opening kregen wij instructie van onze zendingspresident, president B. Barrett, over de samenwerking tussen districtszendingen en voltijdzendingen, en over de andere taken van de districtszendingen.

Zijn assistenten, de zendingen Thomas en Williams, gingen dieper in op het deelaspect - het vinden van onderzoekers - en bespraken hoe belangrijk het is om een tijd te stellen waarbinnen iemand wordt voorbereid op de doop. Aan de hand van een rollenspel illustreerden zij hoe de districtszendingen dit kunnen propageren bij de leden van hun gemeente.

Broeder P. D'Hooge vertelde ons hoe de districtszendingen in St.-Niklaas contact leggen met organisaties, scholen en kringen om de kerk meer bekendheid te geven.

Het middagprogramma begon met een presentatie van

broeder Van den Driessche over een bruikbare vragenlijst om de interesse van de mensen te peilen. Ondertussen hadden de voltijdzendingen zich bij ons gevoegd, zodat wij met hen op pad konden gaan: langs de deuren in Meise, Strombeek en Grimbergen, en voorbijgangers aanspreken in het winkelcentrum van Vilvoorde. Ondanks de beperkte tijd heeft ieder gelegenheidskoppel minstens één goed gesprek gehad of een afspraak gemaakt.

Deze dag was doortrokken van een fijne, warme geest. Daardoor werden de districtszendingen gesterkt in hun voornemen om succes af te dwingen in het zendingswerk in Vlaanderen. 'Want er zijn er nog velen op aarde onder alle sekten, genootschappen en gezindten (...) die alleen verre van de waarheid worden gehouden, omdat zij niet weten, waar zij deze kunnen vinden' (Leer en Verbonden 123:12).

Wij vonden het heerlijk om op de dag van de viering van het 161-jarig bestaan van De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen zendingswerk te kunnen doen en de vreugde ervan te kunnen smaken. <

Car Wash in Antwerpen

Fiona Kempenaars

Geregeld organiseren de jongemannen en jonge vrouwen van onze gemeente activiteiten waarmee we wat geld kunnen inzamelen voor de bekostiging van bijvoorbeeld een jeugdtempelreis [let wel: deze activiteit werd gehouden vóór de invoering van het 'toelagesysteem, red.]. Op 20 april waren er vergaderingen in ons kerkgebouw in verband met de districtsconferentie. Voor ons dus de gelegenheid voor een car wash. We hebben heel wat auto's gewassen. Het was reuzegezellig. <

Koor Millennium overtuigt

Op 5 april had het derde lenteconcert plaats, georganiseerd door de Gemeente Antwerpen.

Dit concert was een groot succes. Dat was niet alleen te danken aan de hoge kwaliteit van de gebrachte muziek, maar eveneens door een zeer goede presentatie.

Zoals in voorgaande jaren was er ruime belangstelling voor het concert, zowel van de Antwerpse leden als van leden uit andere units en belangstellenden. Johan Jonckheere, de man die de organisatie en de presentatie van het concert op zich had genomen, deed een zeer goede keuze door het zangkoor Millennium uit te nodigen. Dit koor, afkomstig uit Haarlem, heeft ons onder de vakkundige leiding van Ton van Dam een onvergetelijke avond bezorgd, een avond rijk aan mooie muziek en zang, en aan geestelijk opbouwende boodschappen.

Hoewel Millennium geen groot koor is - het bestaat uit twaalf vrouwen en acht mannen - is er een overvloed aan talent in aanwezig. Elk koor-

van het bewijs.

Om nu en dan het koor de gelegenheid te geven om even op adem te komen werd een tweetal intermezzo's ingelast,

lid heeft bewezen ook solo te kunnen zingen. Zij deden het met zoveel overgave dat het moeilijk was om niet ontroerd te raken. De diepe stilte van het publiek was hier

verzorgd door Patrick van Daele en Tom D'Haeyer. Patrick, een virtuoos op zijn instrument, de gitaar, en tevens componist, bleek een kunstenaar te zijn, zowel voor

het klassieke als voor het meer moderne genre.

Wij mogen zeggen dat we echt genoten hebben van deze mooie, muzikale avond waar een goede geest heerste. <

Seminarie belangrijke factor in het leven van jongeren

Hans Noot

Coördinator kerkelijke onderwijsinstellingen

Het seminariejaar zit er weer op. Meer dan tweehonderd seminariecuristen hebben hun cursus Leer en Verbonden met glans afgemaakt.

Seminarie wordt in onze regio door de meeste jongelui van 14 tot 18 jaar dagelijks gedaan - voordat men naar school gaat. De cursus is niet zomaar een zondagsschooltje. De curisten moeten er vroeg voor uit de veren, lange afstanden op de fiets afleggen om dan een uur lang in de Schriften te bladeren tot ze er van kreuken. Om de cursus met goed gevolg te voltooien moet men 80 procent van de lessen bijwonen, wat bijna alle jongelui doen, en 25 teksten uit het hoofd leren. Een enorme prestatie. Aan het eind van het cursusjaar reikt de ringpresident de diploma's uit aan de jongelui die vier jaar lang seminarie hebben gevolgd.

Seminarietopdag in St.-Niklaas

Christoph Ruys

Alweer een seminarietopdag in het District Antwerpen. Ondanks goede aankondiging bleef de grote massa weg. De organisatie had moeite om de schare te tellen. Uiteindelijk waren we zeker met 18 personen, en hoe kan het ook anders, tachtig procent kwam uit onze eigen Gemeente St.-Niklaas. Gent stuurde z'n kat (wellicht om de seminariekanarie te verorberen), dat was tenminste één wezen uit

een andere gemeente, en later struikelden er ook nog vier mensen uit Antwerpen binnen. De groep werd zo omvangrijk dat we moesten uitwijken naar een ander lokaal.

We waren gekomen voor de uitmuntende les van onze goede vriend, broeder Hans Noot. (Er was nochtans niets te eten!) Hij gaf les over de tekenen die voorafgaan aan de wederkomst, een uiterst interessant onderwerp waarbij hij ons op zaken wees die

Diploma-uitreiking Ring Apeldoorn

In de Ring Apeldoorn kregen (v.l.n.r.) Yasmara de Bruïne, Mirjam Ekelschot en Daniel Woodman op 18 mei j.l. hun seminariediploma uit handen van president Max van der Put tijdens de aldaar gehouden topdag. Wij feliciteren hen met het behaalde resultaat.

---

geheel nieuw voor ons waren.

Na deze les nodigde het prachtige weer ons uit tot een openluchtactiviteit. Broeder Krens stuurde ons met zijn speurtocht door heel St.-Niklaas. Zeer leerrijk!

En dan was het wachten geblazen op de tiekneirenuif die door de JMJV van de

gemeente was gepland. Onze leiders zorgden voor heerlijk belegde broodjes en liters drinken.

Vanaf 8 uur 's avonds was iedereen op de dansvloer. Het parket had zozeer te lijden onder het dansgeweld dat de Gemeente St.-Niklaas nu naar een nieuw kerkgebouw moet uitkijken. <

Zevenmaal seminarie-diploma

Carlo Bos sr.

'Verkoop mij geen larie, ik volg(de) seminarie.' Deze uitspraak is zeker van toepassing op de zeven afgestudeerde seminariecuristen, die op de laatste dag van de jeugdconferentie hun diploma ontvingen van president J. van Oudheusden, president van de Ring Den Haag.

Vier jaar hebben Arjan de Jong, Celesta Bos (beiden uit de Gemeente Zoetermeer), Marlies Keuter (Den Helder), Sylvain Gfeller (Den Haag), Dennis van der Put (Gouda), John Ruyter en Mark Odens (beiden uit Haarlem) volledig seminarie gevolgd. Deze jongeren, maar zeker ook hun leerkrachten, verdienen hiervoor een compliment.

Van deze groep hebben Celesta, Mark en Sylvain in de afgelopen jaren meegedaan aan de zogenaamde tekstjachten. Een wedstrijd waarin van seminariecuristen uit binnen- en buitenland wordt verwacht dat zij vijftientig uit het hoofd geleerde schriftplaatsen snel en foutloos weten te vinden. <

Topdag: Laat uw licht schijnen

Ans Brouwer

De topdag van 20 april j.l. in de Ring Utrecht stond in het teken van het zendingswerk. Iedereen kreeg bij aankomst in het magistraal versierde kerkgebouw in Utrecht di-

rect een naamplaatje opgespeld, voor de rest van de dag was men zendingeling. Broeder Hans Noot zorgde voor een geestelijke noot met een fijne les.

Na deze les lieten Eva Kapitana en Elly Hoencamp zien hoe een dag in het leven van een zendingeling(e) verloopt als een van de twee zich niet goed heeft voorbereid.

Daarna konden de seminaristen verschillende miniklassen bezoeken waarin diverse aspecten van de voorbereiding op een zending werden besproken: geestelijk, mentaal, sociaal, fysiek, financieel.

Ook kreeg men de kans om met de voltijdzendingen langs de deuren te gaan. Velen maakten daar gebruik van en kwamen terug met enthousiaste verhalen.

Dit was een fijne, goed verzorgde topdag. <

Zending en survival

Carlo Bos sr.

Over niet al te lange tijd examen en dan op zending. Dat geldt voor vijf jongemannen uit de Gemeente Zoetermeer. Het gaat om Arjan de Jong, David Dezaire, Edwin van Stam, Faizel Rahman en Carlo Bos. Als je met elkaar nog wat leuks wilt doen, dan moet het ruim voor de eindexamens ... Maar wat is leuk? Het is niet nodig daar lang over

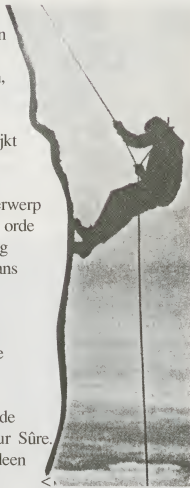

na te denken. Er bestaat een soort traditie; met elkaar naar de Ardennen voor uitdagende activiteiten.

Deze keer valt de keuze op klimmen, abseilen en een loei-lange survival hike om het Lac de la Haute Sûre in Luxemburg. Bij de uitwerking blijft helaas dat Faizel niet mee kan.

Vooraf de hike geeft de gelegenheid tot onderlinge gesprekken. Een onderwerp dat vanzelfsprekend geregeld aan de orde komt is de zending. De ondersteuning van de groep wordt gegeven door Hans Noot en Carlo Bos sr., beiden teruggekeerd zending. De gesprekken geven hun de gelegenheid om vanuit de eigen ervaring te vertellen over de kansen maar vooral ook over de uitdagingen van een zending.

Na afloop van de survival hike staat de zeer vermoeide groep vlakbij Esch sur Sûre. Er zijn blessures en blaren, echter alleen bij de beide begeleiders ...

Haardvuuravond over jaarvoorraad in Genk

H. van der Pluym

Zuster M. Oomen uit de Gemeente Heerlen was op 31 maart jongstleden zo vriendelijk om ons heel veel te leren over het aanleggen, bewaren en gebruiken van de voedselvoorraad. Zij sprak tevens over de inhoud van de rugzak in geval dat de woning onverhoeds verlaten moet worden. Dit alles behandelde zij zeer overzichtelijk en boeiend, waardoor de twee en een half uur die de presentatie in beslag nam, zijn omgevlogen. Het was een zeer leerzame avond. <

DE KINDERSTER

91 STE JAARGANG

DE KERK VAN JEZUS CHRISTUS VAN DE HEILIGEN DER LAATSTE DAGEN

AUGUSTUS 1991

ABINADI EN KONING NOACH

ILLUSTRATORS: JERRY THOMPSON EN GARY KAPP

Zeniff was koning van een groep Nephieten. Toen Zeniff oud was geworden, werd zijn zoon, Noach, koning. (Mosiah 11:1)

Noach was geen goede koning zoals zijn vader. Hij was slecht en wilde niet doen wat God zei. (Mosiah 11:2)

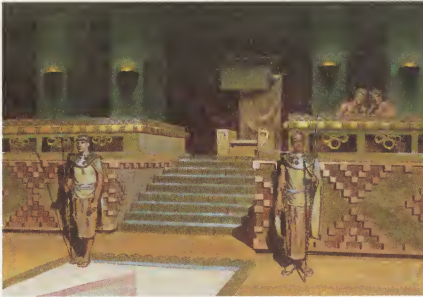
Hij dwong de Nephieten hem een gedeelte van hun goud en zilver te geven. Ze moesten hem ook een gedeelte van het graan geven dat zij verbouwen en een aantal van hun dieren. (Mosiah 11:3)

Koning Noach was lui. Hij wilde dat de Nephieten hem alles gaven wat hij nodig had om van te leven. (Mosiah 11:4)

Koning Noach verving de goede priesters die zijn vader, Zeniff, had geroepen. Hij koos slechte priesters die de mensen leerden verkeerde dingen te doen. (Mosiah 11:5-7)

Koning Noach liet een heleboel mooie gebouwen bouwen, en ook een groot paleis met een troon. De gebouwen werden versierd met prachtig hout, met goud en zilver en andere metalen. (Mosiah 11:8–11)

Koning Noach was dol op de rijkdommen die hij van de mensen afpakte. Hij en zijn priesters deden niets anders dan wijn drinken en het waren hele slechte mensen. (Mosiah 11:14–15)

God stuurde een profeet naar Noachs volk die Abinadi heette. Abinadi zei dat ze, als ze zich niet bekeerden, slaven zouden worden. (Mosiah 11:20–25)

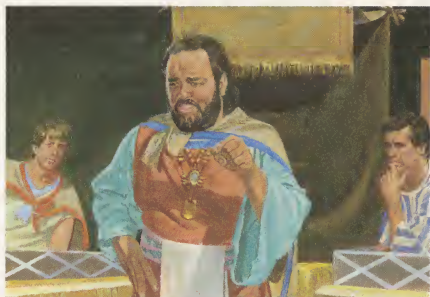
Toen koning Noach hoorde wat Abinadi zei, werd hij boos. Hij stuurde mannen om Abinadi bij hem te brengen zodat hij hem kon doden. (Mosiah 11:27–28)

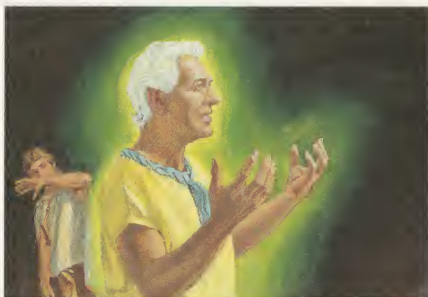
Abinadi werd bij de koning gebracht. Koning Noach en zijn priesters stelden hem allemaal vragen. Ze probeerden hem iets verkeerd te laten zeggen. (Mosiah 12:17–19)

Abinadi was niet bang voor hun vragen. Hij wist dat God hem zou helpen. De priesters waren verbaasd over Abinadi's antwoorden. (Mosiah 12:19, 29)

Koning Noach was kwaad en droeg zijn priesters op Abinadi te doden. Abinadi zei dat ze hem niet moesten aanraken, want als ze dat deden, zou God hen doden. (Mosiah 13:1-3)

De Heilige Geest beschermde Abinadi zodat hij alles kon zeggen wat de Heer wilde dat hij zou zeggen. Abinadi's gezicht straalde helemaal. De priesters waren bang om hem aan te raken. (Mosiah 13:2-5)

Abinadi sprak met de macht van God. Hij vertelde over hun slechtheid en hij las Gods geboden aan hen voor. (Mosiah 13:6-7, 11-24.)

Hij vertelde hun dat Jezus Christus op aarde geboren zou worden. Jezus zou het voor de mensen mogelijk maken om zich te bekeren, om op te staan uit het graf en bij God te wonen. (Mosiah 13:33-35; 15:21-23.)

Abinadi zei hun dat zij zich van hun zonden moesten bekeren en in Jezus Christus moesten geloven, omdat ze anders niet gered konden worden. (Mosiah 16:13)

Koning Noach en al zijn priesters, op één na, weigerden Abinadi te geloven. Noach zei dat de priesters Abinadi moesten doden. Ze bonden hem vast en gooiden hem in de gevangenis. (Mosiah 17:1)

Eén van Noachs priesters geloofde Abinadi wèl. Hij heette Alma. Alma vroeg koning Noach om Abinadi te laten gaan. (Mosiah 17:2)

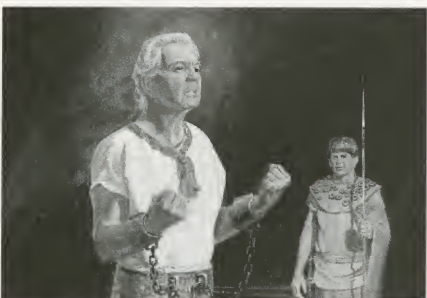
Koning Noach was boos op Alma. Hij liet Alma eruit gooien. Toen stuurde hij zijn dienstknechten om Alma te doden. Alma liep hard weg en verstopte zich zodat de dienstknechten van de koning hem niet konden vinden. (Mosiah 17:3-4)

Na drie dagen liet koning Noach Abinadi bij zich brengen. De koning zei dat Abinadi alles moest terugnemen wat hij had gezegd over Jezus Christus die geboren zou worden en de Heiland zou zijn. (Mosiah 17:5-7)

Koning Noach zei dat als Abinadi niet alles terugnam wat hij had gezegd, hij gedood zou worden. (Mosiah 17:8)

Abinadi wist dat hij de waarheid had gezegd over Jezus. Abinadi wilde liever sterven dan zijn getuigenis van Jezus terugnemen. (Mosiah 17:9-10)

Koning Noach gaf zijn priesters opdracht Abinadi te doden. Ze bonden hem vast, sloegen hem met een zweep en zetten hem op de brandstapel. Voor hij stierf, zei Abinadi dat koning Noach ook de vuurdood zou sterven. (Mosiah 17:11-20)

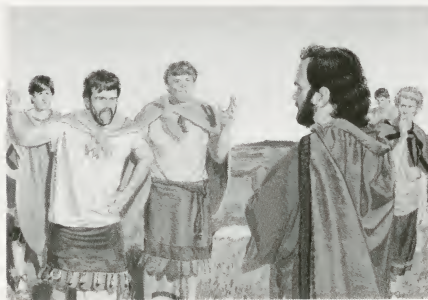
Sommige Nephieten waren tegen de koning. Het leger van de Lamanieten kwam ook vechten tegen koning Noach en zijn volgelingen. (Mosiah 19:2-8.)

Noach en zijn mensen liepen hard weg. Toen de Lamanieten hen inhaalden en hen begonnen te doden, zei de koning dat de mannen moesten vluchten en hun vrouwen en kinderen moesten achterlaten. (Mosiah 19:9-11)

Veel van de mannen wilden hun vrouw en kinderen niet achterlaten. Ze werden door de Lamanieten gevangengenomen. (Mosiah 19:12-15)

Sommige mannen die met koning Noach waren gevlucht, hadden er spijt van dat ze hun vrouw en kinderen hadden achtergelaten. Ze wilden teruggaan om hun gezin te helpen. (Mosiah 19:18-19)

Koning Noach wilde niet dat de mannen naar hun gezin teruggingen. Hij zei dat ze bij hem moesten blijven. (Mosiah 19:20)

Koning Noach's mannen waren zo boos op hem dat ze hem op de brandstapel zetten en doodden. Toen gingen ze terug naar hun gezin. Zo gebeurde er precies wat Abinadi had gezegd. (Mosiah 19:20-24)

FLODER OG HOVEDSTÆDER

Juliana Lewis

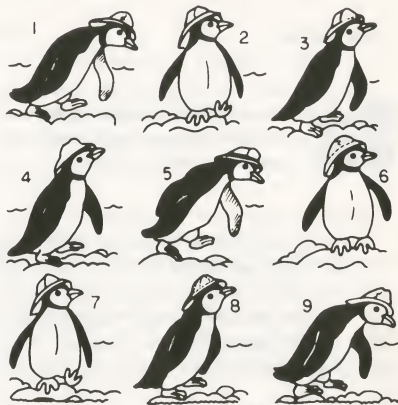
Den første række indeholder navne på hovedstæder i forskellige lande. Den anden række er floder, som disse hovedstæder ligger ved. Sæt hver hovedstad sammen med sin flod, og fortæl så, hvilket land hovedstaden ligger i.

1. Paris	a. Rhinen
2. London	b. Tiberen
3. Bern	c. Nilen
4. Bonn	d. Seinen
5. Washington D. C.	e. Themsen
6. Kairo	f. Donau
7. Rom	g. Aare
8. Wien	h. Potomac

Svar: (1) d. Frankrig; (2) e. England; (3) g. Schweiz; (4) a. Tyskland; (5) h. De Forenede Stater; (6) c. Ægypten; (7) b. Italien; (8) f. Østrig

FISKERE

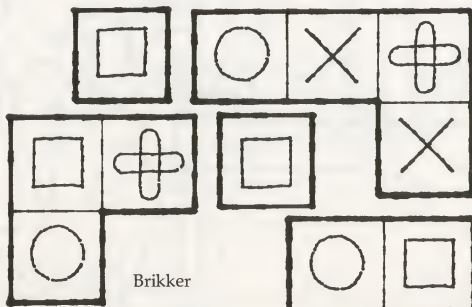
Disse pingviner skal ud og fiske efter deres frokost. Find to, som er fuldstændig ens.

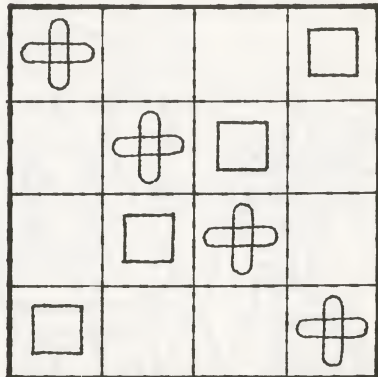
Roberta L. Fairall

PUSLESPIL

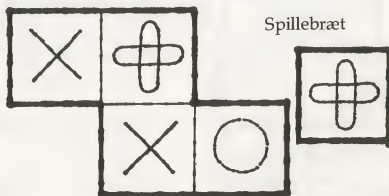
Lim denne del af siden på et stykke karton, og klip så spillebrættet og brikkerne ud. (Klip kun langs de tykke streger). Formålet med spillet er at lægge brikkerne på brættet på en sådan måde, at intet symbol findes mere end én gang i hver række både lodret og vandret. For at hjælpe dig, er symbolerne på spillebrættet placeret der, hvor de samme symboler på brikkerne skal være.

Brikker

Spillebræt

Oprecht bidden

Laurel Rohlfling

'Al wat gij bidt en begeert, gelooft, dat gij het hebt ontvangen, en het zal geschieden' (Marcus 11:24).

Hoe zou je 't vinden als een goede vriend, iedere keer dat je hem zag, altijd precies hetzelfde tegen je zei? Zou je 't fijn vinden om met hem te praten? Zou 't je verbazen dat hij nooit eens iets anders kon bedenken om te zeggen? Zou je je afvragen of hij echt wel een goede vriend was?

Onze Hemelse Vader is jouw vriend. Denk eraan dat je in je gebed met Hem spreekt. Hij hoort je en luistert naar je alsof jullie samen in dezelfde kamer zijn. Hij wil dat je oprecht bidt en er goed over nadenkt, dat je de belangrijke dingen vertelt die je denkt en voelt. Als je bij ieder gebed dezelfde woorden gebruikt, ben je er misschien niet met je gedachten bij en kunnen je gebeden onoprecht lijken.

Toen Alma op zending naar de Zoramieten ging, verbaasde het hem te ontdekken dat zij heel onop-

ILLUSTRATRICE: JULIE F. YOUNG

recht baden. De mensen hadden midden in hun synagoge een verhoging gebouwd, net groot genoeg voor één persoon. Ze noemden die verhoging de Rameumpton, dat de heilige staanplaats betekent. Iedereen kreeg een beurt om vanaf die staanplaats een opschepperig gebed uit te spreken. Zodra iemand klaar was, ging de volgende op de Rameumpton staan om precies hetzelfde gebed op te zeggen. Wanneer iedereen aan de beurt was geweest, gingen ze allemaal weer naar huis en werd er de hele week niet meer over God gesproken. Alma wist dat die mensen eigenlijk niet nadachten over wat ze tegen hun Hemelse Vader zeiden. Zij baden alleen om door anderen te worden gehoord. Hij had medelijden met ze, want hun gebeden hielpen hen niet om betere mensen te worden. Alma probeerde ze te laten begrijpen wat hun Hemelse Vader van ze verwachtte (zie Alma 31:12-23).

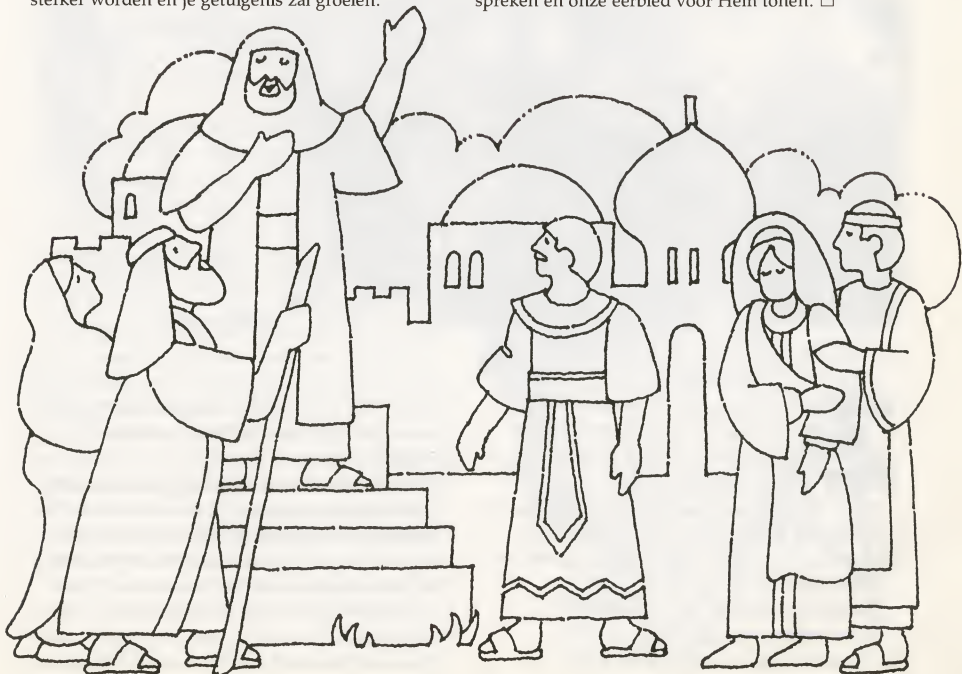
Wanneer je oprecht en eerbiedig bidt, zal onze Hemelse Vader je gebeden verhoren. Je geloof zal sterker worden en je getuigenis zal groeien.

Instructies

Met deze poppetjes kun je het verhaal van Alma, de Zoramieten en de Rameumpton vertellen. Kleur de poppetjes, lijm ze op stevig papier vast en knip ze uit. Denk eraan, als je het verhaal aan je familie en vrienden vertelt, dat je Hemelse Vader wil dat je oprecht tot Hem bidt.

Ideeën

1. Verdeel de kinderen in groepjes en laat ze bespreken wat een oprecht gebed eigenlijk is. Ze kunnen praten over zinnetjes die ze te vaak horen zeggen. Bespreek, of maak tekeningen van, gepaste dingen waar zij om kunnen bidden (zie Alma 34:18-27).
2. Vertel over mensen uit de Schriften die oprecht baden, en hoe hun gebed werd verhoord (bijvoorbeeld: Enos, Daniël, Hanna, Nephi, Joseph Smith enz.).
3. Bespreek de verschillende stappen van het gebed en hoe we onze Hemelse Vader moeten aanspreken en onze eerbied voor Hem tonen. □

AARDS GEZIN

Kimberly A. Little

Zuster Cook stond met de auto in de oprit, de motor van de auto liep. Molly deed snel haar zondagse schoenen aan en rende naar de voordeur.

Ineens bleef ze staan. Haar Schriften lagen niet op de tafel naast de deur. 'Waar zijn m'n Schriften?' riep ze naar haar moeder, die in de woonkamer zat.

'Ik weet het niet. Sorry, schat.'

'Daarnet lagen ze hier nog', protesteerde ze.

'Iemand heeft ze weggehaald.'

'Ik ben bang dat je ze straks moet zoeken.'

Molly rukte de deur open en rende naar de wachtende auto. 'Justin heeft ze zeker weer gepakt', mompelde ze boos.

De driejarige Justin had altijd grote belangstelling voor de eigendommen van z'n zus. Haar huiswerk en boeken en honkbalspullen verdwenen voortdurend. Later vond ze die op de gekste plaatsen terug. Haar scheenbeschermers lagen een keer in de koelkast. Justin had ze in de groentebak gelegd. Soms was het leuk.

Maar vandaag was het niet leuk. Op zondag was

het nooit leuk. Hoewel haar lerares Helden A haar elke zondag voor de kerk ophaalde, voelde Molly zich eenzaam. Ze was het enige kind in de wijk van wie de ouders niet mee naar de kerk gingen.

Op zaterdagavond zette ze haar wekker op zeven uur. Als die afliep, stond ze op, ging ze stil in bad en maakte ze haar eigen ontbijt klaar. Iedereen sliep dan nog, hoewel Justin soms in z'n pyjama naar de keuken kwam en een bordje cornflakes met haar mee at.

Tegen de tijd dat ze wegging, zaten papa en mama in de woonkamer de zondagskrant te lezen, met de bladzijden over de hele bank uitgespreid. Daarna gingen ze tennissen. Molly zag altijd voor zich hoe ze de bal over het net naar elkaar sloegen, lachend en genietend van het koele herfstweer. Justin liep kirrend achter de verkeerd geslagen ballen aan.

Haar ouders zeiden nooit dat ze niet naar de kerk mocht, maar ze gingen ook nooit mee. Meestal probeerde Molly het niet erg te vinden. Maar soms was ze er wel verdrietig om.

Een keer waren papa en mama mee naar de kerk gegaan, voor haar doop. Molly wilde per se gedoopt worden. Ze was erg teleurgesteld geweest toen bleek dat haar vader haar niet zou dopen. En na afloop waren haar ouders weggegaan zonder met de andere mensen in de wijk te praten.

Zuster Cook zei altijd tegen Molly dat ze haar gezin wat meer tijd moest geven om zich met de leden van de wijk op hun gemak te voelen. Op een dag zouden haar ouders weer hun getuigenis terug-

ILLUSTRATOR: CARL HEPWORTH

krijgen dat het evangelie waar was, en dan zouden ze weer naar de kerk komen.

Op een zondagochtend had zuster Cook een les gegeven over de bisschop. Ze had gezegd dat de wijk eigenlijk een groot gezin was, en dat de bisschop de vader was. Hij was er om de wijkleden te helpen, om ze raad te geven, net als een vader. De leden van de kerk waren dan de broers en zusters, en ze konden één groot, gelukkig gezin zijn.

Die gedachte had haar een tijdje geholpen, maar toen ze in de kapel al die gezinnen bij elkaar zag zitten, voelde Molly zich weer verdrietig. Om tijdens de avondmaalsdienst bij het gezin van zuster Cook te zitten, was gewoon niet hetzelfde als bij haar eigen gezin te zitten.

Vandaag, na het jeugdwerk, deelde de jeugdwerkpresidente, zuster Miller, de rollen uit voor het kinderprogramma in de avondmaalsdienst. Ze gaf Molly een gevouwen vel papier en knipoogde naar haar. Op het papier stond: 'Jouw onderwerp is: "Omdat mijn Hemelse Vader en Jezus van mij houden, hebben ze mij een fijn aards gezin gegeven." Noem twee of drie redenen waarom jouw gezin belangrijk voor je is.'

Op weg naar huis las Molly het papier twee keer door. Het leek wel of iemand haar een flinke dreun had gegeven. *Waarom heeft zuster Miller mij gevraagd om over mijn gezin te praten? Dat kan ik niet! Weet ze dan niet hoe ik me voel? Mijn gezin is helemaal niet actief. Ze vinden de kerk niet eens leuk! Het is niet eerlijk!*

Toen zuster Cook bij haar huis stopte, mompelde Molly gedag, smeede de autodeur dicht en rende de stoep op. De hele gang schudde toen ze ook de voordeur dichtsmeede.

'Wat is er, schat?' vroeg mama. Nog in haar teniskleren legde ze de rackets en de ballen in de gangkast.

'Niks.' Molly liep naar haar kamer, draaide zich toen om en keek naar haar moeder. 'Ik heb een rol in het kinderprogramma in de avondmaalsdienst. Ik mag dan op het podium praten, net als de bisschop.'

'Leuk.'

'Het is over drie weken. Komen u en papa en Justin luisteren?'

'Weet ik nog niet', zei mama. 'We zullen zien.' Ze glimlachte en ging naar de keuken om het eten klaar te maken.

Dat had mama vorig jaar ook gezegd toen Molly een rol had gehad in de presentatie over het Boek van Mormon. Maar toen waren ze niet gekomen.

Molly had bijna haar papier verfrommeld en in de prullebak gegooid. Toen moest ze aan het verhaal denken dat ze vorig jaar had verteld over Nephi, die een schip had gebouwd. Nephi had het geloof gehad dat de Heer hem zou helpen, en hij had om leiding gebeden voor het bouwen van een schip zodat hij en zijn familie de oceaan konden oversteken. Nou, dat zou zij ook doen. Net als Nephi zou zij om hulp bidden, en dan zou de Heer haar helpen.

Ineens had Molly een warm, vredig gevoel. Ze voelde dat de Heilige Geest bij haar was, net zoals haar beloofd was.

Terwijl ze in de loop van de daaropvolgende drie weken haar toespraakje voorbereidde en oefende, ging ze veel dingen zien die haar ouders voor haar deden en waaruit bleek hoeveel ze van haar hielden.

Mama maakte haar lievelingshapjes klaar, hielp haar met haar huiswerk, en rende altijd naar haar toe als ze uit school kwam. Pappa voetbalde en honkbalde met haar, en als ze naar bed ging, vertelde hij haar de prachtigste verhalen. Dat waren altijd fijne, bijzondere momenten voor hun. En al was Justin dan soms een plaag, ze was toch blij dat hij haar broertje was. Ze zongen gekke liedjes en giechelden, lazen boeken, en speelden samen in het park.

Uiteindelijk brak de dag van het programma aan. Zuster Cook haalde haar op, en ze ging op de aangewezen plaats bij het spreekgestoelte zitten.

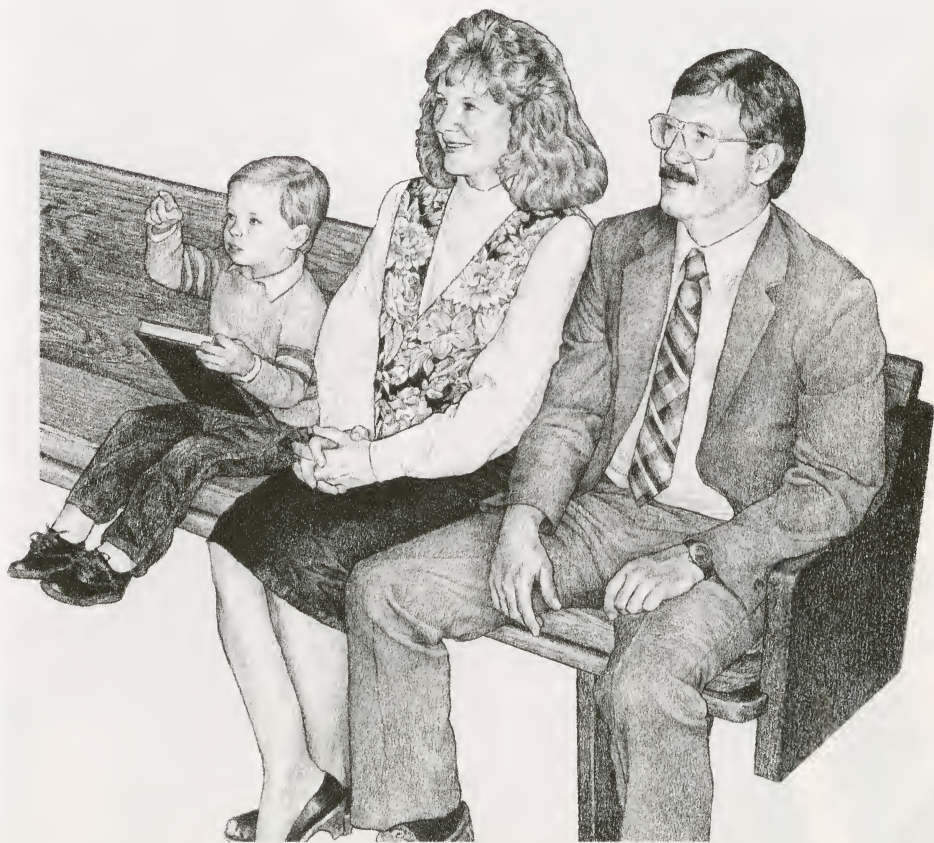
Toen de jeugdwerkkindeken 'Ik ben een kind van God' en 'Ik was in de hemel' zongen, voelde Molly zich sterk verbonden met haar 'wijkgezin'. En ze bedacht hoeveel haar Hemelse Vader van haar hield. Eigenlijk had ze drie geweldige gezinnen: een hemels gezin, een wijkgezin, en een aards gezin!

Toen het haar beurt was, glimlachte zuster Cook bemoeidigend naar haar. Ze begon haar toespraakje met 'Omdat mijn Hemelse Vader en Jezus veel van mij houden, hebben zij me een fijn aards gezin gege-

ven'. Molly was blij dat zuster Miller haar dit onderwerp had gegeven. Ze was niet verdrietig of boos meer dat ze alleen naar de kerk moest. Hoewel ze niet met haar naar de kerk kwamen, vond ze dat ze echt een fijn aards gezin had.

Toen ging de deur achter in de kapel open. Molly's

hart bonkte toen mama, papa en Justin stil de kapel inliepen en een plaatsje opzochten. Ze glimlachten naar haar, en ze moest wel teruglachen. Ze begon overnieuw: 'Omdat mijn Hemelse Vader en Jezus veel van mij houden, hebben ze me een fijn aards gezin gegeven.' En ze wist dat het waar was. □

We found
our
hidden
treasure

JOSHUA DENNIS

EEN SCHAT AAN GELOOF

Shannon W. Ostler

De 10-jarige Joshua was aan de beurt om de gezinsavondles te geven die deze keer over geloof ging. Tot besluit zei hij: 'Als je maar geloof hebt, kun je alles doen.'

'Nou ja,' zei zijn moeder, 'bijna alles.'

'Nee hoor, Mam,' antwoordde Joshua. 'Echt alles.'

De familie Dennis had er toen nog geen flauw idee van dat hun geloof binnen enkele dagen zou worden beproefd. Op vrijdag 22 september 1989 trok Joshua erop uit, samen met zijn vader en andere leiders en leden van een scoutinggroep uit Kearns (Utah), om een oude mijn te verkennen. Toen ze een poos in de mijn hadden rondgekeken, besloten Joshua en een aantal van de scouts om terug te gaan. Toen ze Joshua's vader en een groep andere scouts tegenkwamen die ook op weg naar buiten waren, gaf Joshua zijn zaklantaarn aan zijn vader, die een slechtziende jongen begeleidde.

Onverwachts besloot Joshua om toch wat oudere scouts terug de tunnel in te volgen, maar die wisten niet dat Joshua achter hen aan liep. Toen ze begonnen te rennen, lukte het Joshua niet hen bij te houden en wel dra bleef hij in het pikdedonker achter. Hij kon geen hand voor ogen zien.

Hij keerde zich om en probeerde op de tast de weg naar de uitgang te vinden, maar hij nam een verkeerde zijtunnel en gleed een helling af. Hij klom weer naar boven, maar ging te ver en kwam ten slotte terecht in een afgraving van zo'n twee meter breed en zeven meter diep. De plek was nagenoeg onzichtbaar vanaf

de hoofdtunnel vanwege de rotsblokken die er lagen. 'Ik probeerde een hele tijd om eruit te komen,' vertelt Joshua. Hij riep, maar de uitgraving was zo diep dat het geluid werd gedempt. Niemand hoorde hem. Onderdehand was Joshua moe geworden. Hij had het koud en zijn voeten waren nat. 'Ik besepte dat ik

verdwaald was en dat ik maar beter kon gaan zitten wachten,' zegt hij.

Joshua sliep veel. Soms ging hij staan en rekte hij zich eens flink uit. Soms zat hij maar en dacht na. Vijf dagen lang had Joshua geen eten of drinken en alleen zijn jas om hem warm te houden. Het was tien graden in dat deel van de mijn.

Maar bang was hij niet. 'Ik bad veel dat mijn Hemelse Vader me zou helpen,' vertelt hij. En zijn gebeden werden beantwoord met een gevoel van troost en met de overtuiging dat iemand hem zou vinden. 'Ik voelde dat mijn Hemelse Vader over mij waakte.'

Terwijl Joshua bad, waren ook zijn familie en vrienden aan het vasten en bidden dat hij veilig terecht zou komen. Zijn ouders

wachtten gespannen op de berichten van de zoekacties naar hun zoon.

Tal van vrijwilligers doorzochten de omliggende heuvels die vol oude mijnen en luchtkokers zitten. Minstens zeven keer zijn er een aantal mensen op nog geen 45 meter afstand van Joshua voorbijgelopen.

Hoe langer het zoeken duurde, hoe meer de mensen ervan overtuigd raakten dat Joshua niet in de mijn

Links: Joshua met een van de vele gele strikken die vrienden aan hun brievenbussen en tuinhekken hadden vastgebonden toen er naar hem werd gezocht. De strikken waren een symbool van hun hoop op zijn veilige terugkeer.

Boven: Joshua met een van de speurhonden.

was, maar ergens anders was terechtgekomen. Speurhonden, helicopters en mensen te paard en te voet doorzochten de steile rotsen en heuvels van de nabijgelegen Dry Canyon. Er was geen spoor van de jongen te bekennen.

In de mijn wachtte Joshua kalm af tot iemand hem zou vinden. Om de tijd te doden, zong hij 'Ik ben een kind van God' en andere liedjes die hij in het jeugdwerk had geleerd.

Met het verstrijken van de dagen werd de kans om Joshua levend te vinden minder, maar de leden van de reddingsploeg waren vastbesloten om het niet op te geven.

Toen ze op de vijfde dag 's middags weer zonder succes uit de mijn kwamen, haalde een lid van de kerk, John Skinner, de leiders van de zoekactie over om hem nog één keer samen met de anderen naar binnen te laten gaan. 'Ik had gewoon het gevoel dat hij nog in de mijn zat en dat hij nog leefde,' legt hij uit.

John Skinner had de mijn Hidden Treasure (verborgen schat) wel 120 keer onderzocht zodat hij de vele gangen die door de acht verdiepingen heen kronkelen heel goed kende. In gedachten zag hij minstens drie plaatsen waar Joshua misschien was terechtgekomen. Eén daarvan was de afgraving.

Terwijl de rest van de groep de hele mijn nog eens doorzocht, leidde John Skinner twee anderen, Ray Guymon en Gary Christensen, naar de plekken waar de jongen volgens hem kon zijn. Toen ze eindelijk bij de afgraving kwamen, hoorden ze heel vaag een kreet, maar wat ze er precies van moesten denken, wisten ze niet. Ze bleven roerloos staan tot ze het geluid weer hoorden. De spanning steeg toen de mannen en Joshua om de beurt riepen om elkaar in het donker te kunnen vinden.

'Mijn hart begon als een gek tekeer te gaan,' vertelt Gary Christensen, die Joshua als eerste bereikte. 'Ik sloeg mijn armen om hem heen en hij sloeg de zijne om mij heen.'

'Ik had sterk het gevoel dat de Heer ons naar die plek had geleid,' zegt Ray Guymon.

Alle drie de mannen kunnen nauwelijks beschrijven

hoe zij zich voelden toen zij Joshua vonden, die zij niet kenden.

'Het was alsof het mijn eigen zoon was,' vertelt Gary Christensen. 'Ik was zo ongelooflijk blij.'

'Het was een onbeschrijflijk gevoel toen wij hem vonden,' zegt John Skinner.

Toen Joshua uit de mijn werd geleid, vertoonden vele gezichten tranen van vreugde en opluchting. Ondanks zijn opwinding bleef Joshua kalm: hij had er tenslotte niet aan getwijfeld dat iemand hem zou vinden.

Omdat het helemaal donker was geweest in de mijn, was Joshua zijn tijdsbesef kwijtgeraakt. Hij was heel verbaasd om te horen hoelang hij er gezeten had. Omdat hij door gebrek aan vocht uitgedroogd was en wat last had van bevroren plekken aan zijn voeten, werd hij naar het ziekenhuis gevolgen, waar hij kon uitrusten en men hem kon onderzoeken.

Eerst dachten de dokters dat hij aan beide voeten zijn kleine teen zou moeten missen, maar uiteindelijk raakte hij alleen wat huid kwijt. Ongeveer een week moest hij in een rolstoel zitten, maar dankzij de fysiotherapie werden de spieren van zijn benen en voeten vlug weer sterk en het duurde niet lang voor hij weer kon lopen en rennen en zelfs skateboarden.

Joshua kreeg meer dan duizend brieven. Veel kinderen wilden graag meer weten over hem en wat hij had meegemaakt. Terwijl hij vermist was, hadden de leerlingen van de Fox Hills Elementary School, waar hij in de vijfde klas zat, aan het hek van het schoolterrein allemaal gele strikken vastgebonden om te laten zien dat ze aan hem dachten en hoopten dat hij vlug weer bij hen zou zijn. Het was een fijn gevoel voor Joshua om te weten dat zoveel mensen van hem hielden. Tegen iedereen zegt hij: 'Heus, onze Hemelse Vader geeft antwoord op je gebeden. Je moet geloof hebben en het nooit opgeven.' □

Omslag:

De 10-jarige Joshua Dennis kan weer skateboarden en andere leuke dingen doen na te zijn gered van zijn vijf eenzame dagen in een oude mijn. Zie 'Joshua Dennis: Een schat aan geloof', blz. 14.

JMJV van Zoetermeer zoek in duinen

Carlo Bos sr.

Je moet het 'even' organiseren, maar dan is het ook wel de moeite waard: een week-endje in de Drunense Duinen. Plaats van samenkomst: het kamphuis Fellenoord, functioneel en heel gezellig. Functioneel betekent dat je (op een matje of luchtbed) op de vloer moet slapen en gezellig houdt in dat je met z'n allen om een potkachel kan zitten die je zelf op hout mag stoken. Wat wil je nog

meer!

De jongeren nemen een groot deel van de organisatie voor hun rekening: het avondspel, het kampvuur (in de potkachel), het eten, de dagopening en -sluiting, de hike en niet te vergeten het vervoer. Gedurende de organisatie kwam het idee op, dat het nog veel gezelliger zou zijn met de jongeren uit een andere gemeente. Dat had tot gevolg dat de gemeente Lei-

den ook meeging. Het paste allemaal net in het kamphuis.

Wat commentaren: Dat kamphuis was bijna niet te vinden ... het ligt ècht midden in de bossen. De Drunense Duinen ... dat is de grootste zandbak die ik ooit heb gezien. Als je hier verdwaalt, vinden ze je nooit meer terug. Nu weet ik eindelijk waar het spiegelkje aan het kompas voor is: als je

verdwaald bent kun je erin zien wie er verdwaald is. Dit is het Decimeer Zoetermeer Weekend, de helft dwaalt nog in de Drunense woestijn. Niets is zo lekker als warme chili na een lange hike.

Wat ik het aardigste van het weekend vond? Niet het programma! Oooh, het programma was uitstekend hoor en het eten was zeker niet slecht, maar het gaat om het gezelschap, of niet soms. <

'Zoneconferentie' voor teruggekeerde zendelingen

Hellen Bouman en Ruud den Brouwer

Dat de terugkeer van een voltijdzending een behoorlijke aanpassing met zich mee-

den Brouwer besloten n.a.v. hun ervaringen en die van anderen een soort 'zonecon-

'Sociale aanpassing', geleid door Robert-Jan v.d. Vlis, en 'Evenwicht hervinden', ge-

grammaonderdelen die we toch ook niet hadden willen missen.

Reagerend op de presentaties ging president Max van der Put van de Ring Apeldoorn o.a. in op het feit dat we in de anderhalf of twee jaar dat we op zending zijn niet alleen in de gelegenheid zijn om anderen van het evangelie te vertellen, maar ook om ons voor te bereiden op het werk dat ons de rest van ons leven te wachten staat in het koninkrijk Gods en dat op de eerste plaats te zetten. Een zending is de tijd om de evangeliebeginselen in je leven te verankeren.

Zendingspresident J. van Ry wees ons onder meer op het belang van onze zendingservaringen voor de toekomst van de kerk in Nederland. Hij spoorde de aanwezigen aan tot de ontwikkeling van de gave van profetie, het ontvangen van persoonlijke openbaring.

Broeder J.P. Jongkees, regionaal vertegenwoordiger, zei zich goed te kunnen verplaatsen in wat hij zoal gehoord had door zijn eigen vier jaar als tempelpresident en de periode daarna. Hij spoorde iedereen aan eerst het koninkrijk Gods te zoeken.

Hierma was het tijd voor een keurig verzorgde maal-

brengt, is iets dat vaak wel vermoed wordt maar zelden uitgesproken. Als teruggekeerde zending krijg je meestal heel wat veranderingen te verwerken die je niet had kunnen voorzien en die maar moeilijk begrepen kunnen worden door mensen die - hoe geïnteresseerd ook - de ervaring van een voltijdzending en de aanpassingstijd daarna missen.

Hellen Bouman en Ruud

ferentie' voor teruggekeerde Nederlandse en Vlaamse zendelingen te organiseren om hen in de gelegenheid te stellen hierover met elkaar van gedachten te wisselen.

En zo trof op 13 april een aardige groep teruggekeerde zendelingen elkaar in Gouda. Er waren drie workshops, waarvan men er twee kon bijwonen, met de thema's 'Geestelijke aanpassing', geleid door Percy de Wilde,

leid door Merryn Jongkees.

De gesprekken die hieruit ontstonden zijn moeilijk samen te vatten, maar werden alle even interessant gevonden. Zoals gehoopt was het inderdaad heel verfrissend om onder kundige leiding van de genoemde broeders met elkaar herkenbare ervaringen te kunnen bespreken. De gesprekken hadden wel de hele middag door kunnen gaan, maar er waren nog meer pro-

Landelijk volleybaltoernooi publiekstrekker

Marijke van Damme

tijd. Tijd dus ook voor de onvermijdelijke fotoboeken en sterke verhalen.... En als de zusters Jolanda Kramer en Hellen Bouman ons niet op tijd de kapel hadden ingelokt met hun duet dan hadden we nu nog aan tafel gezeten!

Dat duet gaf meteen de juiste toon aan voor de getuigenisvergadering. Een vergadering waarin, afgezien van de eigenlijke getuigenissen, ook dank werd geuit voor alle zegeningen die de volzijdzending had gebracht, alsmede het verlangen de opgedane ervaring in dienst te stellen van de Heer, van zijn kerk en van zijn kinderen in Nederland, in Vlaanderen, en waar dan ook. Het was zeer inspirerend om dat van elkaar te mogen horen, en een waardig slot van een in alle opzichten zeer geslaagde dag.

Of er nog een tweede 'zoneconferentie' voor teruggekeerde zendelingen komt? Bij het afscheid klonk al menig 'Tot volgend jaar!' De tijd dat een Nederlandstalige zending tot de pioniers behoorde ligt achter ons. En zolang steeds meer jongeren een zending vervullen, zal de behoefte aan goede opvang bij hun terugkeer toenemen. De organisatoren hopen van ganser harte dat deze conferentie daartoe de eerste aanzet was. <

Eindelijk was het dan weer zover. Een keer per jaar trekken de mormoonse volleyballers en hun supporters uit het hele land, naar goede traditie, op naar de 'parel van het Noorden'.

Vijftig volleybalteams hadden zich ingeschreven voor de wedstrijden die ook dit jaar werden gehouden in de Martinihal te Groningen.

Het was een enerverende dag waarop de sporters zich met volle overgave konden uitleven. De teams uit vele wijken en gemeenten konden zich met elkaar meten en alleen de besten bleven over

voor de grote finale.

Ook voor de honderden supporters was het een gezellige dag. Met hun onvoorwaardelijke enthousiasme vuurden zij de teams aan tot nog betere prestaties. Zij zorgden voor de onmisbare sfeer die van dit toernooi een onvervalste kraker maakt.

De besten bij de junioren waren: Groningen - jongens (1ste plaats), Emmen (2de plaats) en Rotterdam-Noord (3de plaats).

Bij de dames ging de eerste plaats naar Groningen, gevolgd door het team van Den Haag, met als derde de

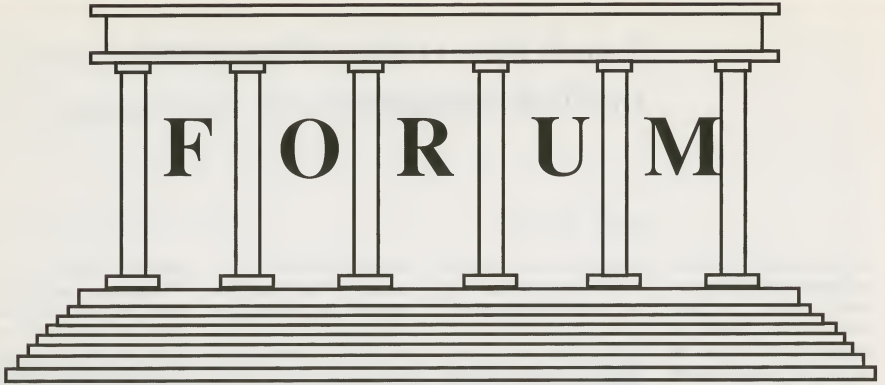
dames van Haarlem.

Bij de heren werd de kampioen van vorig jaar, Groningen, onttroond. Het moest genoegen nemen met een tweede plaats. De eindstand was: 1. Zwolle, 2. Groningen, 3. Leeuwarden.

Het aanwezige EHBO-team had gelukkig weinig te doen. Een jonge zuster werd naar het ziekenhuis doorverwezen. Zij bleek haar vinger te hebben gebroken.

Dit in de loop der jaren tot een traditioneel sportief hoogtepunt uitgegroeid sportfeestje werd besloten met een druk bezochte dansavond. <

forum (Lat.), o., 1. (oorspr.) markt, plein te Rome, m.n. dat tussen Kapitoel en Palatijn waar het volk samenkwam om de publieke zaken te bespreken, recht te doen enz.; vand. oneig. voor openbare gerechtswaardplaats: *iets brengen voor het forum der publieke opinie*, het in openbaar bespreken; - (rechtst.) *het forum van de eiser*, het bevoegde gerecht, de bevoegde rechter; - 2. (-s), bijeenkomst

waarop een of meer deskundigen c.q. kunstenaars een inleiding houden over een bep. onderwerp en daarna daarover in discussie treden met het publiek; - ook voor de groep deskundigen zelf: *de vraag wordt aan het forum voorgelegd*; -**avond**, m. (-en); -**bijeenkomst**, v. (-en); -**discussie**, v. (-s); -**gesprek**, o. (-ken); -**lid**, o. (...leden).

Hoe u actief kunt blijven wanneer uw partner minder-actief of geen lid is

Mijn man is geen lid. Elke keer als ik van het avondmaal neem, heb ik het gevoel dat ik het voor ons beiden neem.

In mijn gebeden vraag ik stevast of zijn hart verzacht mag worden voor het evangelie. Ik zorg ervoor dat hij altijd gevraagd wordt voor kerkactiviteiten zoals basketbal, dansavonden en feestjes, zodat hij zich niet buitengesloten voelt. Hij had zelfs een aandeel in de doopdienst van onze kinderen. Mijn man gelooft in de kerk, maar is nog niet in staat de stap te nemen.

Tricia Commons
Bradenton (Florida).

Mijn man werd een half jaar na mij lid van de kerk, maar werd bijna direct minder-actief. Ik blijf actief door:

- * elke week naar de kerk te gaan.
- * minstens een keer per maand naar de tempel te gaan.
- * bij te dragen tot de huiselijk-levenavonden en andere activiteiten.

* geregeld een gesprek te hebben met mijn bisschop en hem op de hoogte te houden van de geestelijke status van mijn gezin. Mijn bisschop heeft ook geregeld gesprekken met mijn twee tienerzonen, die beiden actief zijn.

* aan familiegeschiedenis te doen. Ik heb mijn viergeneratieproject al een paar jaar af.

* elke dag in het Boek van Mormon te lezen.

Kay Morgan
Grand Prairie (Texas).

Mijn schoonvader werd in 1985 pas lid van de kerk. Hij was dus voor het grootste deel van zijn 55-jarig huwelijk met mijn schoonmoeder niet direct betrokken bij kerkelijke activiteiten. Zij werden ten slotte op hoge leeftijd, vlak voor haar dood, verzegeld in de Idaho Falls-tempel.

In de voorgaande jaren bleef mijn schoonmoeder dicht bij de kerk en begeleidde zij haar man door:

- * de zendingen uit te nodigen om te komen eten. Haar

man kookte dan. Dit droeg bij tot zijn bekering.

* naar bandjes te luisteren waarop de Schriften waren ingesproken. Daardoor groeide haar getuigenis, zeker toen ze door haar eigen ziekte niet naar de kerk kon.

* haar zoons om een zalving te vragen als haar gezondheid te wensen overliet. Dat gaf haar de innerlijke kracht om de beproevingen in haar leven aan te kunnen.

* te werken aan het familiehistorisch onderzoek voor haar kant van de familie. Voordat het extractieprogramma in werking trad, heeft zij lange tijd de gezinslijsten van de wijk-leden gecontroleerd op correctheid.

* van haar man te blijven houden.

* uitnodigingen voor verschillende gezinsavonden aan te nemen. Aangezien hun huisonderwijzer, die het vertrouwen van mijn schoonvader had, deze avonden arrangeerde, ging hij mee waardoor mijn schoonvader de kans kreeg bekend te raken met de beginselen van het evangelie.

Ann Durbin

Shelley (Idaho).

Zelfs voordat ik mij liet dopen, was ik actief betrokken bij de kerkactiviteiten. Ik wilde overal aan mee doen. Mijn man begreep niet waarom ik er zoveel tijd in stak. Een verstandige bisschop gaf me uiteindelijk de raad zoveel mogelijk activiteiten te bezoeken die hem niet buitensloten.

Ik blijf actief door de kerkelijke tijdschriften te lezen. Ik probeer altijd de avondmaalsdienst te bezoeken. Ik probeer

1. Bezoek de kerk en de tempel zo vaak mogelijk.

2. Sta anderen toe te helpen; het is ook een zegen voor hen.

3. Bestudeer de Schriften, bid veelvuldig, vervul trouw uw taken.

4. Denk aan de behoeften van uw partner.

mijn huis op orde te houden. Ook probeer ik tijd vrij te houden voor mijn man.

Jean Hoover

Creston (Brits Columbia).

Kort nadat we in 1987 terugkwamen van onze zending kreeg mijn man een hartaanval. De twee jaar voor zijn dood, konden we door zijn verslechterde gezondheid niet volledig deelnemen aan de kerkactiviteiten. Ik was in staat mijn getuigenis te versterken door:

* deel te nemen aan een instituutscursus.

* mijn huisbezoek te doen.

* verschillende roepingen te vervullen.

* de tempel zo vaak mogelijk te bezoeken.

* voortdurend te bidden.

Evelyn Walker

St. Albert (Canada).

Schrijf ons als u goede ervaringen of praktisch succes met een van de onderstaande onderwerpen hebt!

oktober: Hoe u zelfvertrouwen kunt ontwikkelen, terwijl u toch op de Heer blijft vertrouwen

november: Hoe u een goede toespraak kunt houden

december: Hoe u het evangelie aan uw vrienden kunt vertellen zonder opdringerig te zijn

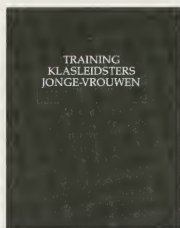
februari: Hoe u de romantiek in uw huwelijk kunt bewaren

Schrijf (ongeveer 100-150 woorden) naar het Kerkelijk Vertaalbureau, postbus 224, 3430 AE NIEUWEGEIN, telefax 03402-45883. De redactie behoudt zich het recht voor de bijdragen te redigeren en in te korten; ze worden niet teruggestuurd. De gebruikte bijdragen moeten niet gezien worden als officiële kerkeleer. Ze moeten steeds 6 weken voor de verschijningsdatum in ons bezit zijn.

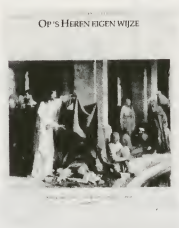
Beleid en mededelingen

Nieuw in de mediatheek

Training klasleidsters jonge-vrouwen (28 p., gratis).

Deze gids is bestemd voor de volwassen JV-leidsters om de klasleidsters te trainen. Hij bevat informatie en aanwijzingen die de effectiviteit van de klasleidsters kunnen vergroten.

Op 's Heren eigen wijze, gids voor leiders: welzijnszorg (27 p., gratis).

Deze gids voor leiders is bedoeld voor alle leden van de welzijnscomités van ring en wijk, de bestuurders materiële zaken, regionale vertegenwoordigers en de gebiedspresidiums.

Hij bevat het formulier 'Analyse van behoeften en middelen'.

Handboek activiteitencomité (11 p., gratis).

Dit handboek is bestemd voor het activiteitencomité van de wijk of de ring, maar leden van het ringpresidium, de bisschop en andere kerkelijke functionarissen die betrokken zijn bij het kiezen, plannen en uitvoeren van veilige en goede activiteiten zullen het ook goed kunnen gebruiken. Het bevat veiligheidsvoorschriften voor activiteiten. Het bevat tevens de formulieren 'Activiteitplanner' en 'Talenten en interesses'.

Nieuwe leiders

Wijk Eindhoven

Bisschop

Ben Westerhoff

Opvolger van J.A. Arts

Hij is werkzaam in de gezondheidszorg

Zijn raadgevers zijn H. van der Meijden (uiterst rechts) en G. van Montsjou (uiterst links). Op bovenstaande foto staat ook zijn administrateur/secretaris, broeder W. van Duijker (tweede van links).

Gemeente Zwolle

Gemeentepresident

Frieso van der Meulen

Opvolger van Tieme Spijkerman

Van beroep fysiotherapeut

Gehuwd met Liesbeth Gout

Zijn raadgevers zijn Percy de Wilde en William Nyfeler.

Public communications voortaan *public relations*

Het Eerste Presidium en de Raad der Twaalf hebben onlangs een naamsverandering van de Public Communications Department goedgekeurd. In het Engels heet deze afdeling nu Public Affairs Department.

Dit is aanleiding geweest om ook in het Nederlands een naamsverandering door te voeren. Voortaan zal de afdeling public communications als de afdeling public relations door het leven gaan.

Deze naam geeft beter aan wat het doel en de activiteiten van deze afdeling zijn.

Nieuwgeroepen zendelingen

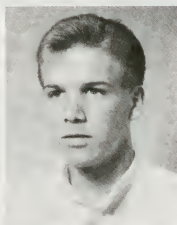
Kitty Bastein uit de Wijk Rotterdam-Noord meldde zich op 3 juli j.l. bij het opleidingsinstituut te Provo, waarna zij doorreisde naar het Zendingsgebied Toronto Canada.

Jurgen Lepinoy uit de Gemeente Antwerpen meldde zich begin juli j.l. bij de tempel in Friedrichsdorf.

Marvin Stigter uit de Wijk Utrecht meldde zich op 18 juli j.l. bij het opleidingsinstituut te Lingfield, waarna hij doorreisde naar het Zendingsgebied Londen Engeland.

Robert Brouwer uit de Wijk Utrecht meldde zich op 3 juli j.l. bij het opleidingsinstituut te Provo, waarna hij doorreisde naar het Zendingsgebied Jacksonville Florida.

Roy Oomen uit de Gemeente Heerlen meldde zich op 18 juli j.l. bij het opleidingsinstituut te Lingfield, waarna hij doorreisde naar het Zendingsgebied Antwerpen België.

Yanina Cadillo uit de Wijk Eindhoven meldde zich op 30 mei j.l. bij het opleidingsinstituut te Lingfield, waarna zij doorreisde naar het Zendingsgebied Bristol Engeland.

Addy Marjenburgh uit de Wijk Rotterdam-Noord meldde zich op 25 juli j.l. bij het opleidingsinstituut te Provo, waarna hij 'doorreisde' naar het Zendingsgebied Provo Utah.

Maarten 't Hoen uit de Wijk Rotterdam-Zuid meldde zich op 25 juli j.l. bij het opleidingsinstituut te Provo, waarna hij doorreisde naar het Zendingsgebied Calgary Canada.

Bryan Wursten uit de Gemeente Heerlen meldde zich op 18 juli j.l. bij het opleidingsinstituut te Provo, waarna hij doorreisde naar het Zendingsgebied Leeds Engeland.

De zendelingenpagina's

Deze maand in de zendelingenpagina's de wederwaardigheden van Esther de Kock uit de Wijk Haarlem en Dennis Hulleman uit de Wijk Apeldoorn, die beiden werkzaam zijn in het Zendingengebied Manchester Engeland.

Het doet ons genoegen dat er in de afgelopen maanden maar liefst negen jonge mensen gehoor hebben gegeven aan een oproep om een zending te vervullen. Wij wensen hen veel succes!

Dennis Hulleman

Al van jongs af aan wilde ik op zending. Wanneer ik die beslissing precies heb genomen, weet ik niet, maar toen ik 'plotseling' oud genoeg was om op zending te gaan, had ik de beslissing al genomen.

Op 23 augustus 1990 ben ik naar het opleidingsinstituut in Lingfield vertrokken. Dat instituut was een fantastische erva-

Ouderling Hulleman met zijn collega, ouderling Lutkin.

goede start.

Daarna reisde ik door naar het Zendingengebied Manchester, wat hoofdzakelijk de county Lancashire beslaat. Qua oppervlakte is het 't kleinste zendingengebied in Groot-Brittannië, maar in dat 'gebiedje' wonen zoveel mensen dat het toch een grote zending is. Er zijn dan ook zo'n 180 zendelingen in dit gebied.

In dit gebied is vrij veel zware industrie, veel grote fabrieken en mijnen. Vooral rond de steden Manchester en Liverpool. Van wat ik ervan gezien heb, is er nogal wat armoede in deze steden. Er zijn echter ook prachtige natuurgebieden: grote meren, heuvels en bossen.

Ook ligt Preston in dit zendingengebied, de plaats waarin de eerste zendelingen van de kerk werkzaam zijn geweest. Dat was al in 1837. In 1840-1841 waren er zelfs negen leden van de Raad der Twaalf in Engeland werkzaam. De eerste bekeerlingen lieten zich op 30 juli 1837 dopen.

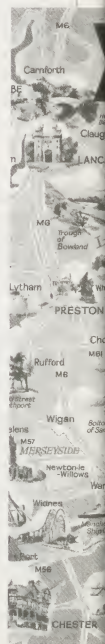
Het is een enorme zegen om op zending te zijn. Zo is het fantastisch om iemand het bekeringsproces te zien doorlopen en hem daarbij behulpzaam te zijn. Als zending plant je dat zaadje waar Alma over spreekt in Alma 32. En de belangrijke rol die de Heilige Geest daarin speelt wordt mij meer en meer duidelijk. Als je dat zaadje eenmaal geplant hebt, en de onderzoeker de Geest heeft gevoeld, gaat het bijna vanzelf.

Ik geniet van mijn zending. Ik zal er alles aan doen om er een succes te maken.

Ouderling Hulleman (derde van links) en vijf collega-zendelingen op de foto met ouderling M. Russell Ballard van de Raad der Twaalf (vierde van rechts) en ouderling Jeffrey R. Holland van de Zeventig (links van ouderling Ballard) en hun vrouw, die het zendingengebied bezochten.

ring, omdat ik daar ongelooflijk veel geleerd heb over het evangelie. En in de twaalf dagen dat je daar bent, word je goed klaargestoomd voor het grote werk. Vooral wordt de nadruk gelegd op het belang van de invloed van de Heilige Geest bij het zendingswerk. Ik kreeg daar in elk geval een

Het was op een zonnige namiddag in november dat mijn collega en ik langs de deuren gingen in een armer gedeelte van de stad. Ik was die week net overgeplaatst naar Bolton. Mijn collega, zuster Zaugg, en ik waren allebei net drie maanden op zending. We konden het heel goed met elkaar vinden en we waren enthousiast.

We kwamen bij een huis waar in de tuin een verbrande matras lag en wat andere artikelen. De ramen stonden open. We belden aan. Achter de deur stond een jongetje. Hij riep iets, maar we konden hem niet verstaan. Na een paar minuten liepen we verder naar de volgende deur en belden daar aan. Er werd opengedaan, maar de vrouw des huizes bleek geen belangstelling te hebben. Inmiddels had iemand de deur van het vorige huis opengedaan. We liepen terug om ons voor te stellen, maar voordat we wat konden zeggen, werden we naar binnen genodigd. De vrouw wist precies wie we waren. 'Julie zijn zendingen van De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen', zei ze.

Op 26 juli 1990 ging ik naar het opleidingsinstituut in Lingfield en op 7 augustus arriveerde ik in het Zendingsgebied Manchester. Het instituut was een geweldige geestelijke ervaring, iets wat je je leven lang bijblijft.

Het Zendingsgebied Manchester heeft ongeveer 180 zendingen, van wie 28 zusters en 12 echtparen. De ansichtkaart geeft een goed beeld van de grenzen van het gebied. Het strekt zich uit van Liverpool in het zuiden tot Morecambe in het noorden.

Bolton was de tweede plaats waar ik werkzaam was en daar begon ook dit artikel. De ontmoeting met Julie Thorpe, want zo heette de vrouw die ons binnenliet, was een ervaring die ik niet licht zal vergeten. Ik heb veel fijne mensen onderwezen, maar

juist van deze ervaring heb ik ontzettend veel geleerd. We gingen naar binnen en mijn collega en ik keken elkaar ontsteld aan. Er hing een scherpe brandlucht in het huis, op de grond lagen de versmeulde resten van een felle binnenbrand.

Zij zei ons dat er de vorige dag brand was uitgebroken in een van de slaapkamers boven. Julie bleek een fantastische en optimistische vrouw te zijn, ze liet zich niet ter neerdrucken door haar omstandigheden. Ze had een positieve instelling en een zuiver hart.

Ze had een getuigenis van de kerk. Het bleek dat ze twee jaar eerder was onderwezen. Haar liefde voor de Heiland, haar liefde voor het evangelie en haar dankbaarheid hebben mijn getuigenis versterkt. Ik zie het als een voorrecht dat ik haar heb mogen onderwijzen. Wat een geweldige ervaring om een instrument te zijn in de handen van onze Hemelse Vader en om iemands leven te zien veranderen door de reine en zuiverende liefde van Jezus Christus! Ik ben blij dat ik op zending ben geroepen. <

In het zendingsveld

Amerika

Paula Andriessen, Utah Salt Lake Mission, 7938 South 3500 East, Salt Lake City, Utah 84121, USA
Kitty Bastein, Canada Toronto Mission, 338 Queen Street, Suite 214, Brampton, Ontario L6V 1C5, Canada
Marcel Braithwaite, California Anaheim Mission, 501 North Brookhurst, suite 100, Anaheim, Californië 92801, USA
Robert Brouwer, Florida Jacksonville Mission, P.O. box 17723, Jacksonville, FL 32245, USA
Jeroen Dekker, Washington Seattle Mission, PO box 3887, Bellevue, Washington 98009, USA
Jan Dijkwel, Utah Ogden Mission, 4155 Harrison boulevard, suite 105, Ogden, Utah 84403, USA
Johanna Dussejee, Arizona Phoenix Mission, 6265 North 82 Nd Street, Scottsdale, Arizona 85250, USA
Devin Hale, Colorado Denver Mission, 2000 E. Easter Avenue, Suite 303, P.O. box 2674, Littleton, Colorado 80122, USA
Maarten 't Hoen, Canada Calgary Mission, 6940 Fisher Road S. E., Suite 122, Calgary, Alberta T2H 0W3, Canada
Johan Jansen, California Santa Rosa Mission, 2300 County Center Drive, bldg A 129, Santa Rosa, Californië 95403, USA
Eric Mac Lean, Ohio Columbus Mission, 5025 Arlington Center, Suite 30, P.O. Box 20130, Columbus, Ohio 43220, USA
Addy Marjenburgh, 2520 University Avenue, suite 150, Provo, Utah 84604, USA
Esther Mulder, Minnesota Minneapolis Mission, 5931 West 96th Street, Bloomington, Minnesota 55438, USA
Jos Rutten, Texas Houston East Mission, 820 South Friendswood Drive, suite 100, Friendswood, Texas 77546, USA

Azië

Yashino Furukawa, Japan Sapporo Mission, Kita 2 Jo Nishi 24 Chome, 245 Banchi 14 Chuo-Ku, Sapporo, Hokkaido 064, Japan

Frankfurt-tempel

Pieter den Brouwer, Frankfurt-tempel, Talstrasse 10, 6382 Friedrichsdorf 1, Duitsland
Jürgen Lepinoy, Frankfurt-tempel, Talstrasse 10, 6382 Friedrichsdorf 1, Duitsland

Europa

Jolanda Ariaans, England Manchester Mission, Paul House, Stockport Road, Timperley, Altrincham, Cheshire WA15 7UP, England
Yanina Cadillo Albornoz, England Bristol Mission, Southfield House, 2 Southfield Road, Westbury on Trym, Bristol BS9 3BH, England
Aldrin Esser, England Leeds Mission, Technocentre, Station Road, Horsforth, Leeds, Yorkshire LS 18 5 BJ, England
Koenraad Gijssels, Zendingsgebied Antwerpen België, Appelmansstraat 24, B-2000 Antwerpen
Marco Gunster, England London South Mission, 484 London Road, Mitcham, Surrey CR4 4ED, England
Dennis Hulleman, England Manchester Mission, Paul House, Stockport Road, Timperley, Altrincham, Cheshire WA15 7UP, England
Esther de Kock, England Manchester Mission, Paul House, Stockport Road, Timperley, Altrincham, Cheshire WA15 7UP, England
Eddy Martens, Mission Dresden Deutschland, Tiergartenstrasse 40, Postschliessfach 256, Dresden, O-8020 Bondsrepubliek Duitsland
Boris van Monsjou, Mission Dresden Deutschland, Tiergartenstrasse 40, Postschliessfach 256, Dresden, O-8020 Bondsrepubliek Duitsland
Joeri Mulder, Zendingsgebied Antwerpen België, Appelmansstraat 24, B-2000 Antwerpen
Alexandra Onstein, England Bristol Mission, Southfield House, 2 Southfield Road, Westbury on Trym, Bristol BS9 3BH, England
Roy Oomen, Zendingsgebied Antwerpen België, Appelmansstraat 24, B-2000 Antwerpen
Stephen van Rangelrooy, England London Mission, 64-68 Exhibition Road, Londen SW7 2PA, England
Petra Riem, England Leeds Mission, Technocentre, Station Road, Horsforth, Leeds, Yorkshire LS18 5BJ, England
Marvin Stigter, England London Mission, 64-68 Exhibition Road, Londen SW7 2PA, England
Robert Teske, England Bristol Mission, Southfield House, 2 Southfield Road, Westbury on Trym, Bristol BS9 3BH, England
Hans Veenstra, England Leeds Mission, Technocentre, Station Road, Horsforth, Leeds, Yorkshire LS18 5BJ, England
Brian Wursten, England Leeds Mission, Technocentre, Station Road, Horsforth, Leeds, Yorkshire LS18 5BJ, England

Naasteliefde: een onbaatzuchtig dienen

Naasteliefde vergaat nimmer' (Moroni 7:46). Misschien begrijpen we de betekenis van dit vers niet helemaal, of de toepassing ervan op ons eigen leven. Wij kunnen echter een getuigenis krijgen van de waarheid ervan naarmate wij merken hoeveel vreugde het geeft anderen te dienen.

DE REINE LIEFDE VAN CHRISTUS

Naasteliefde is een fundamenteel beginsel in het leven van alle zusters, waar en onder welke omstandigheden ze ook leven. Wij worden erdoor gemotiveerd om te dienen op momenten dat het ons slecht uitkomt, zonder enige gedachte aan vergoeding.

Mormon vertelt ons: '(...) naasteliefde is de reine liefde van Christus' (Moroni 7:47). Iedere dag opnieuw zijn wij in de gelegenheid om dat soort liefde te tonen

Julia Mavimbela, bijvoorbeeld, geeft blijk van haar naasteliefde bij haar dienstbetoon in Soweto, een woonplaats voor zwarten buiten Johannesburg. Zij zet zich in om het analfabetisme en andere maatschappelijke problemen onder haar volk te bestrijden. Op een zeker moment stond zij niet alleen in contact met nationale en plaatselijke leiders, maar begon ze ook tuintjes aan te leggen met kinderen van wie de ouders wegens politieke

want toestanden werkloos waren. De kinderen lieten hun ouders zien wat ze hadden geleerd, wat ertoe leidde dat er familietuintjes werden aangelegd. Toen anderen dat zagen, raakten zij er ook bij betrokken. En zo hielp Julia niet alleen stoffelijke nood te lenigen, maar verlichtte zij ook de sociale en geestelijke behoeften van velen in haar woonplaats.

Hoe kunnen wij het soort liefde ontwikkelen dat ons ertoe aanzet op dezelfde manier te dienen als Christus?

OP SIMPELE MANIEREN DIENEN

De gelegenheid om te dienen doet zich dikwijls voor op schijnbaar onopvallende manieren. Over de hele wereld geven vrouwen onbaatzuchtig dienstbetoon als huisbezoekster. Zij zijn een werktuig in de handen van de Heer om hun zusters lief te hebben, aan te moedigen, welkom te heten, kennis bij te brengen en kracht te geven – vaak ten koste van de nodige offers.

Moeders werken dag in dag uit om hun kinderen te koesteren, te onderwijzen en op te voeden. Zusters worden dikwijls geroepen om andermans kinderen te onderwijzen en te oefenen in diverse klassen en door middel van activiteiten.

Liefdevolle vrouwen zijn een luisterend oor voor hen die ontmoedigd en gedeprimeerd zijn. Zij

dienen 'de minsten van hen' (zie Matteüs 25:40) zonder een oordeel te vellen of te bekritisieren. Zij streven ernaar 'de zwakken te ondersteunen, de handen op te heffen, die slap hangen, en de zwakke knieën te sterken' (zie Leer en Verbonden 81:5).

Geef wat voorbeelden van kleine, gewone manieren om naasteliefde te betonen.

IJVERIG WERKZAAM ZIJN

Naasteliefde betonen houdt in iets doen zonder dat het opgedragen wordt. Vrouwen kunnen 'ijverig voor een goede zaak werkzaam (...) zijn, en vele dingen uit eigen vrije wil (...) doen, en veel gerechtigheid tot stand (...) brengen; want de macht is in hen, waardoor zij naar eigen willen kunnen handelen' (Leer en Verbonden 58:27-28). Het voorbeeld dat de Heiland ons geeft van zijn persoonlijke zorg voor ieder van ons laat zien hoe wij blijk kunnen geven van een vriendelijkheid die de verwachting te boven gaat.

Wanneer wij dienen met een medegevoel als dat van Christus, zullen onze inspanningen vergezeld gaan van de zegeningen van de Heer. En 'wanneer Hij zal verschijnen, zullen wij aan Hem gelijk zijn', want wij zullen geleerd hebben lief te hebben zoals Hij liefheeft (zie Moroni 7:48).

Op welke manieren groeien wij door naasteliefde te betonen? □

Omgaan met stress en ontmoediging

Stel, u wordt uitgenodigd voor een feestmaal, waar u een heerlijk diner van meerdere gangen zal worden voorgezet.

Als u plaatsneemt, hoort u dat u maar drie minuten heeft om te eten. Ineens wordt iets wat prettig had moeten zijn, vervelend.

Hoewel het bovenstaande mischien wat onwaarschijnlijk klinkt, illustreert het toch hoe er stress in ons leven kan komen. Om van een mooi gedekte tafel met heerlijk eten te kunnen genieten, heb je gewoon meer dan drie minuten nodig. Zo kan het in ons leven ook gebeuren dat we het gevoel krijgen dat er meer van ons geëist wordt dan we kunnen geven, en dat we ons overweldigd voelen.

Sommigen krijgen dergelijke gevoelens omdat ze een huis vol opgroeiende kinderen hebben, die allen tijd en aandacht nodig hebben. Misschien hebben we ons aan teveel activiteiten verplicht, en kunnen we ze niet alle zo goed doen als we zouden willen. Een gezinslid moet misschien een grote hoeveelheid werk afhebben voor een bepaalde datum, wat spanning veroorzaakt, of misschien is onze slechte gezondheid er de oorzaak van dat we geïrriteerd, ongeduldig of moe zijn.

En zo kunnen we nog wel even doorgaan. Er zijn experts die stressactiviteiten rangschikken naar de hoeveelheid stress die ze opleveren. Maar in feite wordt stress niet zozeer door de gebeurtenissen zelf veroorzaakt, maar door de manier waarop *wij* op die gebeurtenissen reageren. De hoeveelheid stress die we voelen, hangt af van ons vermogen om ons aan veranderde omstandigheden aan te passen. Wat bij de een stress veroorzaakt, hoeft dat niet altijd bij de ander te doen.

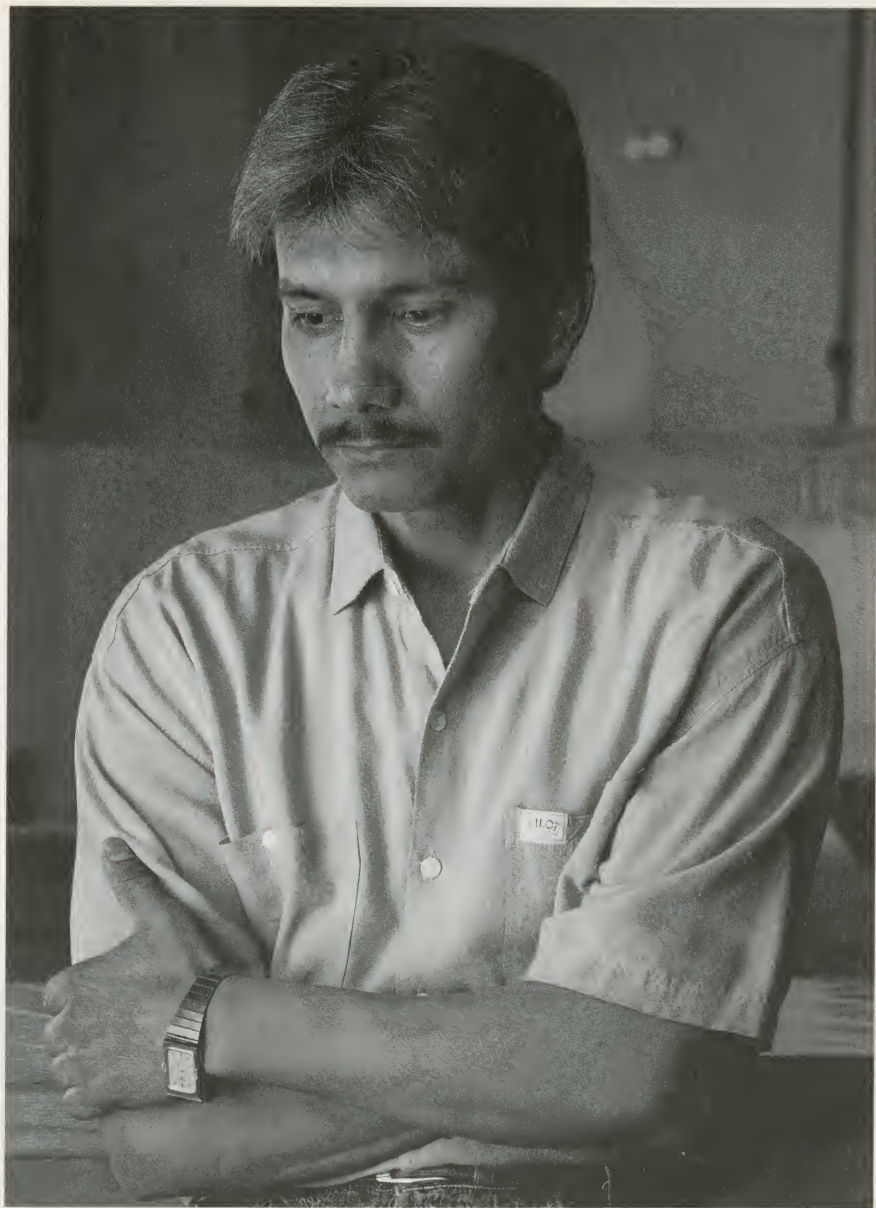
Vreemd genoeg kan een zekere hoeveelheid stress goed voor ons zijn. Zoals Lehi heeft gezegd, tegenstelling is noodzakelijk voor onze vooruitgang (zie 2 Nephi 2:11-16). Bijvoorbeeld, uit onderzoek is gebleken dat zij die positief tegen stress aankijken, een potentieel moeilijke situatie eerder als een uitdaging beschouwen dan als iets waarvoor zij bang moeten zijn. Zelfs zestig uur per week aan een project werken kan stimulerend zijn, zolang we maar achter het project staan. Daarom is de manier waarop we met stress omgaan belangrijker dan de oorzaak van de stress. Toch is het goed om de oorzaken van stress te identificeren, zodat we er beter mee om kunnen gaan.

STRESS EN SPANNING

Elke ingenieur zal beamen dat er in bouwwerken ook sprake is van stress, of spanning. Maar teveel spanning kan het bouwwerk beschadigen. Zo is het ook in ons leven. Als de dagelijkse spanning boven een bepaalde grens komt, is zij niet produktief meer, en kunnen we mentaal of fysiek letsel oplopen.

Dergelijke stress kan ontstaan als ouders volmaking van zichzelf of hun kinderen eisen. De waarheid is dat maar weinigen in dit leven volmaking bereiken. Het beste dat de meesten van ons kunnen hopen, is gestage vooruitgang op het pad naar de doelen die onze Hemelse Vader ons voorhoudt.

Ouderling Neal A. Maxwell heeft gezegd: 'Als we stress voelen, en we vragen ons af of we nog wat te geven hebben, kunnen we troost vinden in de wetenschap dat God, die precies weet wat we kunnen, ons hier geplaatst heeft om te slagen. In het voorsterfelijk bestaan is er niemand geordend om te falen of om goddeloos te worden. Als we gewogen en te licht bevonden zijn, laten we dan bedenken dat we al eens eerder gewogen zijn en toen opgewassen werden geacht tegen onze taken. Als we ons overwel-

FOTOGRAAF: CRAIG DIMOND

digd voelen, laten we onszelf dan voorhouden dat God ons niet overbelast; Hij dringt ons niet meer op dan we aankunnen (LV 50:40) ('Meeting the Challenges of Today', in *Devotional Speeches of the Year*, Provo: Brigham Young University, 1978, blz. 156).

Soms is de beste manier om met stress om te gaan gewoon realistisch te zijn in onze verwachtingen van onszelf en anderen. Misschien willen we veel meer dan we op dit moment kunnen. Vaak voelen we ons ongelukkig omdat we niet volmaakt zijn in alles wat we proberen. Volmaking is ons hoogste doel, maar in de tussentijd moeten we realistisch en mild zijn in onze verwachtingen van onszelf en anderen.

OMGAAN MET STRESS

Realistisch zijn is een belangrijke manier om met de stress die het dagelijks leven met zich meebrengt om te gaan. Maar er zijn ook andere manieren. Wat nu volgt zal u misschien op manieren wijzen die goed voor u werken. Praat met uw gezin over uw ideeën.

Blijf geestelijk fit. Gebed en dagelijkse schriftstudie houden ons geestelijk reservoir van geloof, hoop en gemoedsrust op peil. De Schriften geven ons niet alleen geestelijke kracht, maar ook antwoorden op concrete problemen.

Werk schulden weg. Een veel voorkomende oorzaak van stress in het gezin zijn financiële problemen. Onze kerkleiders hameren er voortdurend op dat we de tering naar de nering moeten zetten en geen schulden moeten maken. Als we minder uitgaven dan we binnen-

kregen, zou alleen dat al veel financiële spanning wegnemen.

Blijf lichamelijk fit. Om met stress om te kunnen gaan, heeft ons lichaam rust, beweging en goede voeding nodig. Sporten is ook een prima manier om stoom af te blazen.

Stel prioriteiten en doelen. Als we niet al onze voornemens kunnen uitvoeren, dan kunnen we door prioriteiten te stellen in ieder geval de belangrijkste doen. Als persoon en als gezin moeten we doelen stellen – dagelijks, wekelijks, maandelijks, en doelen op lange termijn – en dan plannen hoe we ze gaan bereiken. Doen we dat niet, dan heb je kans dat we veel energie verspillen. Door te plannen, geven we onze inspanningen richting en kracht, en voorkomen we de crisissen die plaatsvinden als we niet onze behoeften en taken in het oog houden.

Verander gewoontes en routinehandelingen. Sommige mensen zijn toe de ontdekking gekomen dat ze door een uur eerder op te staan, veel meer greep op hun leven krijgen en de tijd hebben om dingen te doen waar ze anders niet aan toe komen. Anderen doen de benodigde kracht op door even een tukje te doen.

Doe 's wat anders. Eens iets heel anders doen kan de voldoening en rust geven die we nodig hebben om met een druk leven om te gaan. Een korte verpozing in de natuur, een paar minuten in gedachten verzonken zijn, een goed boek lezen, even iets doen wat we leuk vinden (ook niets doen), allemaal dingen die heilzaam werken als de druk oploopt.

Spreek je frustraties uit. Met gezinsleden over problemen praten

neemt niet alleen stress weg, maar vergroot de kans op het vinden van oplossingen voor stressveroorzakende situaties. Door in ons dagboek te schrijven, krijgen we ook inzicht en kunnen we de spanning loslaten en met de stress van alledag omgaan. Verstandige ouders leren hun kinderen hoe goed het is om hun gevoelens in een dagboek neer te schrijven.

Een moeder van een groot gezin vertelt: 'Mijn notitieblokje en dagboeken zijn van onschatbare waarde. Sommige mensen betalen hele fortuinen aan therapeuten om al luisterend te analyseren wat er in hun hoofd en hart omgaat. Maar voor mij is het neerschrijven van mijn gedachten en gevoelens altijd een bron van openbaring over mijn innerlijke ik geweest. Vooral als ik me na veel stress helemaal leeg voel, ontmoedigd ben, of gewoon "down" ben, schrijf ik op wat ik voel (vaak een opsomming van zinnen die beginnen met: "Ik voel me ...") en vaak kan ik verklaren wat me dwars zit. Als ik dat weet, kan ik beter met mijn gevoelens omgaan. Soms schrijf ik een hele bladzijde aan frustraties vol voordat ik ga inzien waar het werkelijke probleem ligt. Door te schrijven heb ik mezelf heel goed leren kennen.'

Ontspan je en geniet van het leven. Soms moeten we ons gewoon wat meer ontspannen en genieten van het leven, onze kinderen, en onze relatie met onze metgezel en onze vrienden. Soms vergeten we dat het vermogen om vreugde te voelen een van de belangrijkste eigenschappen van de Godheid is (3 Nephi 17:20) en dat onze aardse proeftijd tot doel heeft ons tot een volheid van vreugde te voeren (2 Nephi 2:25; LV 93:33).

Vergeet de humor niet. Hoewel het leven een serieuze zaak is, zijn er veel momenten die verrijkt zouden worden met een gevoel voor humor. Als we kunnen lachen om de gekke dingen in het leven, zullen we veel minder last van stress hebben. Lachen in een gezin is een prachtig smeermiddel dat de wrijving van teveel stress kan verminderen.

OMGAAN MET ONTMOEDIGING

Enkele van de moeilijkste gevoelens waar we mee om moeten gaan, zijn ontmoediging, wanhoop, depressie, schuldgevoel en angst.

President Ezra Taft Benson heeft gezegd: 'We leven in een tijd waarin, zoals de Heer heeft voorspeld, het hart van de mensen zal bezwijken, niet alleen fysiek, maar ook geestelijk (zie LV 45:26). Velen geven de strijd van het leven op. Zelfmoord is een van de belangrijkste doodsoorzaken van studenten. Nu de eindronde tussen goed en kwaad nadert, met alle beproevingen en ellende van dien, doet Satan steeds meer zijn best om de heiligen te overwinnen met wanhoop, ontmoediging, radeloosheid en depressiviteit' (algemene oktoberconferentie 1974).

Deze negatieve gevoelens doen ons vaak afstand houden van juist die mensen die ons zouden kunnen helpen. Een vaag en ongedefinieerd probleem kan onoverkomelijk lijken, maar met een beetje praten en uitwisselen van ideeën blijkt meestal dat er wel iets aan te doen is. Als we onze kinderen aanmoedigen om vanaf hun vroegste jeugd hun gevoelens uit te spreken, zul-

len ze veel beter in staat zijn om deze potentieel verwoestende gevoelens van hulpeloosheid de baas te blijven.

Helaas kunnen zelfs liefdevolle, goed communicerende ouders soms niets doen voor kinderen met gecompliceerde of langslpende problemen. Deze kinderen hebben professionele begeleiding nodig. Maar voor de meesten van ons is professionele begeleiding niet nodig. Onze problemen en die van onze kinderen mogen ons dan soms ontmoedigen, of zelfs depresseren, maar die gevoelens kunnen meestal verzacht worden door gewoon elke dag de geboden te onderhouden – ons bekeren, bidden en vasten, dienen, hard werken, gezond blijven, lezen, volharden, naar goede muziek luisteren, vrienden, en priesterschapszegens voor kracht en inspiratie.

Als ouder krijgen we onze grootste kans om een ware christen te zijn als onze gezinsleden of vrienden met emotionele problemen kampen. De volgende uitspraak van ouderling Marvin J. Ashton wijst ons de goede richting: 'Een van de grootste wonderen van deze tijd is beslist het verheffen en genezen van een tobende ziel. We moeten gezinsleden bij de hand nemen en hun laten zien dat onze liefde echt en constant is' (algemene oktoberconferentie 1973).

We kunnen verschillende dingen doen om de raad van ouderling Ashton op te volgen.

Naar hen luisteren. Stimuleer hen om hun gevoelens uit te spreken. Verzeker hen ervan dat het helemaal niet abnormaal is om soms verdrietig, verward of teleurgesteld te zijn.

Veroordeel hen niet. Met woorden

als 'Had je maar . . .' of 'Ik zei toch dat dat zou gebeuren als je . . .' duwt u iemand alleen nog maar verder in de put. Wijs hen erop dat ze geen schuld dragen voor dingen

Het evangelie
van Jezus Christus
beweert niet stress uit
ons leven te kunnen
bannen,
en niemand moet
denken dat dat
zal gebeuren.
Maar het maakt de
tegenwerking en
weerstand die we in het
leven ondervinden,
zinnig en stelt ons in
staat om toe te nemen
'in wijsheid en
grootte en genade bij
God en mensen'
(Lucas 2:52).

waar ze geen invloed op hebben, en dat ze niet gestraft worden. Als ze wél zelf de oorzaak van hun problemen zijn, help hen dan om zichzelf te vergeven en het verleden achter zich te laten door zich te bekeren.

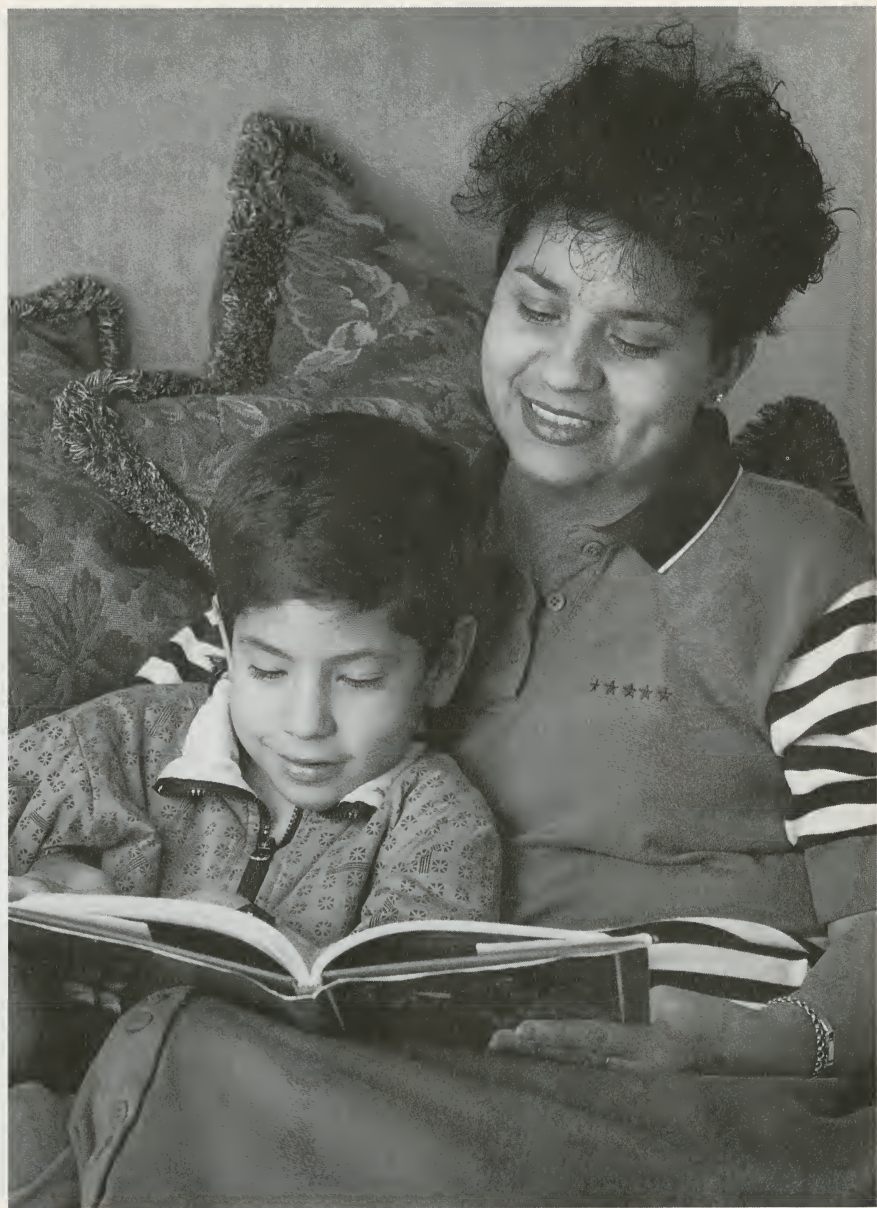
Help hen om alles in een geestelijk perspectief te zien. Herinner hen aan het doel van de beproevingen in het leven. Geef hun hoop. Bid samen, waarbij u de Heer hardop smeekt om een eeuwig perspectief en het benodigde inzicht in het probleem.

Besteed tijd aan hen. Zorg dat u er bent als uw kind of huwelijkspartner behoefte heeft om problemen te bespreken of gevoelens te uiten. Soms is het voor iemand met een bedrukt hart al heel heilzaam om zonder afleiding gewoon samen te zijn.

Betrek anderen erbij waar dat zinvol is. Betrek mensen erbij die kunnen helpen. Stimuleer de gezinsleden om samen te bidden, samen te werken, en de betrokken persoon te steunen. Schakel zonodig een professionele begeleider in met normale die stroken met de uwe.

Houd onvoorwaardelijk van ze. Uiteindelijk is het zo dat de beste manier waarop we anderen kunnen steunen, is om zonder bedrog van hen te houden. Dat wil zeggen dat we hen gaan zien zoals de Heer hen ziet, met oog voor hun eeuwige waarde als kinderen van God. Als ouders moeten we dit vooral doen als onze kinderen dat het minst schijnen te verdienen. Als we dat kunnen, dan kunnen we samen alles overwinnen, wat onze eigen zwakheden ook mogen zijn.

Het evangelie van Jezus Christus beweert niet stress uit ons leven te kunnen bannen, en niemand moet denken dat dat zal gebeuren. Maar het maakt de tegenwerking en weerstand die we in het leven ondervinden, zinnig en stelt ons in staat om toe te nemen 'in wijsheid en grootte en genade bij God en mensen' (Lucas 2:52). □

'Knip m'n haar nou maar!'

Het was snikheet, die zomerdag lang geleden. Ik luisterde naar het geknip van de kappersschaar rond mijn oren, en ik hoopte maar dat hij snel klaar zou zijn zodat ik weg kon. En niet alleen de hitte was drukkend. Mijn kapper was een soort zendingeling van de mormoonse kerk; ik geloof dat hij zei dat hij een 'ringzendingeling' was – wat dat ook mocht zijn. Ik was al eerder bij hem geweest, en hij had in de gaten dat ik nogal negatief was over zijn kerk.

'Van welke kerk was je ook al weer lid?' Daar had je 't, zo'n subtiele opmerking om mij over godsdienst aan de praat te krijgen. Instinctief voelde ik wat er boven m'n hoofd hing, en mijn antwoord was net zo instinctief: 'Knip m'n haar nou maar, en geen preek alsjeblieft!'

De mormonen waren niet nieuw voor mij. Ik was in Salt Lake City geboren en getogen. In een van hun kerken had ik met de scouting meegedaan. Mijn beste vrienden waren mormoon. Maar mijn vrienden durfden niet over de kerk te praten. Dat kwam waarschijnlijk door mijn houding. Op een keer, toen we klaarzaten voor een scoutbijeenkomst, vroeg ik mijn vriend

wat die grote afbeelding aan de muur voorstelde. Al maanden keek ik er elke week naar. Hij zei dat het een engel was die de gouden platen van het Boek van Mormon aan een paar mensen liet zien.

Een engel! Hoe kon mijn beste vriend nu in zoiets geloven? Trouwens, dat er sowieso nog intelligente mensen waren die daarin geloofden. Maar mijn eerste echte confrontatie met de mormoonse kerk lag nog jaren in het verschiet.

Ik denk dat er geen ontkomen aan was. Ik was op een avond bij een paar vrienden toen twee jongedames – mormoonse zendingelingen – aan de deur klopten. Ze waren vriendelijk. Ik voelde me niet op m'n gemak. Het leek wel alsof ik in de val gelokt werd. Ik besloot stevig met ze in discussie te gaan.

'Geloof je in de Bijbel?' begon ze.

'Natuurlijk', antwoordde ik, hoewel ik eigenlijk helemaal niet wist wat ik geloofde.

Ze lazen me Handelingen 7:55-56 voor, en probeerden zo te laten zien dat de Godheid uit drie afzonderlijke personen bestaat. Uiteindelijk belandden ze bij het eerste visioen van Joseph Smith. Ik wist dat er een weerwoord op hun uitleg van de Schriften moest zijn, en ik

wist dat ik hulp nodig had om die te vinden. Want laten we wel zijn, zo redeneerde ik, iedereen weet toch dat de Vader, de Zoon en de Heilige Geest manifestaties van dezelfde persoon zijn? Mocht ik iemand voor de gesprekken uitnodigen die schriftvaster was dan ik? De zendingelingen zeiden dat dat prima was.

De week daarop had ik mijn neef uitgenodigd, die actief in mijn kerk was. Ik werd toeschouwer bij de discussie die zich ontpopte. Als ik onpartijdig was geweest, had ik de mormoonse zendingelingen de meeste punten gegeven. Maar natuurlijk vond ik dat mijn neef gewoon niet genoeg wist. Ik zou met iemand aankomen die meer wist.

In de loop van de week belde ik een vriend op die voor predikant studeerde. Hij zou me de hulp geven die ik nodig had.

'Hoe verklaar je Handelingen 7:55-56?' vroeg ik, nadat ik de situatie had uitgelegd. Tot mijn stomme verbazing antwoordde hij: 'Het spijt me, maar ik kan je niet helpen. Ik ben meer geneigd de Godheid als afzonderlijke personen te zien dan de meeste leden van onze kerk.'

Mijn volgende informatiebron was een predikant die vlakbij me woonde. Hij was een goede vriend,

Van welke kerk was je ook al weer lid?' vroeg de kapper. Instinctief antwoordde ik: 'Knip m'n haar nou maar, en geen preek alsjeblieft!'

en ik had vaak met hem gepraat. Zijn antwoord op Handelingen 7:55-56 was minder dan bevredigend: 'Hoe weet je nou wat iemand allemaal ziet als hij gestenigd wordt!'

Ik besloot mijn contact met de zendingen te verbreken. Ik had genoeg gehoord. Ik deelde mijn besluit aan de zendingen mede, waarop ze me een Boek van Mormon gaven en vaststelden dat er niets meer was waarmee ze me voor de kerk konden interesseren.

Een paar jaar later, in een andere stad, zag ik twee zendingen in de flat naast mij. Ik was blij dat ze niet bij mij langs waren gekomen. Ik was net mezelf aan het feliciteren met mijn geluk toen er op de deur geklopt werd. Daar stonden ze, maar voor ze ook maar iets konden zeggen, had ik al gezegd dat ik niet geïnteresseerd was en de deur dichtgedaan.

De daaropvolgende jaren zag ik overal mormonen. Zelfs m'n kapper preekte tegen me! Er kwamen verschillende zendingen bij me langs. Omdat ik me een beetje schaamde voor de manier waarop ik een paar jaar eerder er twee voor mijn deur had laten staan, liet ik ze binnen, op voorwaarde dat ze 'hun boeken in de auto lieten, en niet

'Knip m'n haar extra mooi. Ik word lid van de kerk', zei ik. De mond van de kapper viel open. 'Welke kerk?' vroeg hij in alle ernst.

gingen preken'. Ik voelde me nooit op m'n gemak als ze kwamen, en ik wilde niet over godsdienst praten.

Hoe kon ik van ze af komen zonder verschrikkelijk grof te worden? Hoe? Toen kreeg ik een idee. Natuurlijk, waarom niet? Dat kon niet al te moeilijk zijn. Ik zou gewoon bewijzen dat ze 't bij 't verkeerde eind hadden. Ik zou deze mensen laten zien dat hun leerstellingen verkeerd waren, en ik zou dat aan de hand van hun eigen Schriftuur doen. De volgende keer dat ze kwamen, zou ik klaar voor ze zijn.

Maar als ik wilde bewijzen dat ze ongelijk hadden, moest ik iets te weten komen over wat ze geloofden. Hoe kon ik erachter komen wat ze geloofden? Dat Boek van Mormon dat die zendingzusters mij een paar jaar geleden hadden gegeven. Natuurlijk! Ik had het in een la of doos weggestopt. Ik had 't snel gevonden. Wat stond erin – een beschrijving van het leven van Joseph Smith? De geschiedenis van het mormonisme? Ik wist het niet. Maar één ding wist ik wel: als de zendingelingen weer kwamen, zou ik klaar voor ze zijn.

Ik nam het boek mee naar m'n werk, waar ik wel eens vrije momenten had. Bij de eerste gelegenheid deed ik het boek open. Hé, dit

ging helemaal niet over Joseph Smith! Voorin vond ik een bladzijde met interessante dingen die ik kon opzoeken, zoals de bergrede in Amerika, Columbus, de Heiland in Amerika. Waar begon ik aan?

Omdat ik in het boek niets over het leven van Joseph Smith kon vinden, haalde ik wat brochures op bij een tankstation dat van een mormoon was. Ik wilde meer over deze Joseph Smith te weten komen. Ik las over zijn eerste visioen. Om de een of andere reden was het verhaal anders dan ik me kon herinneren van een paar jaar geleden. Ik las over een engel die Moroni heette, en over gouden platen. Ik ging terug naar het Boek van Mormon, en las 't in mijn vrije tijd.

Er gebeurde iets vreemds met me. Alle vijandigheid ebde weg. Sterker nog, mijn verlangen om te bewijzen dat de zendingelingen ongelijk hadden, verdween. Mijn opervlakkige nieuwsgierigheid die ik had gevoeld nadat ik het voor het eerst had opengeslagen, maakte plaats voor een verlangen om werkelijk te weten. Wat was dat voor een vreemde macht die mij letterlijk scheen vast te grijpen en mij naar dit boek trok? Wat gebeurde er met me? Ik moest het weten.

Ik betrapte mezelf erop dat ik al

mijn vrije uren in het Boek van Mormon verdiept was. En ik vond een belofte van een vroegere profeet, Moroni. Het was een onomwonden belofte dat ik zou weten dat het boek waar was als ik aan God vroeg om dat aan mij te openbaren. Toen ik op een dag alleen was, knielde ik voor mijn Schepper, en met het Boek van Mormon in mijn handen, vroeg ik mijn Hemelse Vader wat het toch was dat mij naar dit boek trok. Onmiddellijk – haast nog voor ik mijn gebed had beëindigd – werd ik overspoeld door herinneringen aan mijn vroegere gewoonten en vijandigheid. Pas toen zag ik in hoe fout ik had gehandeld, en ik smeekte om vergeving.

De daaropvolgende dagen leken veel op elkaar; ik probeerde om te gaan met een overweldigend verlangen om mij geheel te wijden aan een studie van het Boek van Mormon. En toen gebeurde het. Het was de donderdagavond voor een algemene oktoberconferentie van de kerk. Toen ik thuiskwam, merkte ik dat er een merkwaardig gevoel in mij groeide, een gevoel dat ik nog nooit eerder had gehad. Ik wist niet wat ik ervan moest denken. Langzaam werd het intenser. Wat een geweldig gevoel! Ik weet nog

dat ik dacht: 'Als het zo voelt om in de hemel te zijn, wou ik dat ik 99 was en op sterven lag.'

Toen kwam het getuigenis, die zekerheid van de zendingen die me in het verleden zo dwars had gezeten. Ik *wist het!* Joseph Smith was *echt* in de tegenwoordigheid van de Vader en de Zoon geweest. En hij was door engelen bezocht. Ik wist het. Ja, werkelijk, ik wist het.

De daaropvolgende week was leuk. Ik ging snel naar mijn kapper. 'Knip m'n haar extra mooi. Ik word lid van de kerk.' Z'n mond viel open, en even wist hij niets te zeggen. Toen hij over z'n eerste verbazing heen was, vroeg hij in alle ernst: 'Welke kerk?'

Uit het gesprek met mijn kapper bleek dat hij na mijn doop mijn eerste bisschop zou zijn. En tot ons beider verrassing en vreugde, bleek dat we elkaar al eens eerder hadden ontmoet, twee jaar eerder, toen hij op ringzending was en een onbehouwen persoon de deur voor z'n neus dichtdeed en hem zo had laten staan. □

Jerry McKean uit Ogden (Utah), is ringzending in de Ring Washington Terrace Utah.

De Heiligen in Tonga

Een erfgoed van geloof

Eric B. Shumway

De eerste HLD-zendingen in Tonga zouden de viering van het honderdjarig bestaan van de kerk aldaar waarschijnlijk een wonder hebben genoemd. Met een bedrukt hart sloten zij in 1897 het Tongaanse gedeelte van het zendingsgebied Samoa – slechts vijf jaar en

Boven: Op hun eerste dag in Tonga in juli 1891, bezochten de ouderlingen Smoot en Butler koning George I, en kregen toestemming om in zijn land te prediken. **Rechts:** Tegenwoordig dragen sommige Tongaanse ouderlingen traditionele *tupenu* en *ta'ovalas* met wit overhemd en stropdas.

FOTOGRAF: WILLIAM FLOYD HOLDMAN

negen maanden nadat het door de ouderlingen Brigham Smoot en Alva Butler was geopend.

Tussen 1891 en 1897 hadden ongeveer twintig zendelingen op de Vriendschapseilanden gewerkt en hadden ze maar vijftien Tonganen gedoopt. Als gevolg van het werk van de eerste protestantse zendelingen leefde er een sterke christelijke traditie onder de inwoners van Tonga. (Zie begeleidend artikel.) Maar door hun loyaliteit jegens hun koning en zijn godsdienst, en jegens de predikanten in het dorp, die zorgvuldig over hun kudde waakten, hielden de meeste Tonganen afstand van de Amerikaanse heiligen der laatste dagen.

Het zendingsgebied werd in 1907 heropend. De groei was eerst langzaam, maar toen explosief. Nu zijn er meer dan dertigduizend leden, tien ringen, negentig kerkgebouwen, twaalf middenscholten, twee scholen voor voortgezet onderwijs, en een tempel; zij vormen een tastbaar bewijs van het wonder dat in Tonga heeft plaatsgevonden.

Waarom is de kerk tegenwoordig zo opvallend aanwezig in Tonga, niet alleen door het aantal leden, maar ook door hun activiteit en toewijding? Waardoor is het moeilijke, trage zendingsgebied Tonga veranderd in een van de snelst groeiende zendingsgebieden ter wereld?

Het antwoord is te vinden in de geschiedenis en de getuigenissen van de leden zelf. Door al hun verhalen loopt een duidelijke rode draad waaraan de groei van de kerk in Tonga voor een groot deel kan worden toegeschreven: diepgeworteld geloof in God, waardoor zij de moed hebben de natuurelementen te trotseren om het werk van de Heer te doen; het geloof om gewoonten en vooroordelen opzij te zetten; het geloof dat de Heer hun gebeden zal verhoren.

GOOI DE BABY

De harde natuur trotseren om het werk van de Heer te doen, is een gegeven dat herhaaldelijk in de Tongaanse geloofservaringen terugkomt. Door in zware zeestormen op God te vertrouwen, zijn de Tongaanse heiligen gezegend met de moed om opmerkelijke dingen te doen.

Sela Feinga, die nu in het Polynesisch Cultureel Centrum werkt in LLaie (Hawaii), weet nog dat zij en haar man, Ha'unga, in 1965 een oproep aanvaardden om een bouwzending op de verschillende Tongaanse eilanden te vervullen. Met hun dochtertje van vijf maanden, die hoge koorts had, reisde de familie Feinga naar het afgelegen eilandje Fotuha'a, een eiland met een steile rotskust, omgeven door een ruwe oceaan.

Reizigers naar Fotuha'a stappen van de motorboot over in een vlerkprauw, die hen dicht bij de kust brengt. Daarna zwemmen ze naar een rotspunt die in het diepe water uitsteekt. Zij die niet kunnen zwemmen, moeten naar de eilandbewoners toespringen, die met uitgestrekte armen klaarstaan en ook de goederen opvangen die uit de prauw gegooid worden.

Zulke landingen zijn behoorlijk gevaarlijk, want de passagiers moeten op het moment dat een golf hen vier tot zes meter optilt tot het niveau van de rotspunt, aan land springen. Voor zuster Feinga was zo'n reis letterlijk een geloofssprong:

Op de ochtend van ons vertrek had de baby nog steeds hoge koorts. Er kwamen kleine blaasjes op haar lijfje, van top tot teen. Ze had de mazelen. Maar al mijn smekingen deden mijn man niet van gedachten veranderen. Ik wikkelde de kleine in

Uiterst links: De Nuku'alofa-tempel in Tonga, ingewijd in augustus 1983.

Links: Voor Sela Feinga en haar man, Ha'unga, leidde een zendingsoproep tot een traumatische, maar korte scheiding van hun baby. (Zie 'Gooi de baby'.)

Rechts: Steeds meer inheems zendelingen, zoals deze jongemannen, brengen het evangelie naar hun landgenoten.

een deken en klom in de boot die ons naar Fotuha'a zou brengen.

Naarmate we dichter bij het eiland kwamen, doemden er formidabele rotswanden op. De golven waren huizenhoog. Er verzamelden zich al wat eilandbewoners op de rotspunt, die ons en onze goederen zouden oprangen.

De vlerkprauw die ons naar de kust bracht, werd bemand door een jonge schoolmeester. Toen we vlak bij de rots kwamen, zei hij:

'We gaan de golven tellen, en als er een ons tot die rotspunt optilt, moet je op de rots springen of je spullen naar de mensen daar gooien.'

In de stromende regen kwamen we steeds dichter bij de rotspunt, en ik was bijna verstijfd van angst. Toen riep de schoolmeester naar mijn man: 'Maak de baby klaar! Ze zullen het eerste om haar vragen!'

Bijna gelijktijdig riep de man op de rotspunt: 'Hé, u daar, met de baby! Haal haar uit de deken en doe alle kleren uit.'

'Dat kan niet!' riep ik. 'Het kind heeft de mazelen. We kunnen niet al haar kleren uitoendoen.'

De schoolmeester zei streng tegen Ha'unga: 'U moet alles uittrekken, want u zult de baby aan wal moeten gooien. U kunt niet het risico lopen dat de man haar op de rots of in het water laat vallen omdat de deken of iets anders los zit.'

Weer klonk vanaf de rotspunt: 'Opschieten, doe de kleren van de baby uit.' Maar mijn arme man kon het gewoon niet. Misschien was hij nu net zo bang als ik.

De jonge schoolmeester rukte de baby uit Ha'unga's armen en ontdeed haar in een oogwenk van alle kleding, op haar luier na. Er kwam een golf die ons optilde, maar niet hoog genoeg, en we zakten weer meters naar beneden. Weer omhoog op een andere golf, maar nog niet hoog genoeg.

Toen we op de volgende golf weer omhoog gingen, hoorde ik de kreet: 'Gooi de baby!' Ik gilde en kromp ineen; ik kon het

niet aanzien. Mijn man was de eerste die weer wat zei: 'Geen zorgen. De baby is veilig.'

Maar zuster Feinga had weinig tijd om dankbaar te zijn, want nu was het haar beurt om te springen. Hysterisch van angst liet ze vier 'goede' golven voorbij gaan, totdat de man op de rotspunt schreeuwde: 'Vrouw, wil je je kind terugzien of niet?' Met een gebed op de lippen – 'O Heer, toon uw liefde en help me nu, voor mijn arme baby' – sprong ze naar de veiligheid.

Taukolo Langi is ook iemand die een reis gemaakt heeft die veel geloof eiste terwijl hij met zijn vrouw Temalisi op Ha'apai op zending was. Hun werd gevraagd om langer op zending te blijven zodat broeder Langi op Felemea als gemeentepresident werkzaam kon zijn. Ze legden zich toe op heractivering van de minder-actieve heiligen daar.

Op een zaterdag in 1958 zag het er naar uit dat broeder Langi en zijn zoonthe van vijf, Taniela, na een districtsconferentie op Pangai niet naar Felemea terug konden voor de zondagse diensten. Ze konden met eb wel het rif oversteken naar Uoleva, maar hun vriend, Sione Moala Havili, raadde hen ten sterkste af zelfs maar te denken aan een oversteek naar Felemea. De oceaan was zo verraderlijk dat er geen enkele boot in of uit ging.

Maar broeder Langi kon maar aan één ding denken: terug naar Felemea gaan om de zondagse diensten te presideren en zijn vrouw weer te zien, die acht maanden zwanger was van hun tweede kind.

Ik was vastbesloten om de oversteek te wagen, en had het gevoel dat we beschermd zouden worden, omdat ik het werk van de Heer deed. Ik vroeg Taniela om met mij bij de vlerkprauw van Sione Moala te knielen en onze Hemelse Vader te

smeken onze oversteek te zegenen. Tijdens ons gebed beukten er torenhoge golven op het strand.

Ik stak van het strand af de oceaan op; de kleine Taniela zat vlak voor me. Hoewel mijn geloof sterk was, verwachtte ik geen gemakkelijke tocht over dit ruwste water van Tonga, vooral niet in een vlerkprauw die zo laag op het water lag.

Maar het was alsof we over een spiegelglad oppervlak gleden. We werden nauwelijks nat. We hoefden ook geen water te hopen. We landden zonder problemen in de branding, en mensen die stomverbaasd waren over onze aankomst, bestormden ons met vragen. Drie dagen lang was er niemand van Felemea afgegaan omdat de zee zo ruw was. Ik voelde diepe dankbaarheid voor deze zo overduidelijke zegening van de Heer.

De Tongaanse heiligen getuigen dat geloof in de bescherming van de Heer tegen de krachten van de natuur, niet alleen hen gespaard heeft, maar ook, zoals in het geval van Tevita Taimani, zij die probeerden te helpen. Broeder Taimani vertelt hoe hij een zieke vrouw naar het ziekenhuis op Ha'afeva moest brengen in een bootje met een 15 pk motor, temidden van enorme golven en een verschrikkelijke storm. Hij had niet in de gaten gehad dat de benzinetank en de -leiding eerder door een golf overboord waren geslagen.

Het is voor mij een raadsel dat ik bij het starten niet gemerkt heb dat de benzinetank en -leiding er niet meer waren. Maar de motor startte en we kwamen ondanks de hoge golven de zeeëngte door zonder dat de motor één keer sputterde. Als de motor ermee was opgehouden, hadden we ons in een levensgevaarlijke situatie bevonden: we zouden stuurloos de oceaan zijn opgedreven of tegen een rif te pletter zijn geslagen.

Pas toen we veilig op Ha'afeva afmeerden, merkte ik dat ik geen benzinetank maar had, en dat we dus dat ruwe water

waren overgestoken zonder benzinetoevoer. Dit is beslist een voorbeeld van de bescherming die we van de Heer krijgen.

GELOOF OM TE VERANDEREN

Het geloofserfgoed van de Tongaanse heiligen omvat ook subtielere wonderen, zoals het overwinnen van gewoonten en jezelf, met geloof, ten goede te veranderen.

Lu'isa Palauni Kongaika noemt haar man, Viliami, een 'zachtaardig, opgeruimd mens', en zichzelf iemand die vroeger 'koppig en twistziek was, met de neiging om drammerig en dominant te zijn'.

Toen het echtpaar in 1946 op zending was, kreeg zuster Kongaika een droom die diepe indruk op haar maakte. Ze ging erdoor beseffen dat 'mijn kwalijke gewoonte om te schelden en lelijke dingen te zeggen, een zware last was geworden voor zowel mijn man als ons zendingswerk.'

In de droom kwam de zendingspresident op Tonga, Emile C. Dunn, naar me toe en zei dat hij graag wilde dat ik hem en zijn vrouw en dochter vergezelde naar een bijzondere conferentie waar de Heer zelf aanwezig zou zijn. Verheugd ging ik met hen mee.

Toen we op onze bestemming aankwamen, zag ik een grote, hoge steen in de vorm van een deur. Ik kreeg te horen dat Christus achter die deur zat en dat Hij met elk van ons persoonlijk zou spreken.

Toen ik aan de beurt was, liep ik opgewekt en vol vertrouwen naar Hem toe, maar de Heiland keek me streng aan en zei: 'O, vrouw met de kwade tong, ik wil u niet zien. U zegt zulke slechte dingen tegen uw man. Wat u andere goede eigenschappen ook mogen zijn, uw voortdurende gemopper en gehoon is een schande. Ik wil u niet meer zien.'

Uiterst links: Lu'isa Palauni Kongaika's leven veranderde ingrijpend na een droom. (Zie 'Geloof om te veranderen'.)
Links: Net als vele leden van de kerk over de hele wereld dat doen, zorgen de Tongaanse heiligen voor hun voedselvoorraad, onder andere door groente, wortelgewassen en vruchten te kweken.
Rechts: Een foto uit 1935 van de ZHV-zusters in het District Ha'apai.

Ik kernde en smeekte, tot ik uiteindelijk met mijn verdriet alleen achterbleef. Ik werd wakker van mijn eigen gesnik, en smeekte direct mijn man om vergeving. Ik was een kenau geweest, een ruziemaker, en had misbruik gemaakt van zijn lieve karakter. Maar nu smeekte ik hem om vergeving.

Sindsdien, tot op de dag van vandaag, ben ik een ander mens tegenover mijn man, met veel meer liefde in mijn hart voor hem, en met een positieve en ondersteunende instelling.

Sione 'Oleli Piutau Tupou ontdekte ook dat een reis van het karakter en de geest net zoveel geloof vereist als een bootreis. Hij werd opgevoed met het evangelie door ouders die hij 'rotsen in de branding' noemde. Na hun dood liet hij de kerk los en werd actief in een andere christelijke kerk. Maar in 1984, 46 jaar later, hoorde hij dat er in zijn dorp een anti-mormoonse film getoond zou worden.

Op het aangekondigde tijdstip zat ik in het gemeenschapscentrum te kijken naar de mensen die voor de film in de rij stonden. Eigenlijk vond ik het een schande dat een kerk met zoveel goeds aangevallen werd, en ik voelde me ellendig.

In mijn ellende voelde ik ineens de tegenwoordigheid van mijn vader en moeder, die al jaren dood waren. Ik barstte in huilen uit, niet in staat om mijn tranen te bedwingen, en veraste mijn vrienden door op te staan en naar huis te gaan.

Die nacht voelde ik me afschuwelijk en ik kon niet slapen. De volgende ochtend was het nog erger. Ik wist dat ik goddelijke hulp nodig had om de duisternis die me omringde, te ontvluchten. Ik besloot te vasten. Ik smeekte mijn Hemelse Vader mij te helpen.

Aan het einde van mijn vasten ervoer ik een onbeschrijflijke opluchting en vreugde: mijn Hemelse Vader legde in mijn hart de drang en de moed om terug te keren naar zijn kerk, mijn kerk, de kerk van mijn vader en moeder.

Op zondag deed ik m'n beste kleren aan en liep naar de kerk.

De heiligen waren verbaasd me te zien, want mijn voormalige geloofsgenoten waren nogal bitter over mijn vertrek. Sindsdien heb ik geen dienst meer overgeslagen. En sinds mijn 'herbeking' heeft mijn gezin enorm veel zegeningen ontvangen. Vaak denk ik terug aan die vreemde omstandigheden waardoor ik ernstig over de kerk ging nadenken, waardoor ik de nabijheid van mijn overleden ouders voelde en waardoor ik aangespoord werd om door vasten en gebed naar het getuigenis van de Geest te zoeken.

DE HEER ZAL ERIN VOORZIEN

Een ander belangrijk element van het Tongaanse geloofserfgoed is het vertrouwen dat God hun zal geven wat ze nodig hebben – of dat nu stoffelijke zaken zijn, of hulp bij een noodgeval.

Toen Saia Paongo in 1964 op zending was, had hij de leiding over zes zendelingen die op het afgelegen eiland Niua Toputapu woonden. Vaak wisten ze niet waar hun volgende maaltijd vandaan zou komen. Op zekere dag bezochten zij mensen en predikten zij terwijl ze aan het vasten waren, maar later die dag bleek dat ze geen voedsel hadden om hun vasten te beëindigen. Toen de zendelingen hun hut uitliepen, kreeg ouderling Paongo een duidelijke ingeving:

Het was net alsof iemand tegen me zei: 'Ga met je zendelingen naar het strand aan de andere kant van het eiland.' Ik vroeg aan mijn collega om een visspeer mee te nemen, en we gingen op weg naar de rotskust van Niua Toputapu.

Helaas was het vloed toen we aankwamen. We konden onmogelijk speerovissen op het rif. Teleurgesteld gingen we zitten om uit te rusten, behalve ouderling Fonua, die langs het strand ging lopen.

Plotseling schreeuwde ouderling Fonua dat we moesten

Taukolo Langi en zijn zoon Taniela vroegen de Heer om bescherming zodat zij over een stormachtige zee terug zouden kunnen naar hun eiland. Terwijl de hoge golven op het strand beukten, vonden zij vrede en kracht in het gebed.

komen kijken. We renden naar hem toe en zagen toen iets prachtigs: er lag een grote, dikke papegaaiuis in de branding. Om de een of andere wonderbaarlijke reden was hij naar het strand gezwommen. Met z'n één meter lengte en dertig centimeter doorsnee werd hij een feestmaal voor ons.

Ik weet dat die vis voor ons bestemd was en dat onze Hemelse Vader van hongerige jonge zendelingen houdt, zelfs op kleine, afgelegen eilandjes.

Dr. Salesi Havili's antwoord op vurig gebed kwam in de operatiekamer van het ziekenhuis op Vava'u. Dr. Havili en zijn vrouw Selu waren een jaar eerder, in 1977, lid geworden van de kerk en wilden graag naar de tempel. Maar vóór die stap zou in de operatiekamer eerst zijn geloof beproefd worden.

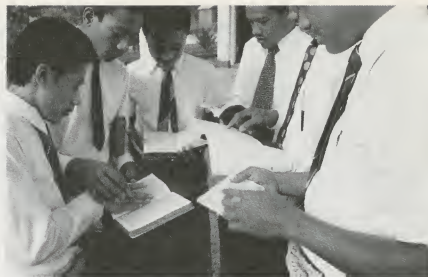
Met alle beperkingen van een ziekenhuis op een eiland, begonnen twee chirurgen en dr. Havili, de anesthesist, een operatie op Mafi Vakaloa, een oudere heer. Toen de verpleegster dr. Havili toefluisterde dat ze Mafi's hartslag niet meer voelde, ontdekte dr. Havili dat de patiënt op de operatietafel was overleden. In paniek controleerde hij alles, en nog eens, in een poging te weten te komen wat er fout was gegaan. Uiteindelijk ging hij bidden:

Eerst was het een wanhopig maar oppervlakkig gebed. Klinisch gezien wist ik dat Mafi dood was. En gezien de beperkingen van mijn kennis en de faciliteiten, zag ik verder geen mogelijkheid om hem te reanimeren.

Ik bleef bidden, een tweede keer, een derde keer. Schuldgevoel en twijfel drongen zich aan mij op. Hoewel ik mijn Hemelse Vader smeekte om Mafi's hart weer te laten kloppen, kon ik mijn medische overtuiging dat Mafi dood was, niet van mij afzetten, en ook niet de angst dat ik zijn dood had veroorzaakt. Maar toen ik bleef bidden, kreeg ik het gevoel dat Mafi's leven afhing van de oprechtheid van mijn gebed en de

kwaliteit van mijn geloof – dat deze crisis diende om mijn geloof te beproeven, haast aan de vooravond van mijn eerste tempelbezoek.

Er waren achttien minuten voorbijgegaan sinds Mafi's hart was opgehouden met kloppen. Ik bad vuriger, pleitte met de Heer en beloofde Hem een totale toewijding van mijn leven aan Hem als Hij deze man weer tot leven zou wekken.

Uiteindelijk boog ik mijn hoofd weer en bad met een vuur en diepgang die ik nooit eerder in mijn gebeden had bereikt. Terwijl ik met de Heer sprak, drukte ik elk stukje twijfel weg en bad totdat ik wist dat als ik mijn ogen open deed, Mafi's hart weer zou gaan kloppen.

En het was zo. Na 25 minuten stilstand ging Mafi's hart weer kloppen. Ik werd overweldigd door vreugde en ontzag. De volgende ochtend vertelde ik de doktoren en de verpleegster wat er gebeurd was. Terwijl ik mijn ronde deed, raakte ik ontroerd toen ik Mafi's vrouw op de rand van het bed van haar man zag zitten. Mafi was zeer helder, duidelijk – en levend.

ERFGOED VAN GELOOF

Toen Enoch LaVell Manwaring in 1957 op bouwzending was in Tonga, ging hij met enkele kerkzendingelingen naar het eiland 'Uiha om een kerk te bouwen. Een klein, hoogbejaard vrouwtje dat Vaikato heette, wilde per se helpen bij de bouw, hoewel men dacht dat ze over de honderd was. De zendingelingen probeerden haar er vanaf te houden zware stenen te tillen en emmers te dragen, maar ze was niet te stuiten.

Naarmate het werk vorderde, gebeurde het steeds vaker dat er bouwzendingelingen naar broeder Manwaring toekwamen en hem vroegen of hij met Vaikato

over de bouwplannen had gesproken. Dat was niet zo, en tot zijn verbazing hoorde hij dat Vaikato al wist hoe de kerk eruit zou gaan zien:

De mannen zeiden dat ze alle arbeiders precies kon vertellen waar de lokalen zouden komen, en het spreekgestoelte, en hoe de kerk eruit zou zien als die klaar was. Het was ongelooflijk wat ze allemaal wist.

Met behulp van een tolk ontdekte ik dat twintig jaar voordat men met het bouwprogramma in de Stille Zuidzee was begonnen, ze een zegen had gekregen van ouderling George Albert Smith, die de Tongaanse eilanden bezocht. In die zegen zei hij dat als ze getrouwd was, ze het nog zou meemaken dat er op haar eiland een prachtige kerk gebouwd werd; terwijl hij sprak, zag ze die duidelijk voor haar geestesoog.

Ongetwijfeld zullen de eerste HLD-zendingelingen in Tonga honderd jaar geleden ook hun visioenen hebben gehad. Hun nederige inspanningen, die dit jaar bij de viering van het honderdjarig bestaan van de kerk aldaar herdacht worden, plaveiden de weg naar een vitale, groeiende kerkgemeenschap. Symbool van die groei is de prachtige tempel in Nuku'alofa, een passend monument voor het geloof dat zo duidelijk in het leven van de Tongaanse heiligen wordt weerspiegeld. □

Eric B. Shumway is vice-president voor academische zaken aan de Brigham Young University-Hawaii. Deze verhalen zijn overgenomen uit zijn boek Tongan Saints, Legacy of Faith, uitgegeven door het universitaire instituut voor Polynesische studies, ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de kerk in Tonga.

Uiterst links: Een typisch HLD-kerkgebouw in Tonga. **Links:** De eerste zendelingen van de kerk hadden het fijn gevonden om de toewijding van de tegenwoordige zendelingen te zien bij hun voorbereiding op het prediken van het evangelie. **Rechts:** J. E. en Emma Giles (zittend) poseren in 1895 voor deze foto met hun vier kinderen en drie zendelingen (staand).

Tonga's erfgoed: een christelijk fundament

Bij elke viering van de groei en huidige positie van De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen in Tonga, is het niet meer dan passend om stil te staan bij de mannen en vrouwen die het christendom naar deze eilanden brachten. Hoewel ze niets van de herstelling afwisten, waren de christelijke zendelingen, vooral de methodistische, de *kau fakamelomelo* (zij die voorgingen om de weg te bereiden). Ze onderwezen het gebed, vertaalden de Bijbel, en organiseerden scholen en gemeenten voor de Tonganen.

Palangi (blanke) protestantse zendelingen gingen samenwerken met Tongaanse zendelingen, maar hun werk werd zeer bemoeilijkt door de loyaliteit van de Tonganen jegens hun leiders. Een enorme ommekeer vond plaats toen leider Taufā'ahau zich in 1831 liet dopen en christen werd, en een felle campagne tegen de oude inheemse godsdiensten begon.

Taufā'ahau koos de naam George als zijn doopnaam, leerde lezen en was werkzaam als predikant in de methodistische kerk. Hij was een intelligente man, een indrukwekkende verschijning, en hij was een stuwende kracht achter het werk van de kerk. Toen hij in 1845 *Tu'i Kanokupolu* – koning van heel Tonga – werd,

verzwakte hij de niet-christelijke groeperingen zodanig, dat zij geen bedreiging meer vormden.

De methodistische kerk bleef de staatskerk tot 4 januari 1885, toen koning George de onafhankelijke vrije kerk van Tonga vestigde. Hoewel die kerk een methodistische opzet en leer had, was zij volkomen zelfstandig. De sociale, godsdienstige en politieke naweën van deze splitsing schiepen een sfeer van verarring, religieuze intolerantie en aanhoudende verbittering.

Dat was de situatie die op Tonga heerste toen de eerste HLD-zendelingen, Brigham Smoot en Alva Butler, daar op 15 juli 1891 door de S.S. *Wainui* werden gebracht. Het verlangen onder de bevolking naar *melino mo fe'ofa'ofani* (vrede en rust) maakte hen wars van elke vorm van onrust, verandering of nieuwe godsdiensten.

Hoewel de godsdienstige spanningen er de oorzaak van waren dat het zendingengebied gesloten werd, zouden de HLD-zendelingen weer terugkeren als het land in wat kalmer vaarwater was gekomen. Zij zouden voortbouwen op het werk van de *kau fakamelomelo* en velen die al van Christus wisten, de volheid van zijn evangelie brengen. □

NOOIT TE OUD

Hij is sterk, gezond en levenslustig. Hij gaat nog elke dag aan het werk. Hij houdt van het evangelie. Hij is een onvermoeibare zendeling. En hij is 91 jaar oud. Het voorbeeld van Lázaro Lucio Rivera del Carpio Marroquin toont aan dat iemand nooit te oud is om het evangelie van Jezus Christus na te leven.

Broeder Rivera is geboren op 17 december 1899 in Arequipa (Peru). Hij vestigde zich uiteindelijk in de stad Cuzco, die ongeveer 600 kilometer ten zuidoosten van Lima ligt, hoog in het Andesgebergte. Daar ontmoette hij de zendelingen. Het relaas van zijn bekering en de daaropvolgende toewijding aan de kerk is karakteristiek voor het geloof en de goede werken van deze Peruaanse pionier van de kerk.

'Ik zocht net als Joseph Smith en zoveel anderen naar de waarheid onder alle religieuze bewegingen', zegt broeder Rivera, 'maar ik had mij nooit bij een kerk aangesloten.' Zijn zoektocht kwam op 67-jarige leeftijd ten einde.

'Ik was hard aan het werk in mijn winkel', zegt hij. 'Het was op een zondag. Mijn zoon Héctor kwam binnen en zei: "Papa, ik weet dat u al veel kerken onderzocht hebt, maar er is een nieuwe in de stad bijgekomen." Ik zei tegen hem: "Wat doet 't ertoe. Ze lijken allemaal op elkaar." "Kom op," zei hij toen, "dit zou wel eens de kerk kunnen zijn waarnaar je op zoek bent."

'Misschien was de Geest des Heren bij hem om mij zover te krijgen om mee te gaan. Dus zette ik mijn hoed op en ging met Héctor mee naar de vergadering. Daar trof ik twee zendelingen. Ik begroette hen en zij heetten mij welkom. Het was 9.30 of 10.00 uur 's ochtends toen de vergaderingen begonnen, en ik bleef daar tot het middaguur. Aanvankelijk begreep ik niet veel van wat ik hoorde, aangezien ik meer bekend was met de religieuze gebruiken waarmee ik was opgegroeid. Maar tijdens mijn tweede bezoek, de week daarop, beseftte ik dat ik de ware kerk van Jezus Christus had gevonden, in het bijzonder toen de zendelingen over het woord van wijsheid spraken.'

Nu, 24 jaar later, schrijft broeder Rivera zijn goede gezondheid en vitaliteit in grote mate toe aan de naleving van het woord van wijsheid.

'Na mijn doop voelde ik dat er een verandering in mij plaatsvond', zegt hij. 'Dat is mijn geheim voor mijn hoge leeftijd.'

'Voor zover ik mij kan herinneren', zegt zijn zoon Héctor, 'heb ik mijn vader nooit het woord van wijsheid zien overtreden. Nooit. Ik ben ervan overtuigd dat dat de reden is dat hij zo sterk is en dat de Heer hem zegent.'

De zendelingen die broeder Rivera in 1967 ontmoette, waren de eerste die in Cuzco werkzaam waren – hoewel er in 1956 met zendingswerk in Peru werd begonnen – en hij was een van de eerste bekeerlingen in

die stad. Sinds die eerste ontmoeting heeft broeder Rivera altijd een zwak gehad voor zendingswerk. Hij praat erover met enthousiasme.

'Ik ben heilige der laatste dagen, en overal waar ik kom spreek ik over het evangelie', zegt hij, 'ik laat er geen gras over groeien. Ik zeg tegen mijn vrienden: 'Wil je een beter leven, een oplossing voor je problemen, dan heb ik het antwoord: kom naar De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen. Kom naar onze vergaderingen, en daarna zullen de zendelingen je lesgeven en je voorbereiden op de doop. Dan zul je gelukkig worden.' Ik word het praten over het evangelie nooit moe. Daar kan ik dag en nacht over praten.'

Hij *praat* niet alleen over zendingswerk, hij *doet* het ook. In zijn winkel in Cuzco heeft hij een poster opgehangen waarmee hij klanten uitnodigt zich op te geven voor een bezoek van de zendelingen. Ook had hij een hand in de bekering van familie en vrienden en in de versterking van hun getuigenis.

'Ik ben blij dat ik net als Petrus een visser van mensen kan zijn', zegt hij.

Broeder Rivera's leven in Cuzco is een unieke mengeling van de oude en de nieuwe wereld in Zuid-Amerika. Hij is een rechtstreekse afstammeling van Nicolás de Rivera Viejo, een Spaanse leider die met Francisco Pizarro, de Spaanse veroveraar uit de 16de eeuw, meekwam naar de nieuwe wereld. De stad Cuzco daarentegen ligt op de plaats waar eens de hoofdstad van de Inca's gelegen was, lang voordat de Spanjaarden arriveerden.

Broeder Rivera oefent een eeuwenoud ambacht uit: hij maakt prachtige sieraden. Zijn techniek en aandacht voor detail hebben hem klanten uit alle hoeken van de wereld bezorgd, met inbegrip van filmsterren uit binnen- en buitenland. Maar hoewel hem verschillende banen in andere plaatsen zijn aangeboden, is hij toch in Cuzco gebleven omdat hij het gevoel heeft dat hij daar nodig is.

Kort na zijn doop werd broeder Rivera als president van de Gemeente Cuzco geroepen. In deze hoedanigheid is hij heel veel leden tot zegen geweest. Hij haalt daarvan een voorbeeld aan: 'Een nieuw lid, Pablo Concha, een werkloze ingenieur, besloot naar Lima te reizen om daar een baan te zoeken. Voordat hij vertrok, zei ik tegen hem: "Je zult niet langer dan vijftien dagen in Lima zijn. Als je terugkomt zul je niet één baan hebben, maar twee.'" Toen broeder Concha vijf-

tien dagen later terugkwam, was hij benoemd tot hoogleraar geologie aan de universiteit van Lima en tot hoofd van de Rijksdienst voor Land- en Mijnconcessies.'

Broeder Rivera geeft de Heer de eer voor wat hij toen gezegd heeft. 'De Heer laat de leden zeggen wat Hij wil dat ze zeggen.'

Héctor Rivera zegt dat het geloof van zijn vader altijd inspirerend heeft gewerkt. 'Al verging de wereld, hij zou op zondag nog steeds naar de kerk gaan. Vanaf de dag dat hij lid van de kerk werd, heb ik mijn vader zien *vliegen* om zijn roepingen te kunnen vervullen.' Broeder Rivera, die hogepriester is, is momenteel werkzaam als familiehistorisch functionaris van de ring.

Een andere eigenschap die broeder Rivera typeert is zijn liefde voor de Schriften. Behalve aan het woord van wijsheid schrijft hij zijn vitaliteit ook toe aan de Schriften. 'Ik probeer elke dag in de Schriften te lezen', zegt hij. 'Zelfs op mijn leeftijd heb ik nog een hoop te leren. Daarom blijf ik mij aan het evangelie van Jezus Christus vergasten. Ik wil elke dag een beetje beter worden.'

Héctor ziet zijn vader voortdurend in de Schriften lezen. 'Als ik 's morgens opsta, zit hij al in het Boek van Mormon of de kerkelijke tijdschriften en boeken te lezen. En als ik 's avonds naar bed ga, zit hij er weer in te lezen. Ik verbaas me er elke keer over. Toen ik zag hoe zeer hij de Schriften liefheeft, ben ik zelf het Boek van Mormon gaan lezen.'

De Schriften hebben ertoe bijgedragen dat broeder Rivera echt zo jong is als hij zich voelt. Eén van zijn lievelingsteksten herinnert hem er dan ook aan 'om in uw jeugd wijsheid te leren; ja, leer in uw jeugd de geboden van God te onderhouden' (Alma 37:35).

'Wat een prachtige woorden!' zegt hij. 'Zij geven aan hoe wij het pad der gerechtigheid moeten volgen.'

Ondanks zijn werken en motivatie realiseert broeder Rivera zich wie de bron van zijn zegeningen is. 'Velen hebben bewondering voor mijn hoge leeftijd, maar het is God die mij het leven geeft', zegt hij. 'Zonder Hem zijn wij niets.'

Wat voor invloed heeft het naleven van het evangelie op broeder Rivera?

'Ik ben heel gelukkig, veel gelukkiger dan als ik al het goud van de wereld had gehad. Daar draait het om in het leven – God dienen, anderen dienen. Het evangelie is geweldig.' □

'Het stillen van de storm' van Ted Henninger

'Er kwam een grote onstuimigheid op de zee, (...) En zij (...) maakten Hem wakker en zeiden: Here, help ons, wij vergaan! (...) Toen stond Hij op en bestrafte de winden en de zee, en het werd volkomen stil' (Matteüs 8:24-26).

Deze Tongaanse zendingen bouwen verder op het fundament van honderd jaar zendingswerk in hun geboorte-eilanden. Zie 'De heiligen in Tonga: Een erfgoed van geloof', blz. 36.

PBMA 9108 DU

91988 110
DUTCH